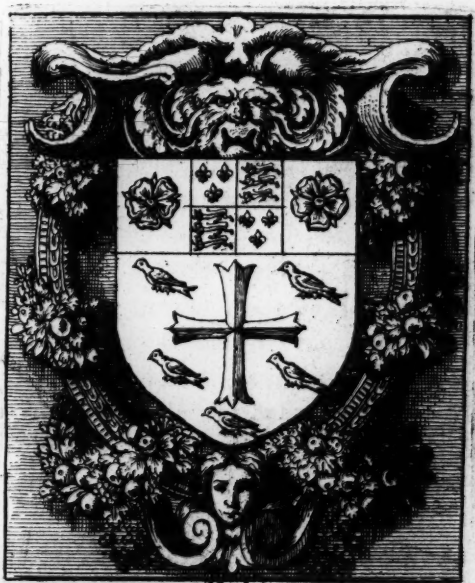

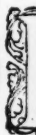
D. J U N I I
J U V E N A L I S
S A T Y R Æ

In Vsum Scholæ Westmonasteriensis.

L O N D I N I
Excusæ typis R O G E R I D A N I E L I S. Vœ-
nales apud T. G A R T H W A I T, ad Ostium
minus Boreale Ecclesiæ S. Pauli 1656.

J

Fro
tili
Bit
Per
mee
ma
pra
Sat
Pan
mil
dust
quic
auf
succ
ferc
rat

3

D. JUNII
JUVENALIS
VITA.

Ex Antiquorum monumentis.

 . Iunii Iuvenalis liberti locupletis, incertum, filius an alumnus, ex Aquino Volscorum oppido oriundus : Præceptorem habuit Frontonem, vel (ut alii perhibent) F. Quintilianum. Amicis potissimum usus est Volusio Bithynico, Corvino, Vmbicio, Calvino, Persico, Gallo, Valerio quoque Martiali. Ad mediam fere ætatem declamavit, animi magis causâ quàm quòd Scholæ aut foro se præpararet. Deinde paucorum versuum Satyrâ non absurdè compositâ in Paridem Pantomimum Domitiani, ejus semestribus militiolis tumentem, id genus scripturâ industriose excoluit. Et tamen diu ne modico quidem auditorio quicquam committere est ausus. Mox magnâ frequentiâ, tantoque successu bis ac ter auditus est, ut novis inferciret scriptis hac ipsa, quæ prima fecerat,

Quod non dant Proceres, dabit Histrio, &c.

Venit inde Iuvenalis in suspicionem quasi tempora figuratè notasset, ac statim per honorem militiae, urbe summotus est, missusque ad praefecturam cohortis tendentis in extremam Aegypti partem. Placuit ejusmodi supplicium, ut levi atque joculari delicto par esset. Post obitum Domitiani Romam reversus, supra octogesimum aetatis annum, ad Hadriani usque tempora pervixit.

D. JU

TO
SC
M
VU
Æ
Pe
Fr
Se
Ex
Co
Do
Va
C
Per
Si v
Pat
Qu
Cur
Cris
Ven
Nec

D. J U N I I
I U V E N A L I S
A Q U I N A T I S

S A T Y R A I.

SEMPER ego auditor tantum ? nun-
quamne reponam,
Vexatus toties rauci Therside Codri ?
Impune ergo mihi recitaverit ille toga-
tas ? (ingens
Hic elegos ? impune diem consumpserit

Telephus ? aut summi plena jam margine libri
Scriptus, & in tergo, necdum finitus Orestes ?

Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis ; & Æoliis vicinum rupibus antrum
Vulcani ; quid agant venti ; quas torqueat umbras
Æacus ; unde alius furtivæ devehat aurum
Pelliculæ ; quantas jaculetur Monychus ornos :
Frontonis platani, convulsaque marmora clamant
Semper, & assiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem à summo, minimoque poëta.

Et nos ergo manum ferulæ subduximus ; & nos
Consilium dedimus Syllæ, privatus ut altum
Dormiret. Stulta est clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.

Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus ;
Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam.
Patricios omnes opibus cum provocet unus,
Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat ;
Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi
Crispinus, Tyrias humero revocante lacernas,
Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat majoris pondera gemmæ :

Difficile est Satyram non scribere. Nam quis iniqua
 Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se?

30

Causidici nova cum veniat lectica Marthonis
 Plena ipso : & post hunc magni delator amici ,
 Et cito rapturus de nobilitate comesa (pat
 Quod superest; quem Massa timet; quem munere pal-
 Carus; & officio sequitur trepidante Latinus
 Pallidus, ut nudis pressit qui calcibus anguem,
 Aut Lugdunensem rhetor dicturus ad aram.

40

Quid referam, quanta siccum jecur ardeat ira,
 Cum populū gregibus comitū premit hic spoliator
 Pupilli lacrymantis ? & hic damnatus inani
 Iudicio (quid enim salvis infamia nummis ?)
 Exul ab octava Marius bibit, & fruitur diis
 Iratis : at tu victrix provincia ploras.

50

Hæc ego non credam Venusina digna lucerna ?
 Hæc ego non agitem ? sed quid magis Heracleas
 Aut Diomedæas, aut mugitum Labyrinthi ?
 Et mare percussū puero, fabrumque volantem ?
 Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
 Jus nullum uxori ; quod scit, nescire peritus.
 Cum fas esse putet curam sperare cohortis,
 Qui bona donavit præsepibus, & caret omni
 Majorum censu, dum pervolat axe citato
 Flaminiam : puer Automedon nam lora tenebat,
 Ipse lacernatæ cum se jactaret amicæ.

60

Nonne libet medio ceras implere capaces
 Quadrivio ? cum jam sexta cervice feratur
 Hinc, atque inde patens, ac nuda penè cathedra,
 Et multum referens de Mæcœnate supino
 Signator falsò, qui se lautum atque beatum
 Exiguīs tabulis, & gemma fecerat uda.
 Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
 Porrectura viro miscet sitiente rubetam ;
 Instituitque rudes melior Locusta propinquas
 Per famam, & populum nigros efferre maritos.
 Aude aliquid brevibus Gyaris, & carcere dignum,
 Si vis esse aliquis. Probitas laudatur & alget.
 Criminibus debent hortos, prætoria, mensæ,

S A T Y R A I.

7

Argentum vetus, & stantem extra pocula caprum.
Quem patitur dormire nurus corruptor avaræ?
Et pupæ turpes? & prætextatus adulter?
Si natura negat, facit indignatio versum,
Qualemcunque potest; quales ego, vel Cluvienus.

70

Ex quo Dêucalion, nimbis tollentibus æquor,
Navigio montem ascendit, sortesque poposcit,
Paulatimque anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus dignas ostendit Pyrrha puellas:
Quicquid agunt homines, votû, timor, ira, voluptas,
Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli.

Et quando uberior vitiorum copia? quando
Major avaritiæ patuit sinus? alea quando
Hos animos? neque enim oculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.

80

Prælia quanta illic dispensatore videbis
Armigero, simplexne furor sestertia centum
Perdere? & horrenti tunicam non reddere servo?
Quis toridem erexit villas? quis fercula septem
Secretò cœnavit avus? nunc sportula primo
Limine parva sedet, turbæ rapienda togatæ.

Ille tamen faciem prius inspicit, & trepidat ne
Suppositus venias, ac falso nomine poscas:

90

Agnitus accipies: juberet à præcone vocari
Ipsos Trojugenas: nam vexant limen & ipsi
Nobiscum: da Prætori, da deinde Tribuno.

Sed libertinus prior est; prior, inquit, ego adsum.
Cur timeam dubitemve locum defendere? quamvis
Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestræ
Arguerint, licet ipse negem: sed quinque tabernæ
Quadringenta parant: quid confert purpura majus-
Optandum? si Laurenti custodit in agro

100

Conductas Corvinus oves; ego possideo plus
Pallante, & Licinis. Expectent ergo tribuni;
Vincant divitiæ: sacro nec cedat honori,
Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.
Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum
Majestas: etsi, funesta Pecunia, templo
Nondum habitas; nullas nummorum ereximus aras,

A 4

Vt

Vt colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus,
Quæque salutato crepitat Concordia nido.

170 Sed cum summus honor finito computet anno,
Sportula quid referat, quantū rationibus addat: (est,
Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc
Et panis, fumusque domi? densissima centum
Quadrantes leſtica petit, ſequiturque maritum
Languida, vel prægnans, & circumducitur uxor.
Hic petit abſenti, notâ jam callidus arte,
Oſtendens vacuam, & clauſam pro conjuge ſellam.
Galla mea eſt, inquit, citius dimitte: moraris?
Profer Galla caput: noli vexare, quieſcit.

Ipſe dies pulchro diſtinguitur ordine rerum.
Sportula, deinde forum jurisque peritus Apollo,
120 Atque triumphales: inter quas auſus habere
Neſcio quiſ titulos Ægyptius, atque Arabarches,
Cujus ad effigiem non tantum mejere fas eſt.
Veſtibus abeunt veteres, laſſique clientes,
Votaque deponunt, quanquam longiſſima, cœnæ;
Spes hominum! caules miſeris, atq; ignis emendus.
Optima ſylvarum interea pelagique vorabit
Rex horum, vacuiſque toris tantum ipſe jacebit.
Nam de tot pulchris, & latis orbibus, & tam
Antiquis, una comedunt patrimonia menſa.

130 Nullus jam paraſitus erit. ſed quiſ ferat iſtas
Luxuriæ ſordes? quanta eſt gula, quæ ſibi totos
Ponit apros, animal propter convivium natum?
Pœna tamen præſens, cum tu deponis amiſtus
Turgidus, & crudum pavonem in balnea portas:
Hinc ſubitæ mortes, atque inteſtata ſenectus:
It nova nec triſtis per cunctas fabula cœnas,
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius, quod noſtris moribus addat
Poſteritas, eadem cupient, facientque minores.

140 Omne in præcipiti vitium ſtetit. utere velis,
Totos pande ſinus. dicas hic forſitan, unde
Ingenium par materiæ? unde illa priorum
Scribendi, quodcunque animo flagrante liberet,
Simplicitas, cujus non audeo dicere nomen?

Quid

S A T Y R A I I.

9

Quid refert, dictis ignoscat Mutius, an non ?
 Pone Tigillinum, tæda lucebis in illa,
 Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
 Et latum media sulcum deducit arena.
 Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehatur
 Pensilibus plumis, atque illinc despiciat nos.
 Cum veniet contra, digito compesce labellum ;
 Accusator erit, qui verbum dixerit, hic est.
 Securus licet Æneam, Rutulumque ferocem
 Committas : nulli gravis est percussus Achilles :
 Aut multum quæsitus Hylas, urnamque secutus.
 Ense velut stricto quoties Lucilius ardens
 Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
 Criminibus, tacita sudant præcordia culpa :
 Inde iræ, & lacrymæ. tecum prius ergo voluta
 Hæc animo ante tubas : galeatum sero duelli
 Pœnitet. experiar quid concedatur in illos,
 Quorum Flaminia tegitur cinis, atque Latina.

150

160

S A T Y R A I I.

U ltra Sauromatas fugere hinc libet, & glaciale
 Oceanum, quoties aliquid de moribus audent
 Qui Curios simulant, & Bacchanalia vivunt.
 Indocti primum, quanquam plena omnia gypso
 Chryssippi invenias : nam perfectissimus horum
 Si quis Aristotelem similem, vel Pittacôn emit,
 Et jubet archetypos pluteum servare Cleanthas.
 Fronti nulla fides : quis enim non vicus abundat
 Tristibus obscœnis ? castigas turpia, cum sis
 Inter Socraticos notissima fabula mæchos ?
 Hispida membra quidem, & duræ per brachia setæ
 Promittunt atrocem animum : sed partibus ægris
 Cæduntur tumidæ, medico ridente, mariscæ.
 Rarus sermo illis, & magna libido tacendi,
 Atque supercilio brevior coma : verius ergo,
 Et magis ingenue Peribonius, hunc ego fatis
 Imputo, qui vultu morbum, incessuque fatetur.
 Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse

10

20

Dat veniam : sed peiores, qui talia verbis
 Herculis invadunt, & de virtute locuti,
 Fœda patrant. Ego te ridentem, Sexte, verebor ;
 Infamis Varillus ait ? quo, deterior te ?
 Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.

30

Quis tulerit Gracchos de seditione querentes ?
 Quis cœlum terris non misceat, & mare cœlo,
 Si fur displiceat Verri ? homicida Miloni ?
 Clodius accuset mœchos ? Catilina Cethegum ?
 In tabulam Syllæ si dicant discipuli tres ?
 Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
 Flagitio ? qui tunc leges revocarat amaras,
 Omnibus, atque ipsis Veneri Martique timendas.
 Nonne igitur jure ac merito vitia ultima fictos
 Contemnunt Scauros, & castigata remordent ?
 Non tulit ex illis torvum Laronia quendam
 Clamantem toties ; ubi nunc lex Julia ? dormis ?
 Ad quem subridens, felicia tempora, quæ te
 Moribus opponunt : habeat jam Roma pudorem.
 Tertius è cœlo cecidit Cato. Sed tamen unde,
 Hæc emis, hirsuto spirant opobalsama collo

40

Quæ tibi ? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.
 Quod si vexantur leges ; age, respice primum,
 Et scrutare viros : faciunt hi plura, sed illos
 Defendit numerus, junctæque umbone phalanges.
 Nunquid nos agimus causas ? civilia jura
 Novimus ? aut ullo strepitu fora vestra movemus ?
 Luctantur paucæ, comedunt coliphia paucæ :
 Vos lanam trahitis, calathisque peracta refertis
 Vellera : vos tenui pręgnantem flamine fustum
 Penelope melius, levius torquetis Arachne :
 Horrida quale facit residens in codice pellex.
 De nobis post hæc tristis sententia fertur.

50

Dat veniam corvis, vexat censura columbas.
 Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
 Stoicidæ : quid enim falsi Laronia ? sed quid
 Non facient alii, cum tu multicia sumas
 Cretice ? & hanc vestem populo mirante, perores
 In Proculas, & Pollineas ? est mœcha Fabulla :

Dam-

Damnetur, si vis, etiam Carphinia: talem
 Non sumet damnata togam. Sed Julius ardet,
 Æstuo: nudus agas, minus est infania turpis.
 En habitum, quo te leges ac jura ferentem
 Vulneribus crudis populus modo victor, & illud
 Montanum positis audiret vulgus aratris.
 Quid? non proclames, in corpore judicis ista
 Si videas? quæro an deceant multitia testem?
 Acer, & indomitus, libertatisque magister,
 Cretice, pelluces: dedit hanc contagio labem,
 Et dabit in plures: Sicut grex totus in agris
 Unius scabie cadit, & porrigine porci:
 Uvaeque conspecta livorem ducit ab uva.
 Fœdus hoc aliquid, quandoque audebis amictu.
 N E M O repente fuit turpissimus. Accipient te
 Paulatim, qui longa domi redimicula sumunt
 Frontibus, & toto posuere monilia collo,
 Atque Bonam teneræ placant abdomine porcæ,
 Et magno cratere deam: sed more sinistro
 Exagitata procul non intrat fœmina limen.
 Solis ara dæ maribus patet: ite profanæ,
 Clamatur; nullo gemit hic ribicina cornu.
 Talia secreta coluerunt Orgia trada
 Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytrô.
 Ille supercilium madida fuligine tinctum
 Obliqua producit acu, pingitque trementes
 Attollens oculos, & vultum e pyxide sumit,
 Reticulumque comis auratum ingentibus implet,
 Carulea indutus scutulata, aut galbana rafa:
 Et per Junonem domini jurante ministro.
 Ille tenet speculum mollis gestamen Othonis,
 Astoris Aurunci spoliū; quo se ille videbat
 Armatum, cum jam tolli vexilla juberet.
 Res memoranda novis annalibus, atque recenti
 Historia, speculum civilis sarcina belli.
 Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
 Et curare cutem summi constantia civis;
 Bebriaci in campo spoliū affectare palari,
 Et pressum in faciem digitis extendere panem,

Quod

Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,
Mœsta nec Astiaca fecit Cleopatra carina.

O proceres, censore opus est, an aruspice nobis?

100 Scilicet horreret, majoraque monstra putares,
Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?

Segmenta, & longos habitus, & flammea sumit,

Arcano qui sacra ferens nutantia loro

Sudavit clypeis ancilibus: ô pater urbis,

Unde nefas tantum Latiis pastoribus? unde

Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,

Nec quereris patri? vade ergo, & cede severi

Jugibus campi quem surdo numine spernis.

Mille dat incestus Gracchus sestetia, dotem;

110 Signata tabulæ, dictum feliciter, ingens

Cœna sedet, gremio jacuit nova nupta mariti.

Officium mihi cras peragendum in valle Quirini.

Quæ causa officii? quid quaeris? poscit amicus,

Nec multos adhibet. liceat modo vivere; fient,

Fient ista palam, cupient & in acta referri.

Sed melius, si læsa animis in corpora juris

Nil natura daret: steriles moriantur, & illis

Turgida non profit condita pyxide Lyde,

Nec profit palmas agili præbere Luperco.

120 Vicit & hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,

Lustravitque fuga mediam gladiator arenam,

Et Capitolinis generosior, & Marcellis,

Et Catulis, Paullisque minoribus, & Fabiis, &

Omnibus ad podium spectantibus: his licet ipsum

Admoveas, cujus tunc munere retia misit.

Esse aliquos maneis, & subterranea regna,

Et contum, & Stygio ranas in gurgite nigras,

Atque una transire vadum tot myllia cymba,

Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lavantur.

130 Sed tu vera puta. Curius quid sentit, & ambo

Scipiada? quid Fabricius, manesque Camilli?

Quid Cremeræ legio, & Cannis consumpta juvenus?

Tot bellorum animæ? quoties hinc talis ad illos

Umbra venit, cuperent lustrari, si qua darentur

Sulfura cum tœdis, & si foret humida laurus.

S A T Y R A I I I.

13

Illuc heu miseri traducimur ! arma quidem ultra
Littora Javernæ promovimus, & modo captas
Orcadas, ac minima contentos nocte Britannos ;
Sed quæ nunc populi fiunt victoris in urbe,
Non faciunt illi, quos vicimus : & tamen unus
Armenius Zalates cunctis narratur ephēbis
Mollior, insuetas sumpsisse ut fœmina vestes.
Adspice quid faciant commercia : venerat obses;
Heic fiunt homines. nam si mora longior urbem
Dat pueris, patrium gaudent dediscere cultum,
Et prætextatos referunt Artaxata mores.

140

S A T Y R A I I I.

Q Vamvis digressu veteris confusus amici,
Laudo tamen vacuis quod sedem figere Cumis
Destinet, atque unum civem donare Sibyllæ.
Ianua Bajarum est, & gratum litus amœni
Secessus. ego vel Prochyram præpono Suburræ.
Nam quid tam miserum, tam solum vidimus, ut non
Deterius credas horrere incendia, lapsus
Testorum assiduos, ac mille pericula sævæ
Vrbis, & Augusto recitantis mense poëtas ?
Sed dum tota domus rheda componitur una,
Substitit ad veteres arcus, madidamque Capenam :
Heic, ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
Nunc sacri fontis nemus, & delubra locantur
Iudæis : quorum cophinus, fœnumque supellex.
Omnis enim populo mercedem pendere iussa est.
Arbor, & ejectis mendicat sylva Camœnis.
In vallem Egeriæ descendimus, & speluncas
Dissimileis veris. quanto præstantius esset
Numen aquæ, viridi si margine clauderet undas
Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum ?
Heic tunc Umbricius, quâdo artibus, inquit, honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est, herè quam fuit, atq; eadem cras
Deteret exiguis aliquid : proponimus illuc
Ire, fatigatas ubi Dædalus exiit alas,
Dum nova canities, dum prima, & recta senectus.

10

20

Dum

11-

Dum superest Lachesi quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullodextram subeunte bacillo,

Cedamus patria: vivant Arturius istic

30 Et Catulus: maneant qui nigrū in candida vertunt;
Queis facile est ædem conducere, flumina, portus,
Siccandam eluviem, portandum ad busta cadaver,
Et præbere caput domina venale sub hasta.

Quondam hi cornicines, & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,

Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter: inde reversi
Conducunt foricas: & cur non omnia? cum sint,

40 Qualeis ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit Fortuna joculari?

Quid Romæ faciam? mentiri nescio: librum,

Si malus est, nequeo laudare, & poscere: motus

Astrorum ignoro: funus promittere patris

Nec volo, nec possum: ranarum viscera nunquam

Inspexi: ferre ad nuptam, quæ mittit adulter,

Quæ mandat, norunt alii: me nemo ministro

Fur erit; atque ideo nulli comes exeo, tanquam

Mancus, & extinctæ corpus non utile dextræ.

Quis nunc diligitur nisi conscius, & cui fervens

50 Æstuat occultus animus semperque tacendis?

Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,

Participem qui te secreti fecit honesti:

Charus erit Verri, qui Verrem tempore, quo vult,

Accusare potest. Tanti tibi non sit opaci

Omnis arena Tagi, quodq; in mare volvitur aurum,

Ut somno careas, ponendaque præmia sumas

Tristis, & à magno semper timearis amico.

Quæ nunc divitibus gens acceptissima nostris,

Et quos præcipue fugiam, properabo fateri;

60 Nec pudor obstat. Non possum ferre Quirites,
Gracæ urbem, quamvis quota portio fœcis Achææ?

Jam pridem Syrus in Tyberim defluxit Orontes;

Et linguam, & mores, & cum tibicine chordas

Obliquas, nec non gentilia tympana vexit.

Rusticus ille tuus sumit trechedipna, Quirine,

Et ceromatico fert nicereria collo.

Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,
Hic Andro, ille Samo; hic Trallibus, aut Alabandis,
Exquilias, dictumque petunt à vimine collem,
Viscera magnarum domuum, dominique futuri.

Ingenium velox, audacia perdita, sermo
Promptus, & Isæo torrentior: ede, quid illum
Esse putes: quemvis hominem secum attulit ad nos:
Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
Augur, schœnobates, medicus, magus; omnia novit.
Græculus esuriens, in cœlum, jussuris, ibit.

Ad summâ, non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax,
Qui sumpsit pennas, mediis sed natus Athenis.

Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
Signabit? fultusque toro meliore recumbet,

Advestus Romam, quo pruna & costona vento?
Usque adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
Hausit Aventini, bacca nutrita Sabina?

Quid, quod adulandi gens prudentissima? laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici;
Et longum invalidi collum cervicibus æquat
Herculis, Antæum procul a tellure tenentis.

Miratur vocem angustam, qua deterius nec
Ille sonat, quo mordetur gallina marito.

Hæc eadem licet & nobis laudare; sed illis
Creditur: an melior cum Thaidâ sustinet, aut cum
Uxorem comœdus agit, vel Dorida glauco
Cultam palliolo? mulier nempe ipsa videtur
Non persona loqui; veræ spectacula formæ.

Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
Aut Strarocles, aut cum molli Demetrius Hœmo.
Natio comœda est: rides? majore cachinnio

Concurritur: flet, si lachrymas conspexit amici;
Nec dolet; igniculum brumæ si tempore poscas,
Accipit Endromydem: si dixeris æstuo, sudat.

Non sumus ergo pares: melior, qui semper & omni
Nocte dieque potest alienum sumere vultum;

A facie jactare manus; laudare paratus
Si bene ructavit, si rectum minxit amicus,

Si

Si trulla inverso crepitum dedit aurea fundo.
 Sanctum illi nihil est; aulam resupinat amici:
 Scire volunt secreta domus, atque inde timeri.
 Et quoniam cœpit Græcorum mentio, transi

110 Stoicus occidit Baream, delator amicum,
 Discipulumque senex, ripa nutritus in illa
 Ad quam Gorgonei delapsa est penna caballi.
 Non est Romano cuiquam locus heic, ubi regnat
 Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimanthus,
 Qui gentis vitio nunquam partitur amicum,
 Solus habet: nam cum facilem stillavit in aurem
 Exiguum de naturæ, patriæque veneno,
 Limine summoveor, perierunt tempora longi
 Servitii: nusquam minor est jactura clientis.

120 Quod porro officium (ne nobis blandiar) aut quod
 Pauperis heic meritum; si curet nocte togatus
 Currere, cum prætor listorem impellat, & ire
 Præcipitem jubeat, dudum vigilantibus orbis,
 Ne prior Albinam, aut Modiam collega saluter?
 Divitis hic servi claudit latus ingenuorum
 Filius: alter enim quantum in legione tribuni
 Accipiunt, donat Calvinæ, vel Catiænæ.

Da testem Romæ tam sanctum quam fuit hospes
 Numinis Idæi; procedat vel Numa, vel qui
 130 Servavit trepidam flagranti ex æde Minervam;
 Protinus ad censum: de moribus ultima fiet
 Quæstio: quot pascit servos, quot possidet agri
 Iugera, quam multa magnaue paropside cœnat?
 QUANTUM quisq; sua nummorum servat in arca,
 Tantum habet & fidei: jures licet & Samothracum,
 Et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
 Creditur, atque deos, diisignoscentibus ipsis.
 Quid, quod materiam præbet, causasque jocorum
 Omnibus hic idem, si fœda, & scissa lacerna,

140 Si toga sordidula est, & rupta calceus alter
 Pelle patet, vel si consuto vulnere crassum,
 Atque recens linum ostendit non una cicatrix?
 NIL HABET infelix paupertas durius in se,

Quam

Quam quod ridiculos homines facit. exeat, inquit,
 Si pudor est, & de pulvino surgat equestri,
 Cujus res legi non sufficit, & sedeant hic
 Lenonum pueri quocunque in fornice nati.
 Hic plaudat nitidi præconis filius inter
 Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque lanistæ.
 Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni.
 Quis gener hic placuit censu minor, atque puellæ
 Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
 Quando in consilio est ædilibus? agmine facto
 Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
 H A U D facile emergunt, quorum virtutibus obstat
 Res angusta domi: sed Romæ durior illis
 Conatus; magno hospitium miserabile, magno
 Servorum ventres, & frugi cœnula magno.
 Fistilibus cœnare pudet, quod turpe negavit
 Translatus subito ad Marfos mensamque Sabellam, 150
 Contentusque illic Veneto, duroque cucullo.
 Pars magna Italiæ est (si verum admittimus) in qua
 Nemo togam sumit nisi mortuus, ipsa dierum
 Festorum herbofo colitur si quando theatro
 Majestas, tandemque redit ad pulpita notum
 Exodium, cum personæ pallentis hiatum
 In gremio matris formidat rusticus infans;
 Æquales habitus illic, similemque videbis
 Orchestram, & populum: clari velamen honoris,
 Sufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ.
 Hic ultra vires habitus nitor, hic aliquid plus,
 Quam satis est, interdum aliena sumitur arca.
 Commune id vitium est. hic vivimus ambitiosa
 Paupertate omnes. quid te morer? O M N I A Romæ
 Cum pretio. quid das, ut Cossus aliquando salutes?
 Ut te respiciat clauso Vejento labello?
 Ille metit barbam, crinem hic deponit amici:
 Plena domus libis venalibus. accipe, & illud
 Fermentum tibi habe: præstare tributa clientes
 Cogimur, & cultis augere peculia servis.
 Quis timet, aut rimuit gelida Præneste ruinam?
 Aut positis nemorosa inter juga Volsiniis, aut

Sim-

Simplicibus Gabiis, aut proni Tyburis arce?

Nos urbem colimus tenui tibicine fultam,

Magna parte sui : nam si labentibus obstat

Villicus, & veteris rimæ contexit hiatum,

Securos pendente jubet dormire ruina.

Vivendum est illic, ubi nulla incendia, nulli (fert

Nocte metus : jam poscit aquam, jam frivola trans-

190 Ucalegon, tabulata tibi jam tertia fumant:

Tu nescis ; nam si gradibus trepidatur ab imis,

Ultimus ardebit, quem tegula sola tuetur

A pluvia, molles ubi reddunt ova columbæ.

Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex,

Ornamentum abaci, nec non & parvulus infra

Cantharus, & recubans sub eodē marmore Chiron,

Jamque vetus Græcos servabat cista libellos,

Et divina opici rodebant carmina mures.

Nil habuit Codrus : quis enim negat? & tamen illud

200 Perdidit infelix totum nil : ultimus autem

Ærumnæ cumulus; quod nudum & frustra rogantem

Nemo cibo, nemo hospitio, tectoque juvabit.

Si magna Aſtyrii cecidit domus, horrida mater,

Pullati proceres, differt vadimonia prætor;

Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem :

Ardet adhuc, & jam accurrit qui marmora donet,

Conferat impensas, hic nuda & candida signa,

Hic aliquid præclarum Euphranoris & Polycleti,

Phecasianorum vetera ornamenta Deorum :

210 Hic libros dabit, & forulos, mediamque Minervam;

Hic modium argenti: meliora ac plura reponit

Perſicus, orborum lautissimus; & merito jam

Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ades.

Si potes avelli Circensibus, optima Soræ,

Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,

Quanti nunc tenebras unum conducis in annum.

Hortulus hic, puteusq; brevis, nec recte movendus,

In tenues plantas facili diffunditur haustu.

Vive bidentis amans, & culti villicus horti;

220 Vnde epulum possis centum dare Pythagoræis.

Est aliquid, quocunque loco, quocunque recessu,

Vnius

Vnius sese dominum fecisse lacertæ.

Plurimus hic æger moritur vigilando, sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, & hærens
Ardenti stomacho. nam quæ meritoria somnum
Admittunt? Magnis opibus dormitur in urbe.

Inde caput morbi. Rhedarum transitus arcto

Vicorum inflexu, & stantis convitia mandræ

Eripiunt somnum Druso, vitulisque marinis.

Si vocat officium, turba cedente vehetur

Dives, & ingenti curret super ora Liburno,

Atque obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus

(Namque facit somnum clausa lætica fenestra)

Ante tamen veniet: nobis properantibus obstat

Vnda prior, magno populus premit agmine lumbos.

Qui sequitur; ferit hic cubito, ferit assere duro

Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.

Pingua crura luto; planta mox undique magna

Calcor, & in digito clavus mihi militis hæret.

Nonne vides quanto celebretur sportula fumo?

Centum convivæ, sequitur sua quemque culina.

Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res

Impositas capiti, quas recto vertice portat

Servulus infelix, & cursu ventilat ignem.

Scinduntur tunica sartæ; modo longa coruscat

Sarraco veniente abies, atque altera pinum

Plaustra vehunt, nutant alte, populoque minantur.

Nam si procubuit, qui saxa Ligustica portat

Axis, & eversum fudit super agmina montem,

Quid superest de corporibus? quis membra, quis ossa

Invenit? obtritum vulgi perit omne cadaver

More animæ: domus interea secunda patellas

Jam lavat, & bucca foculum excitat, & sonat unctis

Strigilibus, pleno & componit lintea gutto:

Hæc inter pueros varie properantur; at ille

Iam sedet in ripa, tetrumque novitius horret

Porthmea, nec sperat cœnosi gurgitis alvum

Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.

Respice nunc alia, ac diversa pericula noctis:

Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum

Testa

230

240

250

260

Testa ferit, quoties rimosa & curta fenestris
 Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
 Et lædant silicem: possis ignavus haberi,
 Et subiti casus improvidus, ad cœnam si
 Intestatus eas: adeo tot fata, quot illa
 Nocte patent vigiles, te prætereunte, fenestræ.
 Ergo optes, votumque feras miserabile tecum,
 Ut sint contentæ patulas effundere pelves.
 Ebrius ac perulans, qui nullum forte cecidit,
 270 Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicum
 Pelidæ; cubat in faciem, mox deinde supinus:
 Ergo non aliter poterit dormire: quibusdam
 Somnum rixa facit. sed quamvis improbus annis,
 Atque mero fervens, cavet hunc, quem coccina lana
 Vitari jubet, & comitum longissimus ordo;
 Multum præterea flammæ, atque anea lampas.
 Me, quem Luna solet deducere, vel breve lumen
 Candelæ, cujus dispenso, & tempero filum,
 Contemnit: miseræ cognosce proœmia rixæ,
 280 Si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.
 Stat contra, statique jubet, parere necesse est:
 Nam quid agas, cum te furiosus cogat, & idem
 Fortior? unde venis? exclamat: cujus aceto,
 Cujus conche tumes? quis tecum sectile porrum
 Sutor, & elixi vervecis labra comedit?
 Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
 Ede ubi consistas, in qua te quæro profeucha?
 Dicere si tentes aliquid, tacitusve recedas,
 Tantundem est: feriunt pariter: vadimonia deinde
 290 Irati faciunt: libertas pauperis hæc est;
 Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,
 Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.
 Nec tamen hoc tantum metuas, nam qui spoliæ te
 Non deerit, clausis domibus postquam omnis ubiq;
 Fixa catenatæ siluit compago tabernæ.
 Interdum & ferro subitus grassator agit rem,
 Armato quoties tutæ custode tenentur
 Et Pontina palus, & Gallinaria pinus.
 Sic inde huc omnes tamquam ad vivaria currunt.

Qua

S A T Y R A I V.

21

300

Qua fornace graves, qua non incude catenæ?
 Maximus in vinclis ferri modus, ut timeas, ne
 Vomer deficiat, ne marra & sarcula desint.
 Felices proavorum atavos, felicia dicas
 Secula, quæ quondam sub regibus, atque tribunis
 Viderunt uno contentam carcere Romam.
 His alias poteram plures subnectere causas,
 Sed jumenta vocant, & sol inclinat: eundum est.
 Nam mihi commota jam dudum mulio virga
 Innuit. ergo vale nostri memor, & quoties te
 Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
 Me quoq; ad Elvinam Cererem, vestramq; Dianam,
 Convelle à Cumis: satyrarum ego (ni pudet illas)
 Adjutor gelidos veniam caligatus in agros.

310

S A T Y R A I V.

ECce iterum Crispinus, & est mihi sæpe vocandus
 Ad partes, monstrum nulla virtute redemptum
 A vitiis, æger, solaque libidine fortis.
 Quid refert igitur, quantis jumenta fatiget
 Porticibus? quanta nemorum vestetur in umbra?
 Jugera quot vicina foro, quas emerit ædes?
 Nemo malus felix; minime corruptor, & idem
 Incestus, cum quo nuper vittata jacebat,
 Sanguine adhuc vivo terram subitura sacerdos.
 Sed nunc de factis levioribus: & tamen alter
 Si fecisset idem, caderet sub judice morum.
 Nam, quod turpe bonis Titio Seioque, decebat
 Crispinum. quid agas, cum dira & fœdior omni
 Crimine persona est? nullum sex millibus emit,
 & quantem sane paribus sestertia libris,
 Ut perhibent, qui de magnis majora loquuntur.
 Consilium laudo artificis, si munere tanto
 Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi:
 Est ratio ulterior, magnæ si misit amicæ,
 Quæ vehitur clauso latis specularibus antro:
 Nil tale expectes; emit sibi: multa videmus,
 Quæ miser, & frugi non fecit Apicius. hoc tu
 Succinctus patria quondam, Crispine, papyro?

20

Hoc

- Hoc pretium squamæ ? potuit fortasse minoris
 Piscator quam piscis emi. Provincia tanti
 Vendit agros, sed majores Apulia vendit.
 Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
 Induperatorem, cum tot sestertia, partem
 Exiguam, & modicæ sumptam de margine cœnæ,
 30 Purpureus magni ructaret scurra palati ?
 Iam princeps equitum, magna qui voce solebat,
 Vendere municipes fracta de merce siluros.
 Incipe Calliope, licet hic considerare, non est
 Cantandum, res vera agitur : narrate puellæ
 Pierides, profit mihi vos dixisse puellas.
 Cum jam semianimum laceraret Flavius orbem
 Ultimus, & calvo serviret Roma Neroni ;
 Incidit Adriaci spatium admirabile rhombi
 Ante domum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon,
 40 Implevitque sinus: neque enim minor hæserat illis,
 Quos operit glacies Mæotica, ruptaque tandem
 Solibus effundit torpentis ad ostia ponti,
 Desidia tardos, & longo frigore pingues.
 Destinat hoc monstrum cymbæ lynique magister
 Pontifici summo: quis enim proponere talem,
 Aut emere auderet ? cum plena ea littora multo
 Delatore forent: dispersi protinus algæ
 Inquisitores agerent cum remige nudo ;
 Non dubitaturi fugitivum dicere piscem,
 50 Depastumque diu vivaria Cæsaris, inde
 Elapsum, veterem ad dominum debere reverti.
 Si quid Palphurio, si credimus Armillato, (est,
 Quicquid conspicuum, pulchrumq; ex æquore toto
 Res fisci est, ubicumque natat: donabitur ergo,
 Ne pereat, jam lethifero cedente pruinis
 Autumno, jam quartanam sperantibus ægris:
 Stridebat deformis hyems, prædamque recentem
 Servabat, tamen hic properat, velut urgeat Auster :
 Utque lacum superat; ubi quamquam diruta servat
 60 Ignem Trojanum, & Vestam colit Alba minorem;
 Obstipuit intranti miratrix turba parumper:
 Ut cessit, facili paruerunt cardine valvæ.

Exclusi expectant admissa obsonia patres.
 Itur ad Atridem; tunc Picens, accipe, dixit,
 Privatis majora focis: genialis agatur
 Iste dies, propera stomachum laxare saginis,
 Et tua servatum consume in secula rhombum.
 Ipse capi voluit; quid apertius? & tamen illi
 Surgebant cristæ. Nihil est, quod credere de se
 Non possit, cum laudatur Diis æqua potestas.
 Sed deerat pisci patinæ mensura: vocantur
 Ergo in consilium proceres, quos oderat ille;
 In quorum facie miseræ magnæque sedebat
 Pallor amicitia: primus, clamante Liburno,
 Currite, jam sedit, rapta properabat abolla
 Pegasus, attonitæ positus modo villicus urbi.
 Anne aliud tunc præfetti? quorum optimus, atque
 Interpres legum sanctissimus; omnia quanquam
 Temporibus diris tractanda putabat inermi
 Justitia. Venit & Crispi jucunda senectus,
 Cujus erant mores, qualis facundia, mite
 Ingenium; maria, ac terras, populosque regenti
 Quis comes utilior, si clade & peste sub illa
 Sævitiæ damnare, & honestum afferre liceret
 Consilium? sed, Quid violentius aure tyranni?
 Cum quo de pluviis, aut æstibus, aut nimbofo
 Vere locuturi fatum pendebat amici.
 Ille igitur nunquam direxit brachia contra
 Torrentem; nec civis erat, qui libera posset
 Verba animi proferre, & vitam impendere vero;
 Sic multas hyemes, atque octogesima vidit
 Solstitia, his armis illa quoque tutus in aula.
 Proximus ejusdem properabat Acilius ævi,
 Cum juvene indigno quem mors tam sæva maneret,
 Et domini gladiis tam festinata: sed olim
 Prodigio par est in nobilitate senectus:
 Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantum.
 Profuit ergo nihil misero quod cominus urfos
 Figebat Numidas Albana nudus arena,
 Venator: quis enim jam non intelligat artes
 Patritias? quis priscum illud miretur acumen

Brute

70

80

90

100

Brute tuum? facile est barbato imponere regi.
 Nec melior vultu, quamvis ignobilis, ibat
 Rubrius, offensæ veteris reus atque tacendæ.
 Montani quoque venter adest abdomine tardus:
 Et matutino sudans Crispinus amomo,
 Quantum vix redolent duo funera: scævior illo
 Pompejus tenui jugulos aperire susurro:
 Et qui vulturibus servabat viscera Dacis
 Fuscus, marmorea meditatus prælia villa:
 Et cum mortifero prudens Vejento Catullo,
 Qui nunquam visæ flagrabat amore puellæ: (strum;
 Grande, & conspicuum nostro quoq; tempore mon-
 Cæcus, adulator, dirusque à ponte satelles,
 Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,
 Blandaque devexæ jactaret basia rhedæ.
 Nemo magis rhombum stupuit; nam plurima dixit
 In lævum conversus, at illi dextra jacebat
 Bellua; sic pugnas silicis laudabat, & ictus,
 Et pægma, & pueros inde ad velaria raptos.
 Non cedit Vejento, sed ut fanaticus æstro
 Percussus, Bellona, tuo divinat, & ingens
 Omen habes, inquit, magni clarique triumphi:
 Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
 Excidet Arviragus; peregrina est bellua: cernis
 Erectas in terga fudes? hoc defuit unum
 Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
 Quidnam igitur censes? conciditur? absit ab illo
 Dedecus hoc; Montanus ait; testa alta paretur,
 Quæ tenui muro spatiosum colligat orbem:
 Debetur magnus patinæ, subitusque Prometheus:
 Argillam, atque rotam citius properate: sed ex hoc
 Tempore jam, Cæsar, figuli tua castra sequantur.
 Vicit digna viro sententia: noverat ille
 Luxuriam imperii veterem, noctesque Neronis
 Jam medias, aliamque famem, cum pulmo Falerno
 Arderet: nulli major fuit usus edendi
 Tempestate mea: Circeis nata forent, an
 Lucrinum ad saxum, Rutupinove edita fundo
 Ostrea, callebat primo deprendere morsu:

Et semel aspecti littus dicebat echini.
 Surgitur, & misso proceres exire jubentur
 Concilio, quos Albanam dux magnus in arcem
 Traxerat attonitos, & festinare coactos,
 Tanquam de Cattris aliquid torvisque Sicambris
 Dicturus; tanquam diversis partibus orbis
 Anxia præcipiti venisset epistola penna.
 Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset
 Tempora sævitæ, claras quibus abstulit urbi
 Illustresque animas impune, & vindice nullo.
 Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus
 Cæperat: hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

S A T Y R A V.

SI te propositi nondum pudet, atq; eadem est mens
 Ut bona summa putes, aliena vivere quadra:
 Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas
 Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset:
 Quamvis jurato metuam tibi credere testi.
 Ventre nihil novi frugalius: hoc tamen ipsum
 Defecisse puta, quod inani sufficit alvo;
 Nulla crepido vacat? nusquam pons? & tegetis pars
 Dimidia brevior? tantine injuria cœnæ?
 Tam jejuna fames? quin poscis honestius illic
 Et tremere, & sordes farris mordere canini?
 Primo fige loco, quod tu discumbere jussus
 Mercedem solidam veterum capis officiorum.
 Fructus amicitia magnæ cibus. Imputat hunc rex,
 Et quamvis rarum, tamen imputat. Ergo duos post
 Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
 Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto,
 Una simus, ait: votorum summa, quid ultra (mnum
 Quæris? habet Trebius propter quod rumpere so-
 Debeat, & ligulas dimittere, sollicitus ne
 Tota salutarix jam turba peregerit orbem,
 Syderibus dubiis, aut illo tempore, quo se
 Frigida circumagunt pigri farraca Bootæ.
 Qualis cœna tamen? vinum, quod succida nolit
 Lana pati: de conviva Corybanta videbis.

Et

B

Iurgia

Iurgia proludunt; sed mox & pocula torques,
 Saucius & rubra deterges vulnera mappa,
 Inter vos quoties libertorumque cohortem
 Pugna Saguntina fervet commissa lagena.
 Ipse capillato diffusum consule potat,
 Calcatamque tenet bellis socialibus uvam;
 Cardiaco nunquam cyathum missurus amico:
 Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
 Setinis, cujus patriam titulumque senectus
 Delevit multa veteris fuligine testæ:
 Quale coronati Thræsea Helvidiusque bibebant,
 Brutorum & Cassi natalibus. Ipse capaces
 Heliadum crustas, & inæquales beryllos,
 Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum;
 Vel si quando datur, custos affixus ibidem,
 Qui numeret gemmas, unguetque observet acutos.
 Da veniam; præclara illic laudatur iaspis.
 Nam Virro (ut multi) gemmas ad pocula transfert
 A digitis, quas in vaginæ fronte solebat
 Ponere zelotypo juvenis prælatus Hiæbæ.
 Tu Beneventani sutoris nomen habentem
 Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam
 Quassatum, & rupto poscentem sulfura vitro.
 Si stomachus domini fervet vinoque, ciboque,
 Frigidior Geticis petitur decocta pruinis.
 Non eadem vobis poni modo vina querebar:
 Vos aliam potatis aquam. Tibi pocula cursor
 Getulus dabit, aut nigri manus ossea Mauri,
 Et cui per mediam nolis occurrere noctem,
 Clivosa veheris dum per monumenta Latina:
 Flos Asiæ ante ipsum, pretio majore paratus,
 Quam fuit & Tulli census pugnacis, & Anci,
 Et, ne te teneam, Romanorum omnia regum
 Frivola. Quod cum ita sit, tu Getulum Ganymedem
 Respice, cum sicies. nescit tot millibus emptus
 Pauperibus miscere puer: sed forma, sed ætas
 Digna supercilio. Quando ad te pervenit ille?
 Quando vocatus adest calidæ gelidæque minister?
 Quippe indignatur veteri parere clienti,

Quod

Quodq; aliquid possas, & quod se stante recumbas.
Maxima quæque domus servis est plena superbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, solidæ jam mucida frustra farinæ,
Quæ genuinum agitent, non admittentia morsum;
Sed tener, & niveus, mollique filigine factus
Servatur domino: dextram cohibere memento,
Salva sit artoptæ reverentia. finge tamen te
Improbulum, superest illic qui ponere cogat:
Vis tu consuetis audax conviva canistris
Impleri, panisque tui novisse colorem?
Scilicet hoc fuerat, propter quod sæpe relicta
Conjuge, per montem adversum, gelidasq; cucurri
Exquillas, fremeret sæva cum grandine vernus
Iuppiter, & multo stillaret penula nimbo.
Aspice, quam longo distendat pectore lancem
Quæ fertur domino squilla, & quibus undique septa
Asparagis, qua despiciat convivia cauda,
Cum venit excelsi manibus sublata ministri:
Sed tibi dimidio constrictus cammarus ovo
Ponitur, exigua feralis cœna patella.
Ipse Venafrano piscem perfundit: at hic, qui
Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
Laternam: illud enim vestris datur alveolis, quod
Canna Micipsarum prora subvexit acuta;
Propter quod Romæ cum Boccare nemo lavatur;
Quod tutos etiam facit à serpentibus atris.
Mullus erit domino, quem misit Corsica, vel quem
Taurominitanæ rupes; quando omne peractum est,
Et jam defecit nostrum mare, dum gula sævit,
Retibus assiduis penitus scrutante macello
Proxima, nec patitur Tyrrenum crescere piscem;
Instruit ergo focum provincia, sumitur illinc
Quod captator emat Lenas, Aurelia vendat.
Virroni muræna datur, quæ maxima venit
Gurgite de Siculo: nam dum se continet Auster,
Dum sedet, & siccat madidas in carcere pennas,
Contemnunt mediam temeraria lina Charybdim.
Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,

Aut glacie aspersus maculis Tyberinus, & ipse
 Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
 Et solitus medix cryptam penetrare Suburræ.
 Ipsi pauca velim: facilem si præbeat aurem,
 Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
 A Seneca, quæ Piso bonus, quæ Corta solebat
 Largiri (namque & titulis & fascibus olim
 Major habebatur donandi gloria, so'um
 Poscimus, ut cœnes civiliter: hoc face, & esto,
 Esto (ut nunc multi, dives tibi, pauper amicis.
 Anseris ante ipsum magni jecur, anseribus par
 Altilis, & flavi dignus ferro Meleagri
 Spumat aper; post hunc raduntur tubera, si ver
 Tunc erit, & facient optata tonitrua cœnas
 Majores. tibi habe frumentum, Aledius inquit,
 O Lybie, disjunge boves, dum tubera mittas.
 Structorem interea, ne qua indignatio desit,
 Saltantem spectes, & chironomonta volanti
 Cultello, donec peragat dictata magistri
 Omnia: nec minimo sane discrimine refert,
 Quo gestu lepores, & quo gallina secerur.
 Duceris planta, velut ictus ab Hercule Cacus;
 Et ponere foris, si quid tentaveris unquam
 Hiscere, tanquam habeas tria nomina. Quando propi-
 Virro tibi, sumitque tuis contacta labellis (nat
 Pocula? quis vestrum temerarius usque adeo, quis
 Perditus, ut dicat regi, bibe? plurima sunt, quæ
 Non audent homines pertusa dicere tæna.
 Quadringenta tibi si quis deus, aut similis diis
 Et melior satis donaret, homuncio quantus
 Ex nihilo fieres! quantus Virronis amicus!
 Da Trebio, pone ad Trebium; vis, frater, ab istis
 Ilibus? ô nummi! vobis hunc præstat honorem:
 Vos estis fratres, dominus tamen, & domini rex
 Si vis tu fieri, nullus tibi parvulus aula
 Luserit Æneas, nec filia dulcior illo.
 Lucundum, & charum sterilis facit uxor amicum.
 Sed tua nunc Mygale pariat licet, & pueros tres
 In gremium patris fundat simul; ipse loquaci

Gaudebit nido : viridem thoraca jubebit
 Afferri, minimasque nuces, assemque rogatum,
 Ad mensam quoties parasitus venerit infans.
 Vilibus ancipites fungi ponentur amicis ;
 Bolerus domino ; sed qualem Claudius edit,
 Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit,
 Virro sibi, & reliquis Virronibus, illa jubebit
 Poma dari, quorum solo pascaris odore ;
 Qualia perpetuus Phœacum autumnus habebat,
 Credere quæ possis surrepta sororibus Aphris :
 Tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit
 Qui regitur parma & galea, metuensque flagelli
 Discit ab hirsuta jaculum torquere capella.
 Forsitan impensæ Virronem parcere credas :
 Hoc agit, ut doleas. nam quæ comœdia, mimus
 Quis melior plorante gula ? ergo omnia fiunt ,
 Si nescis, ut per lacrymas effundere bilem
 Cogaris. pressoque diu stridere molari.
 Tu tibi liber homo. & regis conviva videris :
 Captum te nidore suæ putat ille culinæ :
 Nec male conjectat. quis enim tam nudus , ut illum
 Bis ferat, Hetruscum puero si contigit aurum ;
 Vel nodus tantum, & signum de paupere loro ?
 Spes bene cœnandi vos decipit : ecce dabit jam
 Semesum leporem, atque aliquid de clunibus apri ;
 Ad nos jam veniet minor altilis ; inde parato
 Intactoque omnes, & stricto pane taceris.
 Ille sapit, qui te sic utitur : omnia ferre
 Si potes, & debes : pulsandum vertice raso
 Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
 Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.

S A T Y R A V I.

CRedo pudicitiam Saturno rege moratam
 In terris, visamque diu, cum frigida parvas
 Traberet spelunca domos, ignemque, laremque,
 Et pecus, & dominos communi clauderet umbra :
 Sylvestrem montana torum cum sterneret uxor
 Frondibus, & culmo, vicinarumque ferarum

Pellibus: haud similis tibi, Cynthia, nec tibi, cujus
 Turbavit nitidos extinctus passer ocellos;
 Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
 Et saepe horridior glandem ructante marito,
 Quippe aliter tunc orbe novo, cœloque recenti
 Vivebant homines, qui rupto robore nati,
 Compositive luto nullos habuere parentes.
 Multa pudicitiae veteris vestigia forsan,
 Aut aliqua extiterant & sub Iove, sed Iove nondum
 Barbato; nondum Græcis jurare paratis
 Per caput alterius; cum furem nemo timeret
 Caulibus, aut pomis, & aperto viveret horto.
 Paulatim deinde ad superos Astra recessit
 Hac comite, atque duæ pariter fugere sorores.
 Antiquum & vetus est alienum, Posthume, lectum
 Intrare, atque sacri genium contemnere fulcri.
 Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas:
 Viderunt primos argentea secula mœchos.
 Convenit tamen, & pactum, & sponsalia nostra
 Tempestate paras, jamque à tonsore magistro
 Pæsteris, & digito pignus fortasse dedisti.
 Certe sanus eras, uxorem, Posthume, ducis?
 Dic, qua Tisiphone, quibus exagitare colubris?
 Ferre potes dominam salvis tot restibus ullam?
 Cum pateant altæ caligantesque fenestræ?
 Cum tibi vicinum se præbeat Æmilii pons?
 Sed placet Vrsidio lex Iulia; tollere dulcem
 Cogitat heredem, cariturus turture magno,
 Mulorumque jubis, & captatore macello.
 Quid fieri non posse putes, si jungitur ulla
 Vrsidio? si mœchorum notissimus olim
 Stulta maritali jam porrigit ora capistro,
 Quem toties textit perituri cista Latini?
 Quid, quod & antiquis uxor de moribus illi
 Quæritur? ô medici, mediam pertundite venam.
 Delicias hominis! Tarpejum limen adora
 Pronus, & auratam Iunoni cæde juvencam,
 Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
 Pauca adeo Cereris vittas contingere dignæ,

Quarum non timeat pater oscula. neſte coronam
Poſtibus, & denſos per limina tende corymbos ;
Vnus Iberinz vir ſufficit : ocyus illud
Extorquebis, ut hæc oculo contenta ſit uno.
Magna tamen fama eſt cujuſdam rure paterno
Viventis : vivat Gabiis, ut vixit in agro ;
Vivat Fidenis, & agello cedo paterno.
Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
Speluncis? adeo ſenuerunt Iuppiter, & Mars?
Porticibuſne tibi monſtratur ſœmina voto
Digna tuo? cuneis an habent ſpectacula totis
Quod ſecurus artes, quodque inde excerpere poſſis?
Ecce illæ, quoties aula recondita ceſſant,
Et vacuo clauſoque ſonant fora ſola theatro,
Atque à plebejis longe Megaleſia, triſtes
Perſonam, thyruſumque tenent : Hiſpulla tragœdo
Gaudet. An expectas, ut Quintilianus ametur?
Accipis uxorem, de qua citharœdus Echion,
Aut Glaphyrus fiat pater, Ambroſiuſque choraules.
Longa per anguſtes ſigamus pulpita vicos,
Ornentur poſtes, & grandi janua lauro,
Ut teſtudineo tibi, Lentule, conopeo
Nobilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.
Nupta Senatori comitata eſt Hippia ludium
Ad Pharon, & Nilum, famoſaque mœnia Lagi;
Prodigia, & mores urbis damnante Canopo.
Immemor illa domûs, & conjugis, atque ſororis,
Nil patriæ indulſit : ploranteſque improba natos,
Utque magis ſtupeas, ludos Paridemque reliquit.
Sed quanquam in magnis opibus, plumaque paterna,
Et ſegmentatis dormiſſet parvula cunis,
Contempſit pelagus: famam contempſerat olim ;
Cujus apud molleis minima eſt jactura cathedras.
Tyrrhenos igitur fluctus, lateque ſonantem
Pertulit Ionium conſtanti pectore, quamvis
Mutandum toties eſſet mare. juſta pericli
Si ratio eſt & honeſta, timent pavidoque gelantur
Pectore, nec tremulis poſſunt inſiſtere plantis :
Fortem animum præſtant rebus quas turpiter audent.

Si jubeat conjux, durum est conscendere navim;
 Tunc sentina gravis, tunc summus vertitur aër:
 Quæ moechum sequitur, stomacho valet. Illa maritū
 Convomit; hæc inter nautas & prandet, & errat
 Per puppim, & duros gaudet tractare rudentes.
 Qua tamen exarsit forma? qua capta juvena est
 Hippia? quid vidit propter quod Ludia dici
 Sustinuit? nam Sergiolus jam radere guttur
 Cœperat, & secto requiem sperare lacerto;
 Præterea multa in facie deformia, sicut
 Attritus galea, mediisque in naribus ingens
 Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli.
 Sed gladiator erat: facit hoc illos Hyacinthos,
 Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa sorori.
 Atque viro: ferrum est, quod amant: hic Sergius idem
 Accepta rude cœpisset Vejento videri.
 Quid privata domus, quid fecerit Hippia curas?
 Reſpice rivales divorum: Claudius, audi,
 Quæ tulerit; dormire virum cum senserat uxor,
 Ausa palatino regetem præferre cubili.
 Hippomanes, carmenq; loquar, coſtumq; venenum,
 Privignoque datum? faciunt graviora coactæ
 Imperio ſexus; minimumque libidine peccant.
 Optima ſed quare Ceſennia teſte marito?
 Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam;
 Nec Veneris pharetris macer eſt, aut lampade fervet;
 Inde faces ardent, veniunt à dote ſagittæ,
 Libertas emitur: coram licet innuat, atque
 Reſcribat, vidua eſt locuples, quæ nupſit avaro.
 Tu nube atque tace: donant arcana cylindros.
 Cur deſiderio Bibulæ Sertorius ardet?
 Si verum excutias, facies, non uxor amatur.
 Tres rugæ ſubeant, & ſe cutis arida laxet;
 Fiant obſcuri dentes, oculique minores;
 Collige ſarcinulas, dicet libertus, & exi;
 Jam gravis es nobis, & ſæpe emungeris, exi
 Ocyus, & propera; ſicco venit altera naſo.
 Interea calet, & regnat, poſcitque maritum
 Paſtores, & ovem Canuſinam, ulmoſque Falernas.

Quan-

Quantulum in hoc ? pueros omnes, ergastula tota :
 Quodque domi non est, & habet vicinus, ematur.
 Mense quidem brumæ cum jam mercator Iason
 Clausus, & armatis obstat casa candida nautis ;
 Grandia tolluntur crySTALLINA, maxima rursus
 Myrrhina, deinde adamas notissimus, & Betenices
 In digito factus pretiosior : hunc dedit olim
 Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori ;
 Observant ubi festa mero pede sabbata reges ,
 Et vetus indulget senibus clementia porcis.
 Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur ?
 Sit formosa, decens, dives, fœcunda, vetustos
 Porticibus disponat avos, intactior omni
 Crinibus effusis bellum dirimente Sabina ;
 Rara avis in terris, nigroque simillima cygno :
 Quis feret uxorem cui constant omnia ? malo,
 Malo Venusinam, quam te, Cornelia mater
 Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers
 Grande supercilium, & numeras in dote triumphos.
 Tolle tuum precor Annibalem, victumque Syphacem
 In castris, & cum tota Carthagine migra.
 Iarce precor Pæan, & tu depone sagittas,
 Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem,
 Amphion clamat: sed Pæan contrahit arcum.
 Extulit ergo gregem natorum, ipsumque parentem;
 Dum sibi nobilior Latonæ gente videtur,
 Atque eadem scropha Niobe fœcundior alba.
 Quæ tanti gravitas? quæ forma, ut se tibi semper
 Imputet? hujus enim rari summiq; voluptas
 Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
 Plus aloes quam mellis habet. quis deditus autem
 Usque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
 Horreat, inque dies septenis oderit horis ?
 Quædam parva quidem, sed non toleranda maritis.
 Nam quid rancidius quàm quòd se non putat ulla
 Formosam, nisi quæ de Tusca Græcula facta est ?
 De Sulmonensi mera Cecropis ; omnia Græcè ;
 Cum sit turpe magis nostris nescire Latinè.
 Hoc sermone pavent; hoc iram, gaudia, curas,

Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra ?
 Convivunt Græce. donec tamen ista puellis.
 Tunc etiam, quam sextus & octogesimus annus
 Pulsat, adhuc Græcè ? non est hic sermo pudicus
 In vetula, quoties lascivum intervenit illud
 Ζῶν καὶ ψυχή ; quem non movet ? ut tamen omnes
 Subsistant pennæ, dicas hæc mollius Hæmo
 Quamquam & Carphophoro, facies tua computat an-
 Si tibi legitimis pactam junctamque tabellis (nos,
 Non es amaturus, ducendi nulla videtur
 Causa; nec est quare cœnam, & mustacea perdas
 Labente officio, crudis donanda; nec illud,
 Quod prima sub nocte datur, cum lance beata
 Dacicus, & scripto radiat Germanicus auro.
 Si tibi simplicitas uxoria, deditus uni
 Est animus, submitte caput, cervice parata
 Ferre jugum : nullam invenies, quæ parcat amanti;
 Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
 Et spoliis. Igitur longe minus utilis illi
 Vxor, quisquis erit bonus, optandusque maritus.
 Nil unquam invita donabis conjuge : vendes
 Hac obstante nihil : nihil, hæc si nolit, emetur.
 Hæc dabit affectus : ille excludetur amicus
 Iam senior, cujus barbam tua janua vidit.
 Testandi cum sit lenonibus, atque lanistis,
 Libertas, & juris idem contingat arenæ ;
 Non unus tibi rivalis dictabitur hæres.
 Pone crucem servo : meruit quo crimine servus
 Supplicium ? quis testis adest ? quis detulit ? audi;
 Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est.
 O demens, ita servus homo est ? nil fecerit, esto :
 Hoc volo, sic jubeo; sit pro ratione voluntas.
 Imperat ergo viro : sed mox hæc regna relinquit,
 Permutatque domos, & flammea conterit : inde
 Advolat, & spreti repetit vestigia lecti.
 Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
 Vela domûs, & adhuc virides in limine ramos.
 Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti
 Quinque per autumnos : titulo res digna sepulcri.

Desce

Desperanda tibi salva concordia socru,
 Illa docet spoliis nudi gaudere mariti :
 Illa docet, missis à corruptore tabellis,
 Nil rude, nil simplex rescribere : decipit illa
 Custodes, aut ære domat. Tunc corpore sano
 Advocat Archigenen, onerosaque pallia jactat.
 Abditus interea latet, & secretus adulter.
 Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,
 Aut alios mores, quam quos habet ? utile porro
 Filiolam turpi vetulæ producere turpem.
 Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem
 Moverit : accusat Manilia, si rea non est.
 Componunt ipsæ per se, formantque libellos,
 Principium atque locos Celso dictare paratæ.
 Endromidas Tyrias, & fœmineum ceroma
 Quis nescit ? aut quis non vidit vulnera pali ?
 Quem cavat assiduis sudibus, scutoque laceffit,
 Atque omnes implet numeros, dignissima prorsus
 Florali matrona tuba, nisi si quid in illo
 Pectore plus agitat, veræque paratur arenæ.
 Quem præstare potest mulier galeata pudorem,
 Quæ fugit à sexu, vires amat amphitheatri ?
 Quale decus rerum, si conjugis auctio fiat :
 Balteus, & manicæ, & cristæ, crurisque sinistri
 Dimidium tegmen ? vel si diversa movebit
 Prælia, tu felix, ocreas vendente puella.
 Hæ sunt, quæ tenui sudant in cyclade, quarum
 Delicias & panniculus bombycinus urit.
 Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus,
 Et quanto galeæ curvetur pondere, quanta
 Poplitibus sedeat, quam denso fascia libro :
 Et ride positis mox cum stola sumitur armis.
 Dicite vos neptes Lepidi, cæcive Metelli,
 Gurgitis, aut Fabii, quæ Ludia sumpserit unquam
 Hos habitus ? quando ad palum gemat uxor Asyli ?
 Semper habet lites, alternaque jurgia lectus
 In quo nupta jacet ; minimum dormitur in illo.
 Tunc gravis illa viro, tunc orba tigride peior,
 Cum simulat gemitus occulti conscia facti,

Aut

Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat,
 Vberibus semper lachrimis, semperque paratis
 In statione sua, atque expectantibus illam
 Quo jubeat manare modo. Tu credis amorem,
 Tu tibi tunc, curruca, places; fletumque labellis
 Exorbes; quæ scripta, & quas lecture tabellas,
 Si tibi Zelotypæ retegantur scrinia mœchæ?
 Sed jacet in servi complexibus, aut equitis: dic,
 Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.
 Hæremus; dic, ipsa. olim convenerat, inquit,
 Ut faceres tu quod velles, nec non ego possem
 Indulgere mihi: clames licet, & mare cælo
 Confundas, homo sum. Nihil est audacius illis
 Deprensis; iram atque animos à crimine sumunt.
 Vnde hæc monstra tamen, vel quo de fonte requiris.
 Præstabat castas humilis fortuna Latinas
 Quondam, nec vitiis contingi parva sinebat
 Tecta labor, somnique breves, & vellere Tusco
 Vexata duræque manus, ac proximus urbi
 Annibal, & stantes Collina in turre mariti.
 Nunc patimur longæ pacis mala; sævior armis
 Luxuria incubuit, victumque ulciscitur orbem.
 Nullum crimen abest, facinusque libidinis, ex quo
 Paupertas Romana perit: hinc fluxit ad istos
 Et Sybaris colles, hinc & Rhodus, & Miletus,
 Atq; coronatum & petulans madidumq; Tarentum.
 Prima peregrinos obscæna pecunia mores
 Intulit, & turpi fregerunt secula luxu
 Divitiæ molles: quid enim Venus ebria curat?
 Grandia quæ mediis jam noctibus ostrea mordet,
 Cum perfusa mero spumant unguenta salerno,
 Cum bibitur concha, cum jam vertigine testum
 Ambulat: & geminis exurgit mensæ lucernis.
 Et quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis
 Simpuvium ridere Numæ, nigrumque catinum,
 Et Vaticano fragiles de monte patellas
 Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
 Audio quid veteres olim moneatis amici:
 Pone seram; cohibe; sed quis custodiet ipsos

Custo-

Custodes? cauta est, & ab illis incipit uxor.
 Jamque eadem summis pariter, minimisque libido:
 Nec melior, pedibus silicem quæ conterit atrum,
 Quam quæ longorum vehitur cervice Syrorum.
 Ut spectet ludos, conducit Ogulnia vestem,
 Conducit comites, sellam, cervical, amicas,
 Nutricem, & flavam, cui det mandata, puellam.
 Hæc tamen, argenti superest quodcunque paterni,
 Lævibus athletis, ac vasa novissima donat.
 Multis res angusta domi est, sed nulla pudorem
 Paupertatis habet, nec se meretur ad illum (quid sit
 Quem dedit hæc, posuitque modum. tamen utile
 Prospiciunt aliquando viri frigusque famemque
 Formica tandem quidam expavere magistra:
 Prodigæ non sentit pereuntem foemina censum;
 Ac velut exhausta redivivus pullulet arca
 Nummus. & è pleno semper tollatur acervo,
 Non unquam reputant, quanti sibi gaudia consistunt.
 Si gaudet cantu, non salva modestia durat
 Vocem vendentis prætoribus: organa semper
 In manibus, densi radiant testudine tota
 Sardonyches: crispo numerantur pectine chordæ,
 Quo tener Hedymeles operam dedit; hunc tener,
 Solatur, gratoque indulget basia plectro. (hoc se
 Quædam de numero Lamiarum, ac nominis alti,
 Cum farre, & vino lanum, Vestamque rogabat,
 An Capiuolinam deberet Pollio quercum
 Sperare, & fidibus promittere: quid faceret plus
 Egrotante viro? medicis quid tristibus erga
 Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putavit
 Pro cithara velare caput, dictataque verba
 Protulit (ut mos est) & aperta palluit agna.
 Dic mihi nunc quæso dic, antiquissime divum,
 Respondes his, Jane pater? magna otia cælo!
 Non est (ut video) non est, quod agatur apud vos.
 Hæc de comædis te consulit, illa tragœdum
 Commendare vult: varicosus fiet aruspex.
 Sed cantet potius, quàm totam pervolet urbem.
 Audax, & cœrus possit quam ferre virorum,

Cumque

Cumque paludatis ducibus præsentem marito
 Ipsa loqui recta facie, strictisque mamillis.
 Hæc eadem novit quid toto fiat in orbe;
 Quid Seres, quid Thraces agant: secreta novercæ,
 Et pueri: quis amet, quis decipiatur adulter.
 Instantem regi Armenio Parthoque cometen
 Prima vider: famam, rumoresque illa recentes
 Excipit ad portas: quosdam facit esse Niphatem
 In populos, magnoque illic cuncta arva teneri
 Diluvio, nutare urbes, subsidere terras,
 Quocunque in trivio, cuicunque est obvia narrat.
 Nec tamen id vitium magis intolerabile, quam quod
 Vicinos humiles rapere, & concidete loris
 Exorata solet: nam si latratibus alti
 Rumpuntur somni; fustes huc ocyus, inquit,
 Afferte; atque illis dominum jubet ante feriri,
 Deinde canem. gravis occursum, teterrima vultu
 Balnea nocte subit; conchas, & castra moveri
 Noctæ jubet; magno gaudet sudare tumultu,
 Cum lassata gravi ceciderunt brachia massa:
 Convivæ miseri interea somnoque fameque
 Urgentur; tandem illa venit rubicundula, totum
 Oenophorum sitiens, plena quod tenditur urna
 Admotum pedibus, de quo sextarius alter
 Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
 Dum redit, & terram loto ferit intestino,
 Marmoribus rivi properant, aurata falernum
 Pelvis olet; nam sic tanquam alta in dolia longus
 Deciderit serpens, bibit, & vomit: ergo maritus
 Nauseat, atque oculis bilem substringit opertis.
 Illa tamen gravior, quæ cum discumbere cœpit,
 Laudat Virgilium, perituræ ignoscit Elissæ,
 Committit vates, & comparat inde Maronem,
 Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
 Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
 Turba tacet; nec causidicus, nec præco loquatur,
 Altera nec mulier: verborum tanta cadit vis,
 Tot pariter pelves, tot tintinnabula dicas
 Pulsari; jam nemo tubas, atque æra fatiget;

Vna laboranti poterit succurrere lunæ.
 Imponit finem sapiens & rebus honestis.
 Nam quæ docta nimis cupit & facunda videri,
 Crure tenus medio tunicas succingere debet,
 Cedere Sylvano porcum, quadrante lavari.
 Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit,
 Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
 Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes,
 Sed quædam ex libris, & non intelligat. Odi
 Hanc ego, quæ repetit, volvitque Palæmonis artem;
 Servata semper lege, & ratione loquendi;
 Ignotosque mihi tenet antiquaria versus;
 Nec curanda viris opicæ castigat amicæ
 Verba; solœcismum liceat fecisse marito.
 Nil non permittit mulier sibi; turpe putat nil,
 Cum virides gemmas collo circumdedit, & cum
 Auribus extensis magnos commisit elenchos.
 Intolerabilius nihil est quam fœmina dives.
 Interea fœda aspectu, ridendaque multo
 Pane tumet facies, aut pingua Poppæana
 Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti.
 Ad mœchum veniet lota cute: quando videri
 Vult formosa domi? mœchis foliata parantur;
 His emitur quicquid graciles huc mittitis Indi:
 Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,
 Incipit agnosci, atque illo lacte fovetur,
 Propter quod secum comites educit asellas,
 Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
 Sed quæ mutatis inducitur, atque fovetur
 Tot medicaminibus, coctæque filiginis offas
 Accipit & madidæ, facies dicetur an ulcus?
 Est operæ pretium penitus cognoscere toto
 Quid faciant, agitentque die. Si nocte maritus
 Stertuit obstreperus, periit libraria, ponunt
 Cosmetæ tunicas, tarde venisse Liburnus
 Dicitur, & pœnas alieni pendere somni
 Cogitur: hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
 Hic scutica: sunt quæ tortoribus annua præstant.
 Verberat, atque obiter faciem linit; audit amicas,

Aut

Aut latum pictæ vestis considerat aurum,
 Et cædit; longi relegit transacta diurni,
 Et cædit: donec lassis cædentibus, exi
 Intonat horrendum, jam cognitione peracta;
 Præfectura domûs Sicula non mitior aula.
 Nam si constituit, solitoque decentius optat
 Ornari, & properat, jamque expectatur in hortis,
 Aut apud Iſiacæ potius sacraria lenæ;
 Componit crinem laceratis ipsa capillis,
 Nuda humeros Pfecas infelix, nudisque mamillis.
 Altior hic quare cincinnus? Taurea punit
 Continuo flexi crimen facinusque capilli.
 Quid Pfecas admisit? quænam est hic culpa puellæ,
 Si tibi displicuit nasus tuus? altera lævum
 Extendit, peſtitque comas, & volvit in orbem.
 Est in consilio matrona, admotaque lanis
 Emerita quæ cessat acu: sententia prima
 Hujus erit, post hanc ætate, atque arte minores
 Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
 Aut animæ: tanta est quærendi cura decoris.
 Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
 Edificat caput; Andromachen à fronte videbis,
 Post minor est; aliam credas: cedò, si breve parvi
 Sortita est lateris spatium, breviorque videtur
 Virgine Pygmæa nullis adjuncta cothurnis,
 Et levis erecta confurgit ad oscula planta.
 Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
 Damnorum: vivit tanquam vicina mariti,
 Hoc solo propior, quod amicos conjugis odit,
 Et servos: gravis est rationibus. Ecce furentis
 Bellonæ, matrisque Deum chorus intrat, & ingens
 Antistes, cui rauca cohors, cui tympana cedunt
 Plebeia, & Phrygia vestitur bucca tiara:
 Grande sonat, metuique jubet Septembris, & Austri
 Adventum, nisi se centum lustraverit ovis,
 Et xerampelinas veteres donaverit ipsi:
 Ut quicquid subiti, & magni discriminis instat,
 In tunicas eat, & totum semel expiet annum.
 Hybernium fracta glacie descendet in amnem,

Ter matutino Tyberi mergetur, & ipsius
Vorticibus timidum caput abluet; inde superbi
Totum regis agrum nuda ac tremebunda cruentis
Erepet genibus: si candida jusserit Io,
Ibit ad Ægypti finem, calidaque petitas
A Meroë portabit aquas, ut spargat in ædem
Isidis, antiquo quæ proxima surgit ovili:
Credit enim ipsius dominæ se voce moneri.
En animam, & mentē, cum qua Dii nocte loquuntur!
Ergo hic præcipuum, summumq; meretur honorem,
Qui grege linigero circumdatus, & grege calvo,
Plangentis populi currit derisor Anubis.
Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor
A rixâ, sacris observandisque diebus:
Magnaque debetur violato pœna cadurco.
Et movisse caput visa est argentea serpens
Illius lachrymis, meditataque murmura præstant
Ut veniam culpæ non abnuat: ansere magno
Scilicet, & tenui popano corruptus Osiris.
Cum dedit ille locum: cophino, fœnoque relicto,
Arcanam Judæa tremens mendicat in aurem,
Interpres legum Solymarum, & magna sacerdos
Arboris, ac summi fida internuntia cœli.
Implet & illa manum: sed parcius, ære minuto
Qualiacunque voles Judæi somnia vendunt.
Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato, Armenius, vel Commagenus aruspex;
Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,
Interdum & pueri: faciet, quod deferat ipse.
Chaldæis sed major erit fiducia: quicquid
Dixerit Astrologus, credent à fonte relatum
Ammonis; quoniam Delphis oracula cessant,
Et genus humanum damnat caligo futuri.
Præcipuus tamen est horum, qui sapius exul;
Cujus amicitia, conducendaque tabella
Magnus civis obit, & formidatus Othoni.
Inde fides arti, sonuit si dextera ferro,
Lavaque; si longo castrorum in carcere mansit.

Nemo

Nemo mathematicus genium indemnatus habebit;
 Sed qui pænè perit, cui vix in Cyclada mitti
 Contigit, & parva tandem caruisse Seripho.
 Consulit istericæ lento de funere matris;
 Ante ramen de te Tanaquil tua; quando sororem
 Efferat, & patruos; an sit victurus adulter
 Post ipsam; quid enim majus dare numina possunt?
 Hæc tamen ignorat, quid sydus triste minetur
 Saturni, quo læta Venus se proferat astro,
 Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro.
 Illius occursum etiam vitare memento,
 In cujus manibus, ceu pingua succina, tritas
 Cernis ephemeridas; quæ nullum consulit, & jam
 Consulitur; quæ, castra viro patriamque petente,
 Non ibit pariter numeris revocata Thrasylli.
 Ad primum lapidem vestarium placet, hora
 Sumitur ex libro; si prurit frictus ocelli
 Angulus, inspecta genesi collyria poscit;
 Ægra licet jaceat, capiendo nulla videtur
 Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
 Si mediocris erit; spatium lustrabit utrumque
 Metarum, & sorteis ducet, frontemque manumque
 Præbebit vati, crebrum poppysma cienti.
 Divitibus responsa dabit Phryx augur, & Indus
 Conductus, dabit astrorum mundique peritus,
 Atque aliquis senior, qui publica fulgura curat.
 Plebeium in circo positum est, & in aggere fatum:
 Quæ nudis longum ostendit cervicibus aurum,
 Consulit ante Phalas, delphinorumque columnas,
 An saga vendenti nubat caupone relicto.
 Hæc ramen & partus subeunt discrimen, & omneis
 Nutricis tolerant fortuna urgente labores:
 Sed jacet aurato vix ulla puerpera lecto.
 Tantum artes hujus, tantum medicamina possunt,
 Quæ sterileis facit, atq; homines in ventre necandos
 Conducit. gaude infelix, atque ipse bibendum
 Porrige quidquid erit: nam si distendere vellet,
 Et vexare uterum pueris salientibus, esses
 Æthiopis fortasse pater; mox decolor hæres

Impleret tabulas, nunquam tibi mane videndus.
Transeo suppositos, & gaudia, vota que sæpe
Ad spurcos decepta lacus, atque inde petitos
Pontifices Salios, Scaurorum nomina falso
Corpore laturos. Stat Fortuna improba noctu,
Arridens nudis infantibus : hos fovet omneis,
Involvitque sinu ; domibus tunc porrigit altis,
Secretumque sibi mimum parat : hos amat, his se
Ingerit, utque suos ridens producit alumnos.
Hic magicos adfert cantus, hic Thessala vendit
Philtrā, quibus valeat mentem vexare mariti ;
Et solea pulsare caput. Quod desipis, inde est,
Inde animi caligo, & magna oblivio rerum,
Quas modo gessisti. tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,
Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli
Infudit. Quæ non faciet, quod Principis uxor?
Ardebant cuncta, & fracta compage ruebant ;
Non aliter, quam si fecisset Iuno maritum
Insanum. Minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus : siquidem unius præcordia pressit
Ille senis, tremulumque caput descendere jussit
In cælum, & longam manantia labra salivam.
Hæc poscit ferrum, atque ignes, hæc potio torquet :
Hæc lacerat mixtos equitum cum sanguine patres.
Tanti partus equæ, quanti una venefica constat.
Oderunt natos de pellice : nemo repugnet,
Nemo vetet : jam jam privignum occidere fas est.
Vos ego, pupilli, moneo, quibus amplior est res,
Custodite animas, & nulli credite mensæ :
Livida materno fervent adipata veneno.
Mordeat ante aliquis, quidquid porrexerit illa,
Quæ peperit; timidus prægustet pocula pappas.
Fingimus hæc, altum Satyra sumente cothurnum
Scilicet, & finem egressi, legemque priorum,
Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu,
Montibus ignotum Rutulis, cœloque Latino.
Nos utinam vani : sed clamat Pontia, feci,
Confiteor ; puerisque meis aconita paravi ,

Quæ

Quæ deprensa patent : facinus tamen ipsa peregi.
 Tune duos una favissima vipera cœna ?
 Tune duos ? septem, si septem forte fuissent.
 Credamus tragicis, quidquid de Colchide torva
 Dicitur, & Progne. Nil contra conor, & illæ
 Grandia monstra suis audebant temporibus : sed
 Non propter nummos. Minor admiratio summis
 Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
 Hunc sexum ; rabie jecur incendente feruntur
 Præcipites, ut saxa jugis abrupta, quibus mons
 Subtrahitur, clivoque latus pendente recedit :
 Illam ego non tulerim, quæ computat, & scelus in-
 Sana facit. Spectant subeuntem fata mariti (gens
 Alcestim, &, similis si permutatio detur,
 Morte viri cupient animam servare catellæ.
 Occurrunt multæ tibi Belides, atque Eriphylæ :
 Mane Clitemnestram nullus non vicus habebit.
 Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
 Insulsam, & fatuam dextra, lævaque tenebat :
 At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ ;
 Sed tamen & ferro, si prægustaret Atrides
 Pontica ter vincti cautus medicamina Regis.

SATYRA VII.

ET spes, & ratio studiorum in Cæsare tantum ;
 Solus enim tristes hac tempestate Camœnas
 Respexit, cum jam celebres, notique poëtæ
 Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
 Tentarent ; nec foedum alii, nec turpe putarent
 Præcones fieri, cum, desertis Aganippes
 Vallibus, esuriens migraret in atria Cleio.
 Nam, si Pieria quadrans tibi nullus in arca
 Ostendatur, ames nomen victumque Macharæ ;
 Et vendas potius, commissa quod auctio vendit
 Stantibus ; cœnophorum, tripodes, armaria, cistas,
 Halcyonem Bacchi, Thebas, & Terea Fausti.
 Hoc satius, quam si dicas sub iudice, vidi,
 Quod non vidisti : faciant equites Asiani, (thynei,
 Quanquam & Cappadoces faciant, equitesque Bi-
 Al-

Altera quos nudo traducit Gallia talo.
Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur posthac. nescit quicunque canoris
Eloquium vocale modis, laurumque momordit.
Hoc agite ô juvenes; circumspicit, & stimulat vos,
Materiamque sibi ducis indulgentia quærit.
Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præsidia, atque ideo croceæ membrana tabellæ
Impletur; lignorum aliquid posce ocyus, & quæ
Componis, dona Veneris, Thelesine, marito;
Aut claude, & positos tinea pertunde libellos.
Frangere miser calamos, vigilataque prælia dele,
Qui facis in parva sublimia carmina cella,
Ut dignus venias hederis, & imagine macra.
Spes nulla ulterior: didicit jam dives avarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Ut pueri Junonis avem: sed defluit ætas
Et pelagi patiens, & cassidis, atque ligonis.
Tædia tunc subeunt animos, tunc seque, suamque
Terpsichoren odit facunda & nuda senectus.
Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
Quem colis, & Musarum & Apollinis æde relicta;
Ipse facit versus, atque uni cedit Homero
Propter mille annos. At si dulcedine famæ
Succensus recites, Maculonus commodat ædes;
Hæc longe ferrata domus servire jubetur,
In qua sollicitas imitatur janua portas:
Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis, & magnas comitum disponere voces.
Nemo dabit regum, quanti subsellia consent,
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
Quæque reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere sulcos
Ducimus, & littus sterili versamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali; tenet insanabile multos
Scribendi cacoëthes, & ægro in corde senescit.
Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui

Com-

Communi feriat carmen triviale moneta ;
 Hunc, qualem nequeo monstrare, & sentio tantum,
 Anxietate carens animus facit, omnis acerbi
 Impatiens, cupidus sylvarum, aptusque bibendis
 Fontibus Aonidum. Neque enim cantare sub antro
 Pierio, thyrsūve potest contingere mœsta
 Paupertas, atque æris inops, quo nocte dieque
 Corpus eget: satur est, cum dicit Horatius, ohe.
 Quis locus ingenio ? nisi cum se carmine solo
 Vexant, & dominis Cyrrha Nysæque feruntur
 Pectora nostra duas non admittentia curas ?
 Magnæ mentis opus, nec de lodice paranda
 Attonitæ, currus & equos faciesque Deorum
 Aspicere, & qualis Rutulum confundat Erynnis.
 Nam si Virgilio puer, & tolerabile deesset
 Hospitium, caderent omnes à crinibus hydri ;
 Surda nihil gerneret grave buccina. Poscimus, ut sit
 Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
 Cujus & alveolos, & lænam pignerat Atreus ?
 Non habet infelix Numitor, quod mittat amico ;
 Quintillæ quod donet, habet; nec defuit illi
 Vnde emeret multa pascendum carne leonem
 Iam domitum : constat leviori bellua sumptu
 Nimirum, & capiunt plus intestina poëtæ.
 Contentus fama jaceat Lucanus in hortis
 Marmoreis : at Sarrano, tenuique Saleio
 Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est ?
 Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicæ
 Thebaïdos, lætam fecit cum Statius urbem,
 Promisitque diem: tanta dulcedine captos
 Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
 Auditur. sed, cum fregit subsellia versu,
 Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven.
 Ille & militiæ multis largitur honorem,
 Semestri vatum digitos circumligat auro. (rinos,
 Quod non dant procures, dabit histrio. tu Came-
 Et Bareas, tu nobilium magna atria curas :
 Præfectos Pelopea facit, Philomela tribunos.
 Haud tamen invidas vati, quem pulpita pascunt.

Quis

Quis tibi Mecænas? quis nunc erit aut Proculejus,
Aut Fabius? quis Cotta iterum? quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio pretium, tunc utile multis
Pallere, & vinum toto nescire Decembri.
Vester porro labor fœcundior, historiarum
Scriptores, petit hic plus temporis, atque olei plus:
Namque oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus, & crescit multa damnosa papyro.
Sic ingens rerum numerus jubet, atque operum lex.
Quæ tamen inde seges? terræ quis fructus apertæ?
Quis dabit historico, quantum daret æta legenti?
Sed genus ignavum, quod lecto gaudet, & umbra.
Dic igitur, quid caussidicis civilia præstent
Officia, & magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonant: sed tunc, cum creditor audit,
Præcipue, vel, si tetigit latus acrior illo,
Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen,
Tunc immensa cavi spirant mendacia folles,
Conspuiturque sinus. veram deprendere messem
Si libet; hinc centum patrimonia caussidicorum,
Parte alia solum rursati pone Lacertæ.
Confedere duces: surgis tu pallidus Ajax
Dicturus dubia pro libertate, bubulco
Judice: rumpe miser tensum jecur, ut tibi lasso
Figantur virides, scalarum gloria, palmæ.
Quod vocis pretium? siccus petasunculus, & vas
Pelamydum; aut veteres Maurorum epimenia bulbi;
Aut vinum Tiberi devectum, quinque lagenæ,
Si quater egisti; si contigit aureus unus,
Inde cadunt partes ex fœdere pragmaticorum.
Æmilio dabitur, quantum petet; & melius nos
Egimus: hujus enim stat currus aheneus, alti
Quadrijuges in vestibulis, atque ipse feroci
Bellatore sedens curvatum hastile minatur
Eminus, & statua meditatur prælia lusca.
Sic Pedito conturbat, Matho deficit: exitus hic est
Tongilli, magno cum rhinocerote lavari
Qui solet, & vexat lutulenta balnea turba,
Perque forum juvenes longo premit assere Medos,

Eme

Emturus pueros, argentum, murrhina, villas.
 Spondet enim Tyrio stataria purpura filo.
 Et tamen est illis hoc utile: Purpura vendit
 Caussidicum, vendunt amethystina: convenit illis
 Et strepitu, & facie majoris vivere census.
 Sed finem impensæ non servat prodiga Roma.
 Ut redeant veteres, Ciceroni nemo ducentos
 Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens,
 Respicit hæc primum, qui litigat, an tibi servi
 Octo, decem comites, an post te sella, togati
 Ante pedes. Ideo conducta Paullus agebat
 Sardonyche, atque ideo pluris quam Cossus agebat,
 Quam Basilus. Rara in tenui facundia panno.
 Quando licet Basilo flentem producere matrem?
 Quis bene dicentem Basilem ferat? accipiat te
 Gallia, vel potius nutricula caussidicorum
 Africa, si placuit mercedem ponere linguæ.
 Declamare doces, (ô ferrea pectora) Vetti,
 Cum perimit sævos classis numerosa tyrannos.
 Nam quæcunque sedens modo legerat, hæc eadem
 Proferet, atq; eadem cantabit versibus iisdem. (stans
 Occidit miseros crambe repetita magistros.
 Quis color, & quod sit causæ genus, atq; ubi summa
 Quæstio, quæ veniant diversa parte sagittæ;
 Scire volunt omnes, mercedem solvere nemo.
 Mercedem appellas? quid enim scio? culpa docentis
 Scilicet arguitur, quod læva in parte mamillæ
 Nil salit Arcadico juveni; cujus mihi sexta
 Quaque die miserum dirus caput Hannibal implet;
 Quidquid id est, de quo deliberat, an petat urbem
 A Cannis, an post nimbos, & fulmina cautus
 Circumagat madidas à tempestate cohorteis.
 Quantum vis stipulare, & protinus accipe quod do,
 Ut toties illum pater audiat. Ast alii sex,
 Vel plures uno conclamant ore Sophistæ,
 Et veras agitant lites; raptore relicto,
 Fusa venena silent, malus ingiatusque maritus,
 Et quæ jam veteres sanant mortaria cæcos.
 Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra movebunt

Consi.

Consilia, & vitæ diversum iter ingreditur,
 Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbrâ,
 Summula ne pereat, qua vilis tessera venit
 Frumenti; quippe hæc merces lautissima. tenta
 Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti
 Lautorum pueros, artem scindens Theodori.
 Balnea sexcentis, & pluris porticus, in qua
 Gestetur dominus, quoties pluit: anne serenum
 Exspectet, spargatque luto jumenta recenti?
 Hic porius: namque hic munda nitet ungula mula.
 Parte alia longis Numidarum fulta columnis
 Surgat, & argentem rapiat cœnatio solem.
 Quanticunque domus, veniet qui fercula docte
 Componit, veniet qui pulmentaria condit.
 Hos inter sumptus sestertia Quintiliano
 Ut multum duo sufficient. Res nulla minoris
 Constabit patri, quam filius. Unde igitur tot
 Quintilianus habet saltus? exempla novorum
 Fatorum transi: felix, & pulcher, & acer:
 Felix, & sapiens, & nobilis, & generosus
 Appositam nigræ lunam subtexit alutæ:
 Felix, orator quoque maximus, & jaculator;
 Et si perfrixit, cantat bene. Distat enim, quæ
 Sidera te excipiant modo primos incipientem
 Edere vagitus, & adhuc à matre rubentem.
 SI FORTUNA volet, fies de rhetore consul:
 Si volet hæc eadem, fies de consule rhetor.
 Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud quæ
 Sidus, & occulti miranda potentia fati?
 Servis regna dabunt, captivis fata triumphos.
 Felix ille tamen, corvo quoque rarior albo.
 Pœnituit multos vanæ, sterilibusque cathedræ;
 Sicut Thrasymachi probat exitus, atque Secundi
 Carinatis: & hunc inopem vidistis, Athenæ,
 Nil præter gelidas aufæ conferre cicutas.
 Dii majorum umbris tenuem, & sine pondere terrâ,
 Spirantesque crocos, & in urna perpetuum ver,
 Qui præceptorem sancti voluere parentis
 Esse loco. Metuens virgæ jam grandis Achilles

Cantabat patriis in montibus: & cui non tunc
 Eliceret risum citharædi cauda magistri?
 Sed Rufum, atque alios cædit sua quemq; juvenus;
 Rufum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.
 Quis gremio Enceladi, doctique Palæmonis affert,
 Quantū grammaticus meruit labor? & tamen ex hoc
 Quodcunq; est (minus est autem quam rhetoris æra)
 Discipuli custos præmordet Acœnonerus,
 Et qui dispensat, frangit sibi. Cede, Palæmon,
 Et patere inde aliquid decrescere (non aliter quam
 Institor hybernæ tegetis, niveique cadurci)
 Dummodò non pereat, mediæ quod noctis ab hora
 Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sederet
 Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
 Dummodò non pereat totidem olfecisse lucernas
 Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
 Flaccus, & hæreret nigro fuligo Maroni.
 Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
 Non egeat. Sed vos sævas imponite leges,
 Ut præceptori verborum regula constet;
 Ut legat historias, autores noverit omnes
 Tanquam unguis, digitosque suos; ut forte rogatus,
 Dum petit aut thermas, aut Phœbi balnea, dicat
 Nutricem Anchisæ, nomen, patriamque novercæ
 Anchemoli, dicat quot Acestes vixerit annos,
 Quot Sículus Phrygibus vini donaverit urnas.
 Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
 Ut si quis cera vultum facit: exigite, ut sit
 Ipse pater cœtus. Non est leve tot puerorum
 Observare manus, oculosque pedesque vagantes.
 Hæc, inquit, cures; & cum se verterit annus,
 Accipe, victori populus quod postulat aurum.

S A T T R A VIII.

S T E m m a t a quid faciunt? quid prodest, Pontice,
 longo
 Sanguine cenferi; pictosque ostendere vultus
 Majorum, & stantes in curribus Æmilianos;
 Et Curios jam dimidios, nasumque minorem

Corvini, & Galbam auriculis nasoque carentem ?
 Quis fructus, generis tabula jactare capaci
 Corvinum, & posthac multa deducere virga
 Fumosos equitum cum dictatore magistros,
 Si coram Lepidis male vivitur ? effigies quo
 Tot bellatorum, si luditur alea pernox
 Ante Numantinos ; si dormire incipis ortu
 Luciferi, quo signa duces, & castra movebant ?
 Cur Allobrogicis, & magna gaudeat ara
 Natus in Herculeo Fabius lare ; si cupidus, si
 Vanus, & Euganea quantumvis mollior agna ?
 Si tenerum attritus Carinensi pumice corpus,
 Squallentes traducit avos ; emptorque veneni
 Frangenda miseram funestat imagine gentem ?
 Tota licet veteres exornent undique ceræ
 Atria ; N O B I L I T A S sola est atque unica virtus.
 Paulus, vel Cossus, vel Drusus moribus esto ;
 Hos ante effigies majorum pone tuorum :
 Præcedant ipsas illi te consule virgas.
 Prima mihi debes animi bona : sanctus haberi,
 Justitiæque tenax factis diis que mereris ;
 Agnosco procerem : salve Gerulice, seu tu
 Syllanus, quocunque alio de sanguine, rarus
 Civis, & egregius patriæ contingis ovanti.
 Exclamare libet, populus quod clamat Osiri
 Invento. Quis enim generosum dixerit hunc, qui
 Indignus genere, & præclaro nomine tantum
 Insignis ? nanum cujusdam, Atlanta vocamus ;
 Æthiopem, cygnum ; parvam extortamque puellam,
 Europen ; canibus pigris scabieque vetusta
 Lavibus, & siccæ lambentibus ora lucernæ,
 Nomen erit pardus, tigris, leo, si quid adhuc est
 Quod fremit in terris violentius : Ergo cavebis,
 Et metues, ne tu sic Creticus, aut Camerinus.
 His ego quem monui, tecum est mihi sermo, Rubelli
 Plance ; tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
 Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses,
 Ut te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
 Non quæ ventoso conducta sub aggere textit.

Vos humiles inquis, vulgi pars ultima nostri,
 Quorum nemo queat patriam monstrare parentis;
 At ego Cecropides: vivas, & originis hujus
 Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem
 Facundum invenies; solet hic defendere causas
 Nobilis indocti; veniet de plebe togata
 Qui juris nodos, & legum ænigmata solvat.
 Hic petit Euphraten juvenis, domitique Batavi
 Custodes aquilas, armis industrius: at tu
 Nil nisi Cecropides, truncoque simillimus Herma:
 Nullo quippe alio vincis discrimine, quam quod
 Illi marmoreum caput est, tua vivit imago.
 Dic mihi, Teucrorum proles, animalia muta
 Quis generosa putet, nisi fortia? nempe volucrem
 Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
 Fervet, & exultat rauco victoria circo.
 Nobilis hic, quocunque venit de gramine, cujus
 Clara fuga ante alios, & primus in aqore pulvis:
 Sed venale pecus, Corithæ posteritas &
 Hirpini, si rara iugo victoria sedit.
 Nil ibi majorum respectus, gratia nulla
 Umbrarum: dominos pretiis mutare jubentur
 Exiguïs, tritoque trahunt epirhedïa collo
 Segnipedes, dignique molam versare Nepotis.
 Ergo ut miremur te, non tua, primum aliquid da
 Quod possim titulis incidere, præter honores,
 Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.
 Hæc satis ad juvenem, quem nobis fama superbum
 Tradit, & inflatum, plenumque Nerone propinquo.
 Rarus enim ferme sensus communis in illa
 Fortuna. Sed te censerî laude tuorum,
 Pontice, noluerim, sic ut nihil ipse futura
 Laudis agas. Miserum est aliorum incumbere famæ;
 Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
 Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.
 Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
 Integer: ambigua si quando citabere testis
 Incertæque rei, Phalaris licet imperet ut sis
 Falsus, & admoto distet perjurîa tauro;

Summum crede nefas animam præferre pudori ;
 Et propter vitam vivendi perdere causas.
 Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum
 Gaurana, & Cosini toto mergatur ahenò.
 Expectata diu tandem provincia cum te
 Rectorem accipiet, pone iræ fræna modumque,
 Pone & avaritiæ ; miserere inopum sociorum.
 Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
 Respice quid moneant leges, quid curia mandet,
 Præmia quanta bonos maneat, quam fulmine justo
 Et Capito & Numitor ruerint damnante senatu,
 Piratæ Cilicum. Sed quid damnatio confert,
 Cum Pansa eripiat quicquid tibi Natta reliquit ?
 Præconem, Charippe, tuis circumspice pannis,
 Iamque tace : furor est post omnia perdere naulum.
 Non idem gemitus olim, nec vulnus erat par
 Damnorum, sociis florentibus, & modò victis :
 Plena domus tunc omnis, & ingens stabat acervus
 Nummorum, Spartana chlamys, conchylia Coa ;
 Et cum Parrhasii tabulis, signisque Myronis
 Phidiacum vivebat ebur, nec non Polycleti
 Multus ubique labor, raræ sine Mentore mensæ.
 Inde Dolabella est, atque hinc Antonius, inde
 Sacrilegus Verres : referebant navibus altis
 Occulta spolia, & plures de pace triumphos.
 Nunc fociis juga pauca bouum, & grex parvus equa-
 Et pater armenti capto eripietur agello ; (rum,
 Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,
 Si quis in ædícula Deus unicus : hæc etenim sunt
 Pro summis, nam sunt hæc maxima. Despicias tu
 Forsitan imbelles Rhodios, unctamque Corinthum ;
 Despicias merito : quid refinata juvenus,
 Cruraque totius facient tibi lævia gentis ?
 Horrida vitanda est Hispania, Gallicus axis,
 Illyricumque latus ; parce & messoribus illis,
 Qui saturant urbem circo scenæque vacantem.
 Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
 Cum tenues nuper Marius discinxerit Afros ?
 Curandum in primis, ne magna injuria fiat.

Fortibus & miseris: tollas licet omne quod usquā est
 Auri atque argenti, scutum gladiumque relinques,
 Et jacula, & galeam: spoliatis arma supersunt.
 Quod modo proposui, non est sententia: verum
 Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
 Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
 Vendit acersecomes, si nullum in conjugē crimen,
 Nec per conventus, nec cuncta per oppida curvis
 Vnguibus ire parat nummos raptura Celæno:
 Tunc licet à Pico numeres genus; alraque si te
 Nomina delectant, omnem Tiranida pugnam
 Inter majores, ipsumque Promethea ponas:
 De quocunque voles proavum tibi sumito libro.
 Quod si præcipitem rapit ambitus, atque libido,
 Si frangis virgas sociorum in sanguine, si te
 Delectant hebetes lasso listore secures:
 Incipit ipsorum contra te stare parentum
 Nobilitas, claramque facem præferre pudendis.
 OMNE animi vitium tanto conspectius in se
 Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.
 Quò mihi te, solitum falsas signare tabellas
 In templis, quæ fecit avus, statuamque parentis
 Ante triumphalem? quò, si nocturnus adulter
 Tempora Santonico velas adoperta cucullo?
 Præter majorum cineres atque ossa, volucris
 Carpento rapitur pinguis Damasippus; & ipse,
 Ipse rotam stringit multo sufflamine consul:
 Nocte quidem; sed luna videt, sed sidera testes
 Intendunt oculos. finitum tempus honoris
 Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
 Sumet, & occursum nusquam trepidabit amici
 Jam senis, ac virga prior innuet, atque maniplos
 Solvet, & infundet jumentis hordea lassis.
 Interea dum lanatas, torvumque juvenum
 More Numæ cedit Jovis ante altaria, jurat
 Hipponam, & facies olida ad præsepia pictas.
 Sed cum pervigiles placet instaurare popinas,
 Obvius assiduo Syrophœnix udus amomo
 Currit, Idumæ Syrophœnix incola portæ

Hospitis affectu dominum regemque salutat ;
Et cum venali Cyane succincta lagena.
Defensor culpæ dicet mihi ; fecimus & nos
Hæc juvenes. esto : desisti nempe, nec ultra
Fovisti errorem: Breve sit quod turpiter audes.
Quædam cum prima resecentur crimina barba.
Indulge veniam pueris. Damasippus ad illos
Thermarum calices, inscriptaque lintea vadit,
Maturus bello Armeniæ, Syriæque tuendis
Amnibus, & Rheno, atque Istro : præstare Neronem
Securum valet hæc ætas. Mitte Ostia, Cæsar,
Mitte; sed in magna legatum quære popina:
Invenies aliquo cum percussore jacentem ,
Permistum nautis, aut furibus, aut fugitivis,
Inter carnifices, & fabros sandapilarum ,
Et resupinati cessantia tympana Galli;
Æqua ubi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
Quid facias talem sortitus, Pontice, servum ?
Nempe in Lucanos, aut Tusca ergastula mittas.
At vos, Trojugenæ, vobis ignoscitis, & quæ
Turpia cerdoni, Volesos Brutosque decebunt.
Quid si nunquam adeo fœdis, adeoque pudendis
Vitimur exemplis, ut non pejora superint ?
Consumptis opibus vocem, Damasippe, locasti
Sipario, clamorū ageres ut phasma Catulli.
Laureolum Velox etiam bene Lentulus egit,
Iudice me, dignus vera cruce. Nec tamen ipsi
Ignoscas populo; populi frons durior hujus,
Qui sedet, & spectat triscurria patritiorum.
Planipedes audit Fabios, ridere potest qui
Mamercorum alapas. Quanti sua funera vendant,
Quid refert ? vendunt nullo cogente Nerone,
Nec dubitant celsi prætoris vendere ludis.
Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone
Quid satius ? mortem sic quisquam exhorruit, ut si
Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi ?
Res haud mira tamen, citharædo principe mimus
Nobilis. hic ultra quid erit nisi ludus ? & illud

Dedecus urbis habes; nec mirmillonis in armis,
 Nec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce supina;
 Damnat enim tales habitus, & damnat & odit:
 Nec galea frontem abscondit: movet ecce tridentē;
 Postquam vibrata pendentia retia dextra
 Nequicquam effudit, nudum ad spectacula vultum
 Erigit, & tota fugit agnoscendus arena.
 Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum se
 Porrigat, & longo jactetur spira galero.
 Ergo ignominiam graviolem pertulit omni
 Vulnere, cum Graccho jussus pugnare secutor.
 Libera si dentur populo suffragia, quis tam
 Perditus, ut dubitet Senecam præferre Neroni?
 Cujus supplicio non debuit una parari
 Simia, nec serpens unus, nec culeus unus.
 Par Agamemnonidæ crimen: sed causa facit rem
 Dissimilem: quippe ille deis autoribus ultor
 Patris erat cæsi media inter pocula; sed nec
 Electræ jugulo se polluit, aut Spartani
 Sanguine conjugii, nullis aconita propinquis
 Miscuit, in scena nunquam cantavit Orestes,
 Troïca non scripsit. quid enim Virginus armis
 Debuit ulcisci magis, aut cum Vindice Galba?
 Quid Nero tam sava, crudaque tyrannide fecit?
 Hac opera, atque hæ sunt generosi principis artes,
 Gaudentis fædo peregrina ad pulpita cantu
 Prostitui, Graiaque apium meruisse coronæ.
 Majorum effigies habeant insignia vocis:
 Ante pedes Domiti longum tu pone Thyestæ
 Syrma, vel Antigones, seu personam Menalippes,
 Et de marmoreo citharam suspende Colosso.
 Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
 Inveniet quicquam sublimius? arma tamen vos
 Nocturna, & flammæ domibus, templisq; parastis;
 Vt Braccatorum pueri, Senonumque minores
 Ausi, quod liceat tunica punire molesta:
 Sed vigilat Consul, vexillaque vestra coercet
 Hic novus Arpinas ignobilis, & modo Romæ
 Municipalis eques galeatum ponit ubique

Præf
 Tan
 No
 The
 Cæd
 Ron
 Arp
 Polc
 No
 Si le
 Hic
 Exc
 Atq
 Qui
 Nob
 Pleb
 Non
 Om
 Suff
 Plur
 Anc
 Et f
 Pro
 Exu
 Ma
 Quo
 Imp
 Occ
 Mar
 Affi
 Mal
 Eac
 Qua
 Et t
 Non
 Maj
 Aut

Praesidium attonitis, & in omni gente laborat.
 Tantum igitur muros intra toga contulit illi
 Nominis, & tituli, quantum non Leucade, quantum
 Thessaliæ campis Octavius abstulit udo
 Cadibus assiduis gladio : sed Roma parentem,
 Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
 Arpinas alius Volscorum in monte solebat
 Polcere mercedes, alieno lassus aratro:
 Nodosam post hæc frangebat vertice vitem,
 Si lentus pigra muniret castra dolabra:
 Hic tamen & Cimbros, & summa pericula rerum
 Excipit, & solus trepidantem protegit urbem.
 Atq; ideo postquã ad Cimbros stragemq; volabant,
 Qui nunquam attigerant majora cadavera, corvi;
 Nobilis ornatur lauro collega secunda.
 Plebejæ Deciorum animæ, plebeja fuerunt
 Nomina; pro totis legionibus hi tamen, & pro
 Omnibus auxiliis, atque omni plebe Latina,
 Sufficiant diis infernis, terræque parenti.
 Pluris enim Decii, quam qui servantur ab illis.
 Ancilla natus trabeam, & diadema Quirini,
 Et fasces meruit, regum ultimus ille bonorum.
 Proditæ lavabant portarum claustra tyrannis
 Exulibus juvenes ipsius Consulis, & quos
 Magnum aliquid dubia pro libertate decebat,
 Quod miraretur cum Coclite Mutius, & quæ
 Imperii fines Tyberinum virgo natavit.
 Occulta ad patres produxit crimina servus
 Matronis lugendus : at illos verbera justis
 Afficiunt pœnis, & legum prima securis.
 Malo pater tibi sit Therſites, dummodo tu sis
 Æacidæ similis, Vulcaniaque arma capeſſas;
 Quam te Therſitæ similem producat Achilles.
 Et tamen ut longe repetas, longeque revolvas.
 Nomen, ab infami gentem deducis aſylo:
 Majorum primus quisquis fuit ille tuorum,
 Aut paſtor fuit, aut illud quod dicere nolo.

SATYRA IX.

SCire velim quare toties mihi, Nævole, tristis.
 Occurras fronte obducta, ceu Marsya victus.
 Quid tibi cum vultu qualem deprensus habebit;
 Et colapho cæsus, qui lambit crustula, servus?
 Non erat hac facie miserabilior Creperejus
 Pollio, qui triplicem usuram præstare paratus
 Circuit, & fatuos non invenit. unde repente
 Tot rugæ? certe modico contentus agebas
 Vernam equitem, conviva joco mordente facetus,
 Et salibus vehemens intra pomœria natis.
 Omnia nunc contra; vultus gravis, horrida sicca;
 Sylva comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
 Præstabat calidi circumlita fascia visci,
 Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura.
 Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
 Torret quarta dies, olimque domestica febris?
 Dependas animi tormenta latentis in ægro
 Corpore, dependas & gaudia: sumit utrumque
 Inde habitum facies: igitur flexisse videris
 Propositum, & vitæ contrarius ire priori.
 Nuper enim (ut repeto) fanum Iſidis, & Gonymedem
 Pacis, & adveſtæ secreta palatia matris,
 Et Cererem (nam quo non proſtat fœmina templo?)
 Notior Aufidio mœchus. Scelerare solebas,
 Vtile & hoc multis vitæ genus, at mihi nullum
 Inde operæ pretium: pingues aliquando lacernas,
 Munimenta togæ, duri crassique coloris,
 Et male percussas textoris pectine Galli,
 Accipimus; tenue argentum venæque secundæ.
 Fata regunt homines, fatū est quoq; crimine in illo.
 Quod tamē ulterius monstrum, quam mollis avara?
 Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
 Computat atque calet: ponatur calculus, adſint
 Cum tabula pueri, numera sestertia quinque
 Omnibus in rebus: numerentur deinde labores.
 Dic passer, cui tot montes, tot prædia servas
 Appula, tot milvos intra tua pascua lassos?

Te Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
 Suspectumque jugum Cumis, & Gaurus inanis.
 Nam quis plura linit victuro dolia musto?
 Quantum erat exhausti corpus donare clientis
 Iugeribus paucis? meliusne hic rusticus infans,
 Cum matre, & casulis, & cum lusore catello,
 Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
 Improbus es, cum poscis, ait; sed pensio clamat,
 Posce; sed appellat puer unicus, (ut Polyphemi
 Lata acies per quam solers evasit Vlysses)
 Alter emendus erit, namque hic non sufficit; ambo
 Pascendi. quid agam bruma spirante? quid, oro,
 Quid dicam scapulis fervorū mense Decembri,
 Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?
 Verū ut dissimules, moneo: sit iusta doloris,
 Navole, causa tui; tamen hanc celare memento,
 Et tacitus mœstas intra te fige querelas.
 Quæ modo secretum commiserat, ardet, & odit,
 Tanquam prodideris quicquid scis: sumere ferrum,
 Fuste aperire caput, candelam apponere va'vis
 Non dubitat. nec contemnas, aut despicias, quod
 His opibus nunquam cara est annona veneni.
 Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.
 At Corydon, Corydon, secretum divitis ullum
 Esse potest? servi ut taceant, jumenta loquentur,
 Et canis, & postes, & marmora. claude fenestras,
 Vela tegant rimas, junge officio, tollito lumen
 E medio, disclude omnes, prope nemo recumbat;
 Quod tamen ad cantum galli facit illa secundum,
 Proximus ante diem caupo sciet; audiet & quæ
 Finxerunt pariter librarius, archimagiri,
 Carptores: quod enim dubitant componere crimen
 In dominas, quoties rumoribus ulciscuntur.
 Verbera? nec deerit qui te per compita quærat
 Nolentem, & miseram vinosus inebriet aurem.
 Illos ergo roges frustra, qui prodere malunt
 Arcanum, quam subrepti potare falerni,
 Pro populo faciens quantum Laufella bibebat.
 Vivendum recte cum propter plurima, tum de his

Præ.

Præcipue causis, ut linguas mancipiorum
 Contemnas. Nam lingua mali pars pessima servi.
 Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
 Quorum animas & farre suo custodit, & ære.
 Idcirco ut possim linguam contemnere servi,
 Utile consilium modo, sed commune, dedisti.
 Nunc mihi quid suades post damnum tēporis, & spes
 Deceptas? festinat enim decurrere velox
 Flosculus angustæ, miseræque brevissima vitæ
 Portio: dum bibimus, dum ferta, unguenta, puellas
 Poscimus, obrepit non intellecta senectus.
 O parvi, nostrique lares, quos thure minuto,
 Aut farre, & tenui soleo exornare corona:
 Quando ego sigā aliquid quo sit mihi tuta senectus
 A tegete & baculo? viginti millia, fœnus
 Pignoribus positis, argenti vascula puri,
 Sed quæ Fabricius censor notet, & duo fortes
 De grege Mæstorum, qui me cervice locata
 Securum jubeant clamoso insistere circo.
 Sit mihi præterea curvus cælator, & alter
 Qui multas facies pingat cito; sufficient hæc,
 Quando ego pauper ero: votum miserabile, nec spes
 His saltem; nam cum pro me fortuna rogatur,
 Affigit ceras illa de nave petitas,
 Quæ Siculos cantus effugit remige furdo.

S A T Y R A X.

Omnibus in terris, quæ sunt à Gadibus usque
 Auroram, & Gangem, pauci dignoscere possunt
 Vera bona, atque illis multum diversa, remota
 Erroris nebula. quid enim ratione timemus,
 Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te
 Conatus non pœniteat, votique peracti?
 Evertere domos totas optantibus ipsis
 Dii faciles: nocitura toga, nocitura petuntur
 Militia: torrens dicendi copia multis
 Et sua mortifera est facundia: viribus ille
 Confusus periiit, admirandisque lacertis.
 Sed plures nimia congesta pecunia cura

Strangulat, & cuncta exsuperans patrimonia census,
Quanto delphinis balæna Britannica major.
Temporibus diris igitur, jussuque Neronis
Longinum, & magnos Senecæ prædivitis hortos
Clausit, & egregias Lateranorum obsidet ædes
Tota cohors: rarus venit in cœnacula miles.
Fauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus, gladium contumque timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbram.
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Prima fere vota, & cunctis notissima templis,
Divitiæ ut crescant, ut opes, ut maxima toto
Nostra sit arca foro: sed nulla aconita bibuntur
Fistilibus; tunc illa time, cum pocula sumes
Gemmata, & lato Setinum ardebit in auro.
Iamne igitur laudas, quod de sapientibus alter
Ridebat, quoties à limine moverat unum
Protuleratque pedem, flebat contrarius alter?
Sed facilis cuivis rigidi censura cachinni:
Mirandum est unde ille oculis suffecerit humor.
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quanquam non essent urbibus illis
Prætexa, & trabes, fasces, lectica, tribunal.
Quid si vidisset prætorem in curribus altis
Extantem, & medio sublimem in pulvere circi,
In tunica Jovis, & pictæ sarrana ferentem
Ex humeris aulææ togæ, magnæque coronæ
Tantum orbem, quanto cervix non sufficit ulla?
Quippe tenet sudans hanc publicus, & (sibi consul
Ne placeat) curru servus portatur eodem.
Da nunc & volucrem, sceptro quæ surgit eburno,
Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis officia, & niveos ad fræna Quirites,
Defossa in oculis quos sportula fecit amicos.
Tunc quoque materiam risus invenit ad omnes
Occursus hominum; cujus prudentia monstrat
Summos posse viros, & magna exempla daturus,
Verecun in patria, crassoque sub aëre nasci.
Ridebat curas, necnon & gaudia vulgi,

Intes:

Interdum & lacrymas, cum fortunæ ipse minaci
 Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet unguem.
 Ergo supervacua hæc, aut perniciofa petuntur,
 Propter quæ fas est genua incerare Deorum.
 Quosdam præcipitat subjecta potentia magnæ
 Invidiæ, mergit longa atque insignis honorum
 Pagina; descendunt statuæ, restemque sequuntur:
 Iplas deinde rotas bigarum impacta securis
 Cædit, & immeritis franguntur crura caballis.
 Iam strident ignes, jam follibus atque caminis
 Ardet odoratum populo caput, & crepat ingens
 Sejanus: deinde ex facie toto orbe secunda
 Fiunt urceoli, pelves, sartago, patellæ.
 Pone domi lauros, duc in Capitolia magnum
 Cretatumque bovem; Sejanus ducitur unco
 Spectandus: gaudent omnes; quæ labra! quis illi
 Vultus erat! nunquam, si quid mihi credis, amavi
 Hunc hominē. sed quo cecidit sub crimine? quisnam
 Delator? quibus indiciis, quo teste probavit?
 Nil horum; verbosa & grandis epistola venit
 A Capreis. bene habet, nil plus interrogo. sed quid
 Turba Remi? sequitur fortunam, ut semper, & odit
 Damnatos. idem populus, si Nortia Tusco
 Favisset, si oppressa foret secunda senectus
 Principis, hac ipsa Sejanum diceret hora
 Augustum. jam pridem, ex quo suffragia nulli
 Vendimus, effugit curas: nam qui dabat olim
 Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
 Continet, atque duas tantum res anxius optat,
 Panem, & Circenses. perituros audio multos:
 Nil dubium, magna est fornacula. pallidulus mi.
 Brutidius meus ad Martis fuit obviæ aram.
 Quam timeo victus ne pœnas exigit Ajax,
 Ut male defensus! curramus præcipientes, &
 Dum jacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem.
 Sed videant servi, ne quis neget, & pavidum in jus
 Cervicæ astricta dominum trahat. hi sermones
 Tunc de Sejano, secreta hæc murmura vulgi.
 Visne salutare sicut Sejanus? habere

Tantundem ? atque illi sellas donare curules ?
 Illum exercitibus præponere ? tutor haberi
 Principis, angusta Caprearum in rupe sedentis
 Cum grege Chaldæo ? vis certæ pila cohortis,
 Egregios equites, & castra domestica ? quid ni
 Hæc cupias ? &, Qui nolunt occidere quenquam,
 Possent volunt. Sed quæ præclara, & prospera tanti,
 Ut rebus latis par sit mensura malorum ?
 Hujus qui trahitur prætextam sumere mavis,
 An Fidenarum Gabiorumque esse potestas ?
 Et de mensura jus dicere ? vasa minora
 Frangere, pannosus vacuis ædilis Vlubris ?
 Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris
 Sejanum : nam qui nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
 Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
 Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ.
 Quid Crassos, quid Pompeios evertit, & illum
 Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites ?
 Summus nempe locus nulla non arte petitus,
 Magnaque numinibus vota exaudita malignis.
 Ad generum Cereris sine cæde & sanguine pauci
 Descendunt reges, & sicca morte tyranni.
 Eloquentium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
 Incipit optare, & totis quinquatribus optat,
 Quisquis adhuc uno patam colit asse Minervam ;
 Quem sequitur custos angustæ vernula capse :
 Eloquio sed uterque perit orator : utrumque
 Largus & exundans letho dedit ingenii fons.
 Ingenio manus est, & cervix caesa, nec unquam
 Sanguine caudidici maduerunt rostra pusilli.
 O fortunatam natam me consule Romam !
 Antonî gladios potuit contemnere, si sic
 Omnia dixisset. Ridenda poemata malo,
 Quam te conspicuæ divina Philippica famæ,
 Volveris à prima quæ proxima. lævâ & illum
 Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
 Torrentem, & pleni moderantem fræna theatri.
 Diis ille adversis genitus, fatoque sinistro,

Quem.

Quem pater ardentis massa fuligine lippus
 A carbone, & forcipibus, gladiosque parante
 Incude, & luteo Vulcano ad rhetora misit.
 Bellorum exuvia, truncis affixa trophæis
 Lorica, & fracta de casside buccula pendens,
 Et curtum temone jugum, victæque triremis
 Aplustre, & summo tristis captivus in arcu,
 Humanis majora bonis creduntur: ad hæc se
 Romanus, Graiusque, ac barbarus induperator
 Erexit: causas discriminis, atque laboris
 Inde habuit. Tanto major famæ sitis est, quam
 Virtutis. Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
 Præmia si tollas? patriam tamen obruit olim
 Gloria paucorum, & laudis, titulique cupido
 Hæsuris saxi cinerum custodibus, ad quæ
 Discutienda valent sterilis mala robora ficus:
 Quandoquidē data sunt ipsis quoque fata sepulchris.
 Expende Annibalem: quot libras in duce summo
 Invenies? hic est, quem non capit Africa, Mauro
 Perfusa Oceano, Niloque admota tepenti:
 Rursus ad Æthiopum populos, altosque elephantos,
 Additur imperiis Hispania. Pyrenæum
 Transilit: opposuit natura Alpemque nivemque;
 Diduxit scopulos, & montem rupit aceto.
 Jam tenet Italiam; tamen ultra pergere tendit.
 Actum, inquit, nihilest, nisi Pœno milite portas
 Frangimus, & media vexillum pono Suburra.
 O qualis facies, & quali digna tabella,
 Cum Getula ducem portaret bellualuscum!
 Exitus ergo quis est? ô gloria! vincitur idem
 Nempe, & in exiliū præceps fugit, atque ibi magnus
 Mirandusque cliens sedet ad prætoria regis,
 Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
 Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
 Non gladii, non saxa dabunt, non tela; sed ille
 Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor
 Annulus. Idem, & sævas curre per Alpes,
 Ut pueris placeas, & declamatio fias.
 Unus Pellæo juveni non sufficit orbis;

Æstuat.

Æstuat infelix angusto limite mundi,
Ut Gyara clausus scopulis, parvaque Seripho.
Cum tamen à figulis munitam intraverit urbem,
Sarcophago contentus erit. MORS sola fatetur,
quantula sint hominum corpuscula. Creditur olim
Velificatus Athos, & quicquid Græcia mendax
Audet in historia, constratum classibus iisdem,
Suppositumque rotis solidum mare; credimus altos
Defecisse amnes, epotaque flumina Medo
Prandente, & madidis cantat quæ Sostratus alis.
Ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
In Corum atque Eurum solitus sævire flagellis,
Barbarus, Æolio nunquam hoc in carcere passos,
Ipsam compedibus qui vinxerat Ennosigæum?
Mitius id sane, quod non & stigmate dignum
Credidit. huic quisquam vellet servire Deorum?
Sed qualis rediit? nempe una nave, cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa cadavera prora.
Has toties optata exegit gloria pœnas.
Da spatium vitæ, multos da, Jupiter, annos:
Hoc recto vultu, solum hoc & pallidus optas.
Sed quam continuus, & quantis longa senectus
Plena malis? deformē, & tetrum ante omnia vultum,
Dissimilemque sui, deformem pro cute pellem,
Pendientesque genas, & tales aspice rugas,
Quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,
In vetula scalpit jam mater simia bucca.
Plurima sunt juvenum discrimina; pulchrior ille
Hoc, atque ille alio: multum hic robustior illo;
Una senum facies: cum voce trementia labra,
Et jam læve caput, madidique infantia nasi.
Frangendus misero gingiva panis inermi;
Usque adeo gravis uxori, natisque, sibi que,
Ut captatori moveat fastidia Cossio.
Non eadem vini atque cibi, torpente palato,
Gaudia: nam dudum gustus perit. aspice partis
Nunc damnum alterius: nā quæ cantante voluptas,
Sit licet eximius citharædus, sitve Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna?

Quid

Quid refert, magni sedeat qua parte theatri,
 Qui vix cornicines exaudiat, atque tubarum
 Concentus? clamorq; opus est, ut sentiat auris
 Quem dicat venisse puer, quot nuntiet horas.
 Præterea minimus gelido jam corpore sanguis
 Febre calet sola: circumfilit, agmine facto,
 Morborum omne genus; quorum si nomina quæras,
 Promptius expediâ quot amaverit Hippia mœchos,
 Quot Themison ægros autumnno occiderit uno,
 Quot Basilus socios, quot circumscripserit Hirrus
 Pupillos; citius, quot villas possideat nunc,
 Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat.
 Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis: ambos
 Perdidit ille oculos, & luscis invidet: hujus
 Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
 Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum
 Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
 Ore volat pleno mater jejuna. sed omni
 Membrorum damno major dementia, quæ nec
 Nomina servorum, nec vultum agnoscit amici,
 Cum quo præterita cœnavit nocte, nec illos,
 Quos genuit, quos eduxit: nam codice sævo
 Hæredes vetat esse suos; bona tota feruntur
 Ad Phialen, multis in fornice quæ stetit annis.
 Ut vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
 Funera natorum, rogi aspiciendus amata
 Conjugis & fratris, plenæque sororibus urnæ.
 Hæc data pœna diu viventibus, ut renovata
 Semper clade domus, multis in luctibus, inque
 Perpetuo mœrore, & nigra veste senescant.
 Rex Pylius (magno si quicquam credis Homero)
 Exemplum vitæ fuit à cornice secunda:
 Felix nimirum, qui tot per secula mortem
 Distulit, atque suos jam dextra computat annos,
 Quique novum toties mustum bibit. oro, parumper
 Attendas, quantum de legibus ipse queratur
 Fatorum, & nimio de stamine, cum videt acris
 Anrilochi barbam ardentem: nam quærit ab omni
 Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret?

Quod

Quod facinus dignum tam longo admiserit ævo?
Hæceadem Peleus, raptum cum luget Achillem:
Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi Troja Priamus venisset ad umbras,
Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
Portante, ac reliquis fratrum cervicibus, inter
Iliadum lachrymas, ut primos edere planctus
Cassandra inciperet, scissaque Polyxena palla;
Si foret extinctus diverso tempore, quo non
Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Everia, & flammis. A siam ferroque cadentem.
Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
Et ruit ante aram summi Jovis, ut vetulus bos,
Qui domini cultris tenue & miserabile collum
Præbet, ab ingrato jam fastiditus aratro.
Exitus ille utcunque hominis: sed torva canino
Latravit rictu, quæ post hunc vixerat, uxor.
Festino ad nostros; & regem transeo Ponti,
Et Crœsum, quem vox justî facunda Solonis
Respicere ad longæ jussit spatia ultima vitæ.
Exilium, & carcer, Minturnarumque paludes,
Et mendicatus victa Carthagine panis,
Hinc causas habuere. quid illo cive tulisset
Natura in terris, quid Roma beatius unquam,
Si circumducto captivorum agmine, & omni
Bellorum pompa, animam exhalasset opimam,
Cum de Teutonico vellet descendere curru?
Provida Pompeio dederat Campania febres
Optandas; sed multæ urbes, & publica vota
Vicerunt: igitur fortuna ipsius, & urbis,
Servatum victo caput abstulit. Hoc cruciatu
Lentulus, hac pœna caruit; ceciditque Cethegus.
Integer, & jacuit Catilina cadavere toto.
Formam optat modico pueris, majore puellis
Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater,
Visque ad delicias votorum: cur tamen, inquit,
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana,
Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem

Ipsa

Ipsa habuit : cuperet Rutile Virginia gibbum
 Accipere, atque suam Rutilæ dare. Filius autem
 Corporis egregii miseros trepidosque parentes
 Semper habet. Rara est adeo concordia formæ
 Atque pudicitia; sanctos licet horrida mores
 Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas.
 Præterea castum ingenium, vultumque modesto
 Sanguine ferventem tribuat natura benigna
 Larga manu (quid enim puero conferre potest plus
 Custode, & cura natura potentior omni ?)
 Non licet esse viros : nam prodiga castratoris
 Improbitas ipsos audet tentare parentes.
 Tanta in muneribus fiducia. nullus ephebum
 Deformem sæva castravit in arce tyrannus,
 Nec prætextatum mutilavit loripedem, vel
 Strumosum, atq; utero pariter gibboque tumentem,
 Nunc ergo juvenis specie latare tui, quem
 Majora expectant discrimina : fiet adulter
 Publicus ; & pœnas metuet, quasunque maritis
 Iratis debet : nec erit felicior astro
 Martis, ut in laqueos nunquam incidat. exigit autem
 Interdum ille dolor plus, quam lex ulla dolori
 Concessit. necat hic ferro, secat ille cruentis
 Verberibus quosdam mœchos, & mugilis intrat.
 Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
 Matronæ : mox, cum dederit Servilia nummos,
 Fiet & illius quam non amat. exuet omnem
 Corporis ornatum sive Hippia, sive Catulla.
 Deterior totos habet illic fœmina mores.
 Sed casto quid forma nocet ? quid profuit olim
 Hippolyto grave propositum ? quid Bellerophonti ?
 Erubuit nempe hæc ceu fastidita repulsa,
 Nec Sthenobœa minus, quam Cressa excanduit, & se
 Concussere ambæ. Mulier sævissima tunc est,
 Cum stimulos odio pudor admover. Elige quidnam
 Suadendum esse putes, cui nubere Cæsaris uxor
 Destinat. optimus hic, & formosissimus idem
 Gentis patriciæ rapitur miser, extinguendus
 Messalinæ oculis : dudum sedet illa parato

Flam-

Flam
 Sterni
 Antiq
 Hæc tu
 Non n
 Ni par
 Si scel
 Nora u
 Dedec
 Obseq
 Pauco
 Præbe
 Nil erg
 Permi
 Conve
 Nam p
 Cation
 Impul
 Conju
 Notun
 Ut tan
 Extæ,
 Oranc
 Forter
 Qui sp
 Natur
 Nesci
 Hercu
 Et Ver
 Monf
 Tranq
 Nu L
 Nos fa
 A T
 Si
 Excip
 Conv

Flammeolo. Tyriusque palam genialis in hortis
 Sternitur, & ritu decies centena dabuntur
 Antiquo, veniet cum signatoribus auspex.
 Hæc tu secreta, & paucis commissa putabas :
 Non nisi legitime vult nubere. quid placeat, dic :
 Ni parere velis, pereundum est ante lucernas :
 Si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res,
 Nota urbi & populo, contingat principis aures.
 Dedecus ille domus sciet ultimus : interea tu
 Obsequere imperio, si tanti est vita dierum
 Paucorum. quicquid levius meliusque putaris,
 Præbenda est gladio pulchra hæc & candida cervix.
 Nil ergo optabunt homines ? si consilium vis ;
 Permittes ipsis expendere numinibus, quid
 Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.
 Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt Dii :
 Carior est illis homo, quam sibi. nos animorum
 Impulsu, & cæca magna que cupidine ducti,
 Conjugium petimus, partumque uxoris : at illis
 Notum, qui pueri, qualisque futura sit uxor.
 Ut tamen & poscas aliquid, voveasque sacellis
 Extæ, & candiduli divina tomacula porci :
 Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.
 Fortem posce animum, & mortis terrore carentem ;
 Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat
 Naturæ, qui ferre queat quoscunque labores,
 Nesciat irasci, cupiat nihil, & potiores
 Herculis ærumnas credat, sævosque labores,
 Et Venere, & cœnis, & plumis Sardanapali.
 Monstro, quod ipse tibi possis dare : Semita certe
 Tranquillæ per virtutem patet unica vitæ.
 N U L L U M numen adest, si sit prudentia : sed te
 Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloque locamus.

S A T Y R A X I.

A Tricus, eximie si cœnat, lautus habetur ;
 Si Rutilus, demens. quid enim majore cachinno
 Excipitur vulgi, quam pauper Apicius ? omnis
 Convisus, thermæ, stationes, omne theatrum

De Rutilo : nam dum valida , ac juvenilia membra
 Sufficiunt galeæ, dumque ardens sanguine, ferrur
 (Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno)
 Scripturus leges & regia verba laniste.
 Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum
 Creditor introitum solet expectare macelli,
 Et quibus in solo vivendi causa palato est.
 Egregiùs cœnat, meliùsque miserrimus horum,
 Et cito casurus jam perluciente ruina.
 Interea gustus elementa per omnia quærunr,
 Nunquam animo pretiis obstantibus : interius si
 Attendas; Magis illa juvant, quæ pluris emuntur.
 Ergo haud difficile est perituram arcessere summam
 Lancibus oppositis, vel matris imagine fracta,
 Et quadringentis nummis condire gulosum
 Fictile ; sic veniunt ad Miscellania ludii.
 Refert ergo, quis hæc eadem paret : in Rutilo nam
 Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
 Sumit, & à censu famam trahit. Illum ego jure
 Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
 Omnibus in Libya sit montibus; hic tamen idem
 Ignoret, quantum ferrata distet ab arca
 Sacculus. E cœlo descendit Τράθι σιαυτός :
 Figendum, & memori tractandum pectore, seu tu
 Conjugium quæras, seu sacri in parte Senatus
 Esse velis (nec enim lorica poscit Achilles
 Therites, in qua se traducebat Vlysses
 Ancipitem) seu tu magno discrimine causam
 Protegere affectes ; te consule; dic tibi quis sis,
 Orator vehemens. an Curtius, an Martho. buccæ
 Noscenda est mensura tux, spectandaque rebus
 In summis minimisque, etiam cum piscis emetur,
 Ne nullum cupias, cum sit tibi gobio tantum
 In oculis. quis enim te, deficiente crumena
 Et crescente gula, manet exitus ; ære paterno,
 Ac rebus merfis in ventrem, foenoris atque
 Argenti gravis, & pecorum, agrorumque capacem ?
 Talibus à dominis post cuncta novissimus exit
 Annulus, & digito mendicat Pollio nudo.

Non

Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
 Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus.
 Hi plerumque gradus: conducta pecunia Romæ,
 Et coram dominis consumitur: inde ubi paulum
 Nescio quid superest, & pallet scœnoris autor;
 Qui vertere solum, Baias & ad Ostia currunt.
 Cedere namque foro jam non tibi deterius, quam
 Exquilias à ferventi migrare Suburra.
 Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
 Mœstiria est, caruisse anno Circensibus uno.
 Sanguinis in facie non hæret gutta: morantur
 Pauci ridiculum, & fugientem ex urbe pudorem.
 Experiere, hodie nunquid pulcherrima dictu,
 Perfice, non præstem vita, nec moribus, & re;
 Sed laudem siliquas, occultus ganeo: pultes
 Coram aliis dictum puero, sed in aure placentas.
 Nam cum sis conviva mihi promissus, habebis
 Evandrum, venies Tirynthius, aut minor illo
 Hospes, & ipse tamen contingens sanguine cœlum;
 Alter aquis, alter flammis ad sidera missus.
 Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
 De Tyburtino veniet pinguiissimus agro
 Hœdulus, & toto grege mollior, inscius herbæ,
 Nec dum ausus virgas humilis mordere salicti,
 Qui plus lactis habet, quam sanguinis: & montani
 Alparagi, posito quos legit villica fuso:
 Grandia præterea, tortoque calentia scœno,
 Ova adsunt ipsis cum matribus: & servatæ
 Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvæ:
 Signinum, Syriumque pyrum de corbibus iisdem:
 Æmula Picenis, & odoris mala recentis.
 Nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam
 Autumnum, & crudi posuere pericula succi.
 Hæc olim nostri jam luxuriosa Senatus
 Cœna fuit. Curius parvo quæ legerat horto,
 Ipse focis brevibus ponebat oluscula; quæ nunc
 Squalidus in magna fastidit compede fossor,
 Qui meminit, calidæ sapiat quid vulva popinæ.
 Sicci terga suis, rara pendentiæ crate,

Moris

Moris erat quondam festis servare diebus,
 Et natalitium cognatis ponere lardum;
 Accedente nova, si quam dabat hostia, carne.
 Cognatorum aliquis titulo ter Consulis, atque
 Castrorum imperiis, & dictatoris honore
 Functus, ad has epulas solito maturius ibat;
 Erectum domito referens à monte ligonem.
 Cum tremere autem Fabios, durumq; Catonem,
 Et Scauros, & Fabricios; rigidique severos
 Censoris mores etiam collega timeret;
 Nemo inter curas & seria duxit habendum,
 Qualis in Oceani fluctu testudo naret,
 Clarum Trojugenis factura ac nobile fulcrum:
 Sed nudo latere, & parvis frons ærea lectis
 Vile coronati caput ostendebat aselli,
 Ad quod lascivi ludebant ruris alumni.
 Tales ergo cibi, qualis domus, atque supellex.
 Tunc rudis, & Graias mirari nescius artes,
 Urbibus everfis prædarum in parte reperta
 Magnorum artificum frangebat pocula miles,
 Ut phaleris gauderet equus; cœlataque cassis
 Romuleæ simulachra fera mansuescere jussæ
 Imperii fato, & geminos sub rupe Quirinos,
 Ac nudam effigiem clypeo fulgentis & hastâ,
 Pendentisque Dei, perituro ostenderet hosti.
 Argenti quod erat, solis fulgebat in armis.
 Ponebant igitur Thusco farrata catino
 Omnia tunc; quibus inideas, si lividulus sis.
 Templorum quoque majestas præsentior, & vox
 Nocte fere media, mediamque audita per urbem,
 Littore ab Oceani Gallis venientibus, & diis
 Officium vatis peragentibus. his monuit nos,
 Hanc rebus Latiis curam præstare solebat
 Fictilis, & nullo violatus Juppiter auro.
 Illa domi natas, nostraque ex arbore mensas
 Tempora viderunt: hos lignum stabat in usus,
 Annosam si forte nucem dejecerat Eurus.
 At nunc divitibus cœnandi nulla voluptas;
 Nil rhombus, nil dama sapit; putere videntur

Vnguen.

Vnguenta, atque rosæ, latos nisi sustinet orbes
 Grande ebur, & magno sublimis pardus hiatu,
 Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
 Et Mauri celeres, & Mauro obscurior Indus,
 Et quos deposuit Nabathæo bellua saltu,
 Jam nimios, capitique graves: hinc surgit orexis,
 Hinc stomacho bilis: nam pes argenteus illis
 Annulus in digito quod ferreus: ergo superbum
 Convivam caveo, qui me sibi comparat, & res
 Despiciat exiguas. adeo nulla uncia nobis
 Est eboris, nec tessellæ nec calculus ex hac
 Materia: quin ipsa manubria cultellorum
 Ossea. Non tamen his ulla umquam obsonia sunt
 Rancidula, haud ideo peior gallina secatur.
 Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis
 Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem
 Summe cum magno lepus, atque aper, & pygargus,
 Et Scythicæ volucres, & phœnicopterus ingens,
 Et Getulus oryx, hebeti lautissima ferro
 Cæditur, & tota sonat ulmea cœna Suburra.
 Nec frustum capræ subducere, nec latus Aphræ
 Novit avis noster tirunculus, ac rudis omni
 Tempore, & exiguæ frustis imbutus osellæ.
 Plebejos calices, & paucis assibus emptos
 Porriget incultus puer, atque à frigore tutus:
 Non Phryx, aut Lycius, non à mangone petitus
 Quisquam erit, & magno. cum poscis, posce Latine.
 Idem habitus cunctis: tonsi, erectique capilli,
 Atque hodie tantum propter convivium pexi.
 Pastoris duri est hic filius, ille bubulci;
 Suspirat longo non visam tempore matrem,
 Et casulam, & notos tristis desiderat hœdos:
 Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris,
 Quales esse decet quos ardens purpura vestit.
 Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis,
 A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit:
 Namq; una, atque eadem vini patria, atque ministri.
 Forsitan expectes, ut Gaditana canoro
 Incipiat gestire choro, plausuque probari:

Non capit has nugas humilis domus; audiat ille
 Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
 Fornice mancipium quibus abstinet, ille fruatur
 Vocibus obscenis, omni que libidinis arte,
 Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.
 Namque ibi fortunæ veniam damus; alea turpis,
 Turpe & adulterium mediocribus; hæc eadem illi
 Omnia cum faciant, hilares nitidique vocantur,
 Nostra dabunt alios hodie convivia ludos:
 Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis
 Altisoni dubiam facientia carmina palmam.
 Quid refert, tales versus qua voce legantur?
 Sed nunc dilatis averte negotia curis,
 Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
 Per totam cessare diem: non fœnoris ulla
 Mentio, nec prima si luce egressa, reverti
 Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor.
 Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen;
 Pone domum & servos, & quicquid frangitur illis,
 Aut perit, ingratos ante omnia pone sodales.
 Interea Megalesiacæ spectacula mappæ
 Idæum solennecolunt, similisque triumpho
 Prædo caballorum prætor sedet; ac mihi pace
 Immensæ, nimis que licet si dicere plebis,
 Totam hodie Romam circus capit, & fragor aurem
 Percutit, eventum viridis quo colligo panni.
 Nam si deficeret, mœstam attonitamque videres
 Hanc urbem, veluti Cannarum in pulvere victis
 Consulibus. spectent juvenes, quos clamor, & audax
 Sponsio, queis cuxæ mos assedisse puellæ.
 Nostra bibat vernum contracta cuticula solem,
 Effugiatque togam. jam nunc in balnea salva
 Fronte licet vadas, quanquam solida hora super sit
 Ad sextam: facere hoc non possis quinque diebus
 Continuis, quia sunt talis quoque tædia vitæ
 Magna; voluptates commendat rarior usus.

SATYRA XII.

NAtali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux,
 Qua festus promissa deis animalia cespes
 Expectat: niveam reginæ cædimus agnam;
 Par vellus dabitur pugnantri Gorgone Maura;
 Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
 Tarpejo servata Iovi, frontemque coruscat;
 Quippe ferox vitulus templis maturus & aræ,
 Spargendusque mero; quem jam pudet ubera matris
 Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
 Si res ampla domi, similisque affectibus esset,
 Pinguior Hispulla traheretur taurus, & ipsa
 Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
 Lata sed ostendens Clitumni pascua sanguis
 Iret, & à grandi cervix ferienda ministro,
 Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaque passi
 Nuper, & incolumem sese mirantis amici.
 Nam præter pelagi casus, & fulguris ictum
 Evasi, densæ coelum abscondere tenebræ
 Nube una, subitusque antennis impulit ignis;
 Cum se quisque illo percussum crederet, & mox
 Attonitus nullum conferri posse putaret
 Naufragium velis ardentibus: omnia fiunt
 Talia, tam graviter, si quando poëtica surgit
 Tempestas, genus ecce aliud discriminis, audi,
 Et miserere iterum, (quanquam sint cætera sortis
 Eiusdem,) pars dira quidem, sed cognita multis,
 Et quam voriva testantur fana tabella
 Plurima: pictores quis nescit ab Iside pasci?
 Accidit & nostro similis fortuna Catullo:
 Cum plenus fluctu medius foret alveus, & jam
 Alternum puppis latus evertentibus undis,
 Arboris incertæ, nullam prudentia cani
 Rectoris conferret opem; decidere jactu
 Cœpit cum ventis, imitatus castra, qui se
 Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno
 Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen.
 Fundite quæ mea sunt, dicebar, cuncta, Catullus:

Præcipitare volens etiam pulcherrima, vestem
 Purpuream, teneris quoque Mecœnaribus aptam,
 Atque alias, quarum generosi graminis ipsum
 Infecit natura pecus, sed & egregius fons
 Viribus occultis, & Bæticus adjuvat aër.
 Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
 Parthenio factas, urnæ cratera capacem,
 Et dignum sitiente Pholo, vel conjuge Fusci.
 Adde & bascaudas, & mille escaria, multum
 Cælati biberat quo callidus emptor Olynthi.
 Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
 Argento præferre caput, rebusque salutem?
 Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,
 Sed vicio cæci propter patrimonia vivunt.
 Iactatur rerum utilium pars maxima, sed nec
 Damna levant: tunc adversis urgentibus, illuc
 Recidit, ut malum ferro summitteret, ac se
 Explicet angustum, discriminis ultima, quando
 Præsidia afferimus, navem factura minorem.
 I nunc & ventis animam committe, dolato
 Confusus ligno, digitis à morte remotus
 Quatuor, aut septem, si sit latissima rada.
 Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagenæ,
 Aspice sumendas in tempestate secures.
 Sed postquam jacuit planum mare, tempora postquam
 Prospera vectoris, fatumque valentius Euro,
 Et pelago; postquam Parcæ meliora benigna
 Pensa manu ducunt hilares, & staminis albi
 Lanificæ: modicâ nec multum fortior aurâ
 Ventus adest: inopi miserabilis arte cucurrit,
 Vestibus extensis, & quod superaverat unum
 Velo prora suo: jam deficientibus Austris,
 Spes vitæ cum sole redit: tum gratus Iulo,
 Atque novercali sedes prælata Lavino,
 Conspicitur sublimis apex; cui candida nomen
 Scrofa dedit, lætis Phrygibus mirabile fumen,
 Et nunquam visis triginta clara mamillis.
 Tandem intrat positas inclusa per æquora moles,
 Tyrrenamque Pharon, porrectaque brachia rursus,

Quæ pelago occurrunt medio, longèque relinquunt
 Italiam. non sic igitur mirabere portus
 Quos natura dedit. sed trunca puppe magister
 Interiora petit Bajanæ pervia cymbræ
 Tutî stagna sinus : gaudent ibi vertice raso
 Garrula securi narrare pericula nautæ.
 Ite igitur pueri, linguis animisque faventes,
 Sertaque delubris, & farra imponite cultis,
 Et molles ornare focos glebamque virentem :
 Iam sequar, & sacro quod præstat rite peracto,
 Inde domum repetam, graciles ubi parva coronas
 Accipiunt fragili simulachra nitentia cera.
 Hic nostrum placabo Iovem, laribusque paternis
 Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores.
 Cuncta nitent, longos erexit janua ramos,
 Et matutinis operatur festa lucernis.
 Nec suspecta tibi sint hæc, Corvine ; Catullus,
 Pro cuius reditu tot pono altaria, parvos
 Treis habet hæredes ; libet expectare, quis ægram
 Et claudentem oculos gallinam impendat amico
 Tam sterili : verum hæc nimia est impensa, coturnix
 Nulla unquam pro patre cadet. sentire calorem
 Si cœpit locuples Gallita, & faccius orbi,
 Legitime fixis vestitur tota tabellis
 Porticus : existunt qui promittant hecatomben,
 Quatenus hic non sunt, nec venales elephanti,
 Nec Latio, aut usquam nostro sub sidere talis
 Bellua concipitur : sed furva gente petita,
 Arboribus Rutulis, & Turni pascitur agro ;
 Cæsaris armentum, nulli servire paratum
 Privato : siquidem Tyrio servire solebant
 Annibali, & nostris ducibus, regique Molosso
 Horum maiores, & dorso ferre cohortes,
 Partem aliquam belli, & euntem in prælia turmam.
 Nulla igitur mora per Novium, mora nulla per Histri
 Pacuvium, quin illud ebur ducatur ad aras,
 Et cadat ante lares Gallitæ victima sacra,
 Tantis digna deis, & captatoribus horum.
 Alter enim, si concedas mactare, vovebit

De grege servorum magna, & pulcherrima quæque
 Corpora; vel pueris, & frontibus ancillarum
 Imponet vittas; & si qua est nubilus illi
 Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, etsi
 Non sperat tragicæ furtiva piacula cervæ.
 Laudo meum civem, nec comparo testamento
 Mille rates: nam si libitinam evaserit æger,
 Delebit tabulas inclusus carcere nasse.
 Post meritum sane mirandum, ecce omnia soli
 Forfan Pacuvio breviter dabit: ille superbus
 Incedet victis rivalibus. ergo vides, quam
 Grande operæ pretium faciat jugulata Mycenis.
 Vivat Pacuvius, quæso, vel Nestora totum:
 Possideat, quantum rapuit Nero: montibus aurum
 Exquet: nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

S A T Y R A XIII.

Exemplo quodcumque malo committitur, ipsi
 Displicet auctor: prima est hæc ultio, quod se
 Iudice, nemo nocens absolvitur, improba quamvis
 Gratia fallaci Prætoris vicerit urna.
 Quid sentire putas omnes, Calvine, recenti
 De scelere, & fidei violatæ crimine? sed nec
 Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
 Iacturæ te mergat onus: nec rara videmus
 Quæ pateris; casus multis hic cognitus, ac jam
 Tritus, & è medio Fortunæ ductus acervo.
 Ponamus nimios gemitus, flagrantior æquo
 Non debet dolor esse viri, nec vulnere major.
 Tu quamvis levium minimam, exiguaq; malorum
 Particulam vix ferre potes, spumantibus ardens
 Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
 Deposuit: superet hæc, qui jam post terga reliquit
 Sexaginta annos Fontejo Consule natus?
 An nihil in melius tot rerum proficis usu?
 Magna quidem, sacris quæ dat præcepta libellis,
 Victrix Fortunæ sapientia. DICIMUS autem
 Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,
 Nec jactare jugum, vita didicere magistra.

Quæ tam festa dies, ut cesseret prodere furem?
 Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
 Quæsitum, & partos gladio, vel pyxide nummos?
 RARI quippe boni: numero vix sunt totidem, quot
 Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.
 Nona ætas agitur, pejoraque secula ferri
 Temporibus; quorum scelere non invenit ipsa
 Nomen, & à nullo posuit natura metallo.
 Nos hominum divumque fidem clamore ciemus,
 Quanto Fessidium laudat vocalis agentem
 Sportula. dic senior bulla dignissime, nescis
 Quas habeat Veneres aliena pecunia? nescis
 Quem tua simplicitas risum vulgo moveat, cum
 Exigis à quoquam ne pejeret, & putet ullis
 Esse aliquod numen templis, aræque rubenti?
 Quondam hoc indigenæ vivebant more, prius quam
 Sumeret agrestem posito diademate falcem
 Saturnus fugiens; tunc cum virguncula Iuno,
 Et privatus adhuc Idæis Iuppiter antris;
 Nulla super nubes convivia cœlicolarum;
 Nec puer Iliacus, formosa nec Herculis uxor
 Ad cyathos, & jam siccato nectare tergens
 Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna.
 Prandebat sibi quisque deus; nec turba deorum
 Talis, ut est hodie; contentaque sydera paucis
 Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
 Pondere: nondum aliquis sortitus triste profundî
 Imperium, aut Sicula torvus cum conjuge Pluton;
 Nec rota, nec furia, nec saxum, aut vulturis atri
 Pœna; sed infernis hilares sine regibus umbræ.
 Improbitas illo fuit admirabilis ævo.
 Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
 Si juvenis vetulo non assurrexerat, & si
 Barbato cuicumque puer, licet ipse videret
 Plura domi fraga, & majores glandis acervos.
 Tam venerabile erat præcedere quatuor annis;
 Primaque par adeo sacra lanugo senectæ.
 Nunc si depositum non inficietur amicus,
 Si reddat veterem cum tota ærugine follem;

Prodigiousa fides, & Thufcis digna libellis,
 Quæque coronata lustrari debeat agna.
 Egregium sanctumque virum si cerno, bimbri
 Hoc monstrum puero, vel mirandis sub aratro
 Piscibus inventis, & fœtæ comparo mulæ;
 Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber;
 Examenque apium longa confederit uva
 Culmine delubri; tanquam in mare fluxerit amnis
 Gurgitibus miris, & lactis vortice torrens.
 Intercepta decem quereris sestertia fraude
 Sacrilega; quid si bis centum perdidit alter
 Hoc arcana modo? majorem tertius illa
 Summam, quam patulæ vix ceperat angulus arcæ?
 Tam facile, & pronū est superos contemnere testes,
 Si mortalis idem nemo sciat. aspice quanta
 Voce neget, quæ sit ficti constantia vultus.
 Per Solis radios, Tarpejaque fulmina jurat,
 Et Martis frameam, & Cyrrhæi spicula vatis,
 Per calamos venatricis, pharetramque puellæ,
 Perque tuum pater Ægei Neptune tridentem:
 Addit & Herculeos arcus, hastamque Minervæ;
 Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
 Si vero & pater est, comedam, inquit, flebile nati
 Sinciput elixi, Pharioque madentis aceto.
 Sunt qui in Fortunæ jam casibus omnia ponunt,
 Et nullo credunt mundum rectore moveri,
 Natura volvente vices & lucis, & anni;
 Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tangunt.
 Est alius metuens, ne crimen pœna sequatur;
 Hic putat esse Deos, & pejerat, atque ita secum:
 Decernat quodcunque volet de corpore nostro
 Isis, & irato feriat mea lumina sistro,
 Dummodo vel cæcus teneâ, quos abnego, nummos.
 Et phthisis, & vomicæ putres, & dimidium crus
 Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram
 Ne dubitet Ladas, si non eget Anticyra, nec
 Archigene. quid enim velocis gloria plantæ
 Præstet, & esuriens Pisææ ramus olivæ?
 Ut sit magna, tamen certe lenta ira deorum est:

Si curant igitur cunctos punire nocentes ,
Quando ad me venient ? sed & exorabile numen
Fortasse experiar ; solet his ignoscere : multi
Committunt eadem diverso crimina fato :
Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema:
Sic animum diræ trepidum formidine culpæ
Confirmant ; tunc te sacra ad delubra vocantem
Præcedit, trahere immo ultro ac vexare paratus.
Nam cum magna malæ superest audacia causæ,
Creditur à multis fiducia. mimum agit ille,
Urbani qualem fugitivus scurra Catulli:
Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis,
Vel potius quantum Gradivus Homericus : audis
Juppiter hæc, nec labra moves, cum mittere vocem
Debueras, vel marmoreus, vel aheneus ? aut cur
In carbone tuo charta pia thura soluta
Ponimus, & sectum vituli jecur, albaque porci
Omenta ? ut video, nullum discrimen habendum est.
Effigies inter vestras statuamque Barilli.
Accipe quæ contra valeat solatia ferre,
Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit
A Cynicistunica distantia, neve Epicurum
Suspicit exigui lætum plantaribus horti.
Curentur dubii medicis majoribus agri ;
Tu venam vel discipulo committe Philippi.
Si nullum in terris tam detestabile factum
Ostendis, taceo ; nec pugnis cadere pectus
Te veto, nec plana faciem contundere palma :
Quandoquidem accepto claudenda est januadamno ;
Et majore domus gemitu , majore tumultu
Planguntur numini quam funera. nemo dolorem
Fingit in hoc casu, vestem diducere summam
Contentus, vexare oculos humore coacto ;
Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.
Sed si cuncta vides simili fora plena querela,
Si decies lectis diversa parte tabellis
Vana supervacui dicunt chirographa ligni,
Arguit ipsorum quos littera, gemmaque princeps
Sardonychus ; oculis quæ custoditur eburnis :

Te nunc, delicias, extra communia censes
 Ponendum, quia tu gallinæ filius albæ,
 Nos viles pulli, nati infelicibus ovis.
 Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
 Si flectas oculos majora ad crimina, confer
 Conductum latronem, incendia sulphure cœpta,
 Atque dolo, primos cum janua colligit ignes.
 Confer & hos, veteris qui tollunt grandia templi
 Pocula adorandæ rubiginis, & populorum
 Dona, vel antiquo politas à rege coronas.
 Hæc ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui
 Radat inaurati femur Herculis, & faciem ipsam
 Neptuni, qui bracteolam de Castore ducat.
 An dubiter, solitus totum conflare Tonantem ?
 Confer & artifices. mercatoremque veneni,
 Et deducendum corio bovis in mare, cum quo
 Clauditur adversis innoxia simia fatis.
 Hæc quora pars scelerum, quæ custos Gallicus urbis
 Usque à lucifero, donec lux occidat, audit ?
 Humani generis prores tibi nosse volenti
 Sufficit una domus: paucos consume dies, &
 Dicere te miserum, postquam illinc veneris, aude.
 Quis tumidum guttur miratur in Alpibus ? aut quis
 In Meroë, crasso majorem infante mamillam ?
 Cærule quis stupuit Germani lumina, flavam
 Cæsariem, & madido torquentem cornua cirro ?
 Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.
 Ad subitas Thracum volucres, nubemque sonoram
 Pygmæus parvis currit bellator in armis ;
 Mox impar hosti, raptusque per aëra curvis
 Unguibus à sæva fertur grue : si videas hoc
 Gentibus in nostris, risu quatere ; sed illic,
 Quanquam eadem assidue spectentur prælia, ridet
 Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
 Nullane perjuri capitis, fraudisque nefandæ
 Poena erit ? abreptum crede hunc graviore catena
 Protinus, & nostro (quid plus velit ira ?) necari
 Arbitrio : manet illa tamen jactura, nec unquam
 Deposuit tibi sospes erit : sed corpore trunco

Invidiosa dabit minimus solatia sanguis.
 At vindicta bonum vita jucundius ipsa.
 Nempe hoc indocti; quorum præcordia nullis
 Interdum, aut levibus videas flagrantia causis:
 Quantulacunque adeo est occasio, sufficit ira.
 Chrysippus non dicet idem, nec mite Thaletis
 Ingenium, dulcique senex vicinus Hymetto,
 Qui partem acceptæ sæva inter vincla cicuta
 Accusatori nollet dare, plurima felix
 Paulatim vitia atque errores exuit omnes
 Prima docens rectum sapientia, quippe minuti
 Semper, & infirmi est animi, exiguique voluptas
 Ultio, continuo sic collige, quod, vindicta
 Nemo magis gaudet, quam fœmina. cur tamē hos tu
 Evaluisse putes, quos diri conscia facti
 Mens habet attonitos, & surdo verberare cædit,
 Occultum quatiente animo tortore flagellum?
 Pœna autem vehemens, ac multo sævior illis,
 Quas & Cæditius gravis invenit aut Rhadamanthus,
 Nocte dieque suum gestare in pectore testem.
 Spartano cuidam respondit Pythia vates,
 Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
 Depositem retinere, & fraudem jure tueri
 Jurando: quærebat enim quæ numinis esset
 Mens, & an hoc illi facinus suaderet Apollo.
 Reddidit ergo metu, non moribus, & tamen omnem
 Vocem adyti dignam templo, veramque probavit,
 Exinctus tota pariter cum prole, domoque,
 Et quamvis longa deductis gente propinquis,
 Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.
 N A M scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
 Facti crimen habet. cedo, si conata peregit?
 Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat,
 Faucibus ut morbo siccis, interque molares
 Difficili crescente cibo: sed vina miscellus
 Expuit, Albani veteris pretiosa senectus
 Displicet; ostendas melius, densissima ruga
 Cogitur in frontem, velut acriducta salerno.
 Nocte brevem si forte indulget cura soporem,

Et

Et toto versata toro jam membra quiescunt ;
 Continuo templum, & violati numinis aras,
 Et quod præcipuis mentem sudoribus urget,
 Te videt in somnis ; tua sacra & major imago
 Humana turbat pavidum, cogitque fateri.
 Hi sunt, qui trepidant, & ad omnia fulgura pallent ;
 Cum tonat, exanimes primo quoq; murmure cœli ;
 Non quasi fortuitus, nec ventorum rabie, sed
 Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
 Illa nihil nocuit : cura graviore timeretur
 Proxima rempestas, velut hoc dilata sereno.
 Præterea lateris vigili cum febre dolorem
 Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum
 Infesto credunt à numine, saxa deorum
 Hæc, & rela putant : pecudem spondere sacello
 Balantem, & laribus cristam promittere galli
 Non audent. quid enim sperare nocentibus agris
 Concessum ? vel quæ non dignior hostia vita ?
 MOBILIS, & varia est ferme natura malorum ;
 Cum scelus admittunt, superest constantia ; quid fas,
 Atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
 Criminibus : Tamen ad mores natura recurrit
 Damnatos, fixa, & mutari nescia. Nam quis
 Peccandi finem posuit sibi ? Quando recepit
 Ejectum semel attrita de fronte ruborem ? (uno
 Quisnam hominum est, quem tu contentum videris
 Flagitio ? dabit in laqueum vestigia noster
 Perfidus, & nigri patietur carceris uncum,
 Aut maris Ægæi rupem, scopulosque frequentes.
 Exulibus magnis : pœna gaudebis amara
 Nominis invisi, tandemque fatebere latus
 Nec furdum, nec Tiresiam quemquam esse deorum.

S A T Y R A XIV.

PLurima sunt, Fuscine, & fama digna sinistra,
 Et nitidis maculam, ac rugam figentia rebus,
 Quæ monstrant ipsi pueris, traduntque parentes.
 Si damnosa senem juvat alea, ludit & hæres
 Bullatus, parvoque eadem mover arma fritillo.

Nec

Nec de se melius cuiquam sperare propinquo
 Concedit juvenis, qui radere tubera terræ,
 Boletum condire, & eodem jure natantes
 Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
 Et cana monstrante gula: cum septimus annus
 Transierit, puero nondum omni dente renato,
 Barbatos licet admoveas mille inde magistros,
 Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
 Semper, & à magna non degenerare culina.
 Mitem animum, & mores modicis erroribus æquos
 Præcipit, atque animas servorum & corpora nostra
 Materia constare putat, paribusque elementis:
 An scire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
 Plagarum strepitu, & nullam Sirena flagellis
 Comparat, Antiphates trepidi laris, ac Polyphemus?
 Tum felix, quoties aliquis tortore vocato
 Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
 Quid suadet juveni latus stridore catenæ,
 Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer
 Rusticus? expectas ut non sit adultera Largæ
 Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos
 Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
 Ut non ter decies respiret? conscia matri
 Virgo fuit, ceras nunc hac dictante pusillas
 Implet, & ad mœchum dat eisdem ferre ministris.
 Sic natura jubet: velocius, & citius nos
 Corruptum vitiorum exempla domestica, magnis
 Cum subeant animos autoribus. unus, & alter
 Forsitan hæc spernant juvenes, quibus arte benigna,
 Et meliore luto finxit præcordia Titan:
 Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducunt,
 Et monstrata diu veteris trahit orbita culpæ.
 Abstineas igitur damnis: hujusce erenim vel
 Vna potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
 Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis
 Turpibus, ac pravis omnes sumus: & Catilinam
 Quocunque in populo videas, quocunque sub axe;
 Sed nec Brutus erit, Bruti nec avunculus usquam.
 Nil dictu foedum visuque hæc limina tangat,

Intra

Intra quæ puer est. procul hinc, procul inde puella
 Lenonum, & cantus pernoctantis parasiti.
 Maxima debetur puero reverentia : si quid
 Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
 Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
 Nam si quid dignum censoris fecerit ira,
 (Quandoquidē similem tibi se non corpore tantum,
 Nec vultu dederit, morum quoque filius, & cum
 Omnia deterius tua per vestigia peccet.)
 Corripies nimirum, & castigabis acerbo
 Clamore, & post hæc tabulas mutare parabis :
 Unde tibi frontem, libertatemque parentis,
 Cum facias pejora senex; vacuumque cerebro
 Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quærat ?
 Hospite venturo, cessabit nemo tuorum :
 Verrepavimentum, nitidas ostende columnas,
 Arida cum tota descendat aranea tela,
 Hic lavet argentum, vasa aspera tergeat alter,
 Vox domini fremit instantis, virgamque tenentis :
 Ergo misertrepidas, ne stercore fœda canino
 Atria displiceant oculis venientis amici,
 Ne perfusa luto sit porticus ; & tamen uno
 Semodio scobis hæc emendat servulus unus ?
 Illud non agitas, ut sanctam filius omni
 Aspiciat sine labe domum, vitioque carentem ?
 Gratum est, quod patriæ civem, populoque dedisti,
 Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
 Utilis & bellorum, & pacis rebus agendis.
 Plurimum enim intererit, quibus artibus, & quibus
 hunc tu
 Moribus instituas. serpente ciconia pullos
 Nutrit, & inventa per devia rura lacerta :
 Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
 Vultur jumento, & canibus, crucibusque relictis,
 Ad fœtus properat, partemque cadaveris affert ;
 Hic est ergo cibus magni quoque vulturis, & se
 Pascentis, propria cum jam facit arbore nidos.
 Sed leporem aut capream famulæ Jovis, & generosæ
 In saltu venantur aves, hinc prada cubili

Ponitur; inde autem, cum se matura levabit
 Progenies, stimulante fame festinat ad illam,
 Quam primum rupto prædam gustaverit ovo.
 Edificator erat Centronius, & modò curvo
 Littore Cajetæ, summa nunc Tyburis arce,
 Nunc Prænestinis in montibus, alta parabat
 Culmina villarum, Græcis, longeque petitis
 Marmoribus vincens Fortunæ atq; Herculis ædem,
 Ut spado vincebat Capitolia nostra Posides.
 Dum sic ergo habitat Centronius, imminuit rem,
 Fregit opes, nec parva tamen mensura relicta
 Partis erat; totam hanc turbavit filius amens,
 Dum meliore novas attollit marmore villas.
 Quidam sortiti metuentem sabbata patrem,
 Nil præter nubes, & cœli numen adorant,
 Nec distare putant humana carne suillam,
 Qua pater abstinuit: mox & præputia ponunt.
 Romanas autem soliti contemnere leges,
 Judaicum ediscunt, & servant, ac metuunt jus,
 Tradidit arcano quodcunque volumine Moses;
 Non monstrare vias, eadem nisi sacra colenti,
 Quæsitum ad fontem solos deducere verpos:
 Sed pater in causa, cui septima quæque fuit lux
 Ignava, & partem vitæ non attigit ullam.
 Sponte tamen juvenes imitantur cætera, solam
 Inviti quoque avaritiam exercere jubentur.
 FALLIT enim vitium specie virtutis, & umbra;
 Cum sit triste habitu, vultuque, & veste severum;
 Nec dubie tanquam frugi laudatur avarus,
 Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
 Certa magis, quam si fortunas servet easdem
 Hesperidū serpens, aut Ponticus. adde quod hunc de
 Quo loquor, egregium populus putat, atq; verendū
 Artificem: quippe his crescunt patrimonia fabris.
 Sed crescunt quocunque modo, majoraque fiunt
 Incude assidua, semperque ardente camino.
 Et pater ergo animi felicitis credit avaros,
 Qui mirantur opes, qui nulla exempla beati
 Pauperis esse putant: juvenes hortatur, ut illam

Ire viam pergant, & eidem incumbere sectæ.
 Sunt quædam vitiorum elementa, his protinus illos
 Imbuit, & cogit minimas ediscere sordes;
 Mox acquirendi docet insatiabile vorum;
 Servorum ventres modio castigat iniquo,
 Ipse quoque esuriens: neque enim omnia sustinet un-
 Mucida carulei panis consumere frustra, (quam
 Hesternum solitus medio servare minural
 Septembri, nec non differre in tempora cœnæ
 Alterius, conchem, æstivi cum parte lacerti
 Signatam, vel dimidio putrique siluro,
 Filaque sætivi numerata includere porri.
 Invitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
 Sed quo divitias hæc per tormenta coactas?
 Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phrenesis,
 Ut locuples moriaris, egenti vivere fato.
 Interea pleno cum turget sacculus ore, (crescit:
 CRESCIT amor nummi, quantum ipsa pecunia
 Et minus hanc optat, qui non habet. ergo paratur
 Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum;
 Et proferre libet fines, majorque videtur,
 Et melior vicina seges; mercaris & hanc, &
 Arbuta, & densa montem qui canet oliva.
 Quorum si pretio dominus non vincitur ullo,
 Nocte boves macri, lassoque famelica collo
 Armenta ad virides hujus mittuntur aristas;
 Nec prius inde domum, quam tota novalia saxos
 In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
 Dicere vix possis, quam multi talia plorent,
 Et quot venales injuria fecerit agros.
 Sed qui sermones? quam scædæ buccina famæ?
 Quid nocet hoc? inquit: tunicam mihi malo lupini,
 Quam si me toto laudet vicina pago,
 Exigui ruris paucissima farra secantem.
 Scilicet & morbis, & debilitate carebis,
 Et luctum, & curam effugies, & tempora vitæ
 Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur;
 Si tantum culti solus possederis agri,
 Quantum sub Tatius populus Romanus arabat;

Mox.

Mox
 Pro
 Tan
 Vuln
 Null
 Cur
 Patro
 Vxo
 Vern
 A sc
 Amp
 Nun
 Inde
 Misc
 Hum
 Indo
 Et ci
 Quis
 Vivit
 O pu
 Vesti
 Qui
 Quor
 Conu
 Nil v
 Per g
 Pellib
 Ad se
 Hæc
 Iost
 Clam
 Scrib
 Majo
 Sed ca
 Anno
 Dirue
 Ut loc
 Affera
 Si pig

Mox etiam fractis ætate, ac Punica passis
 Prælia, vel Pyrrhum immanem, gladiosq; Molossos,
 Tandem pro multis vix jugera bina dabantur
 Vulneribus, merces ea sanguinis, atque laboris
 Nullis visa unquam meritis minor, aut ingrata
 Curta fides patriæ: saturabat glebula talis
 Patrem ipsum turbamque casæ, qua fœta jacebat
 Vxor, & infantes ludebant quatuor, unus
 Vernula, tres domini: sed magnis fratribus horum,
 A scrobe vel sulco redeuntibus, altera cœna
 Amplior, & grandes fumabant pultribus ollæ.
 Nunc modus hic agri nostro non sufficit orto.
 Inde fere scelorum causæ; nec plura venena
 Miscuit, aut ferro grassatur sæpius ullum
 Humanæ mentis vitium, quam sava cupido
 Indomiti census. nam dives qui fieri vult,
 Et cito vult fieri. sed quæ reverentia legum?
 Quis metus aut pudor est unquam properantis avari?
 Vivite contenti casulis, & collibus istis
 O pueri, Marfus dicebat, & Hernicus olim,
 Vestinusque senex; panem quæramus aratro,
 Qui satis est mensis: laudant hoc numina ruris,
 Quorum ope & auxilio, gratæ post munus aristæ,
 Contingunt homini veteris fastidia quercus.
 Nil vetitum fecisse volet, quem non pudet alto
 Per glaciem perone regi, qui summovet Euros
 Pellibus inversis. peregrina, ignotaque nobis
 Ad scelus atque nefas, quodcunque est, purpura ducit.
 Hæc illi veteres præcepta minoribus: at nunc
 Iost finem autumnus media de nocte supinum
 Clamosus juvenem pater excitat; Accipe ceras,
 Scribe puer, vigila, causas age, perlege rubras
 Majorum leges, aut vitem posce libello.
 Sed caput intactum buxo, naresque pilosas
 Annotet, & grandes miretur Lælius alas.
 Dirue Maurorum atregias, castella Brigantum,
 Ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
 Afferat. aut longos castrorum ferre labores
 Si piget, & trepido solvunt tibi cornua ventrem,

Cum

Cum lituis audita; pares, quod vendere possis
 Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
 Vilius subeant ablegandæ Tyberim ultra:
 Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
 Vnguenta, & corium. Lucri bonus est odor ex re
 Qualibet. illa tuo sententia semper in ore
 Versetur, Diis atque ipso Jovedigna, poëta:
 Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere.
 Hoc monstrant vetulæ pueris poscentibus assem:
 Hoc discunt omnes ante alpha & beta puellæ.
 Talibus instantem monitis, quemcunque parentem
 Sic possum affari: dic, ô vanissime, quis te
 Festinare juber? meliorem præsto magistro
 Discipulum: securus abi; vinceris, ut Ajax
 Præteriiit Telamonem, ut Pelea vicit Achilles.
 Parcendum est teneris; nondum implevere medullas
 Nativæ mala nequitia; cum pectere barbam
 Cœperit, & longi mucronem admittere cultri,
 Falsus erit testis, vendet perjuriam summa
 Exigua, Cereris tangens aramque pedemque.
 Elatam jam crede nurum, si limina vestra
 Mortifera cum dote subit: quibus illa premetur
 Per somnum digitis? nam quæ terraque marique
 Acquirenda putes, brevior via conferet illi.
 Nullus enim magni sceleris labor. Hæc ego nunquā
 Mandavi, dices olim, nec talia suasi:
 Mentis causa malæ tamen est, & origo penes te.
 Nam quisquis magni census præcepit amorem,
 Et lævo monitu pueros producit avaros,
 Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
 Dat libertatem, totas effundit habenas
 Curriculo: quem si revoces, subsistere nescit,
 Et te contempto rapitur, metisque relictis.
 Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
 Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.
 Cum dicis juveni stultum, qui donet amico,
 Qui paupertatem levet, attollatque propinqui:
 Et spoliare doceas, & circumscribere, & omni
 Crimine divitias acquirere; quarum amor in te est,
 Quan-

Quant
 Dilex
 In qua
 Cum
 Conti
 Ergo i
 Flagra
 Nec ti
 In cav
 Nota
 Expec
 Abrup
 Jam t
 Ocyus
 Comp
 Atque
 Sorber
 Monst
 Nulla
 Si spec
 Incre
 Fiscus
 Ex qu
 Non p
 Et Cer
 Tanto
 An ma
 Corpo
 Quam
 Atque
 Perdit
 Qui ga
 Passun
 Hic ta
 Victur
 Illa re
 Et cen
 Et ple
 In pel

Quantus erat patriæ Deciorum in pectore; quantum
 Dilexit Thebas, si Græcia vera, Menœceus,
 In quarum fulcis legiones dentibus anguis
 Cum clypeis nascuntur, & horrida bella capeffunt
 Continuo, tanquam & tubicen surrexerit una.
 Ergo ignem, cujus scintillas ipse dedisti,
 Flagrantem late, & rapientem cuncta videbis.
 Nec tibi parceretur misero, trepidumque magistrum
 In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
 Nora mathematicis genesis tua, sed grave tardas
 Expectare colos: morieris stamine nondum
 Abrupto, jam nunc obitas, & vora moraris.
 Jam torquet juvenem longa, & cervina senectus.
 Ocyus Archigenē quære, atq; eme, quod Mithridates
 Composuit, si vis aliam decerpere ficum,
 Atque alias tractare rosas; medicamen habendū est,
 Sorbere ante cibum quod debuerit pater, ut rex.
 Monstro voluptatem egregiam, cui nulla theatra,
 Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
 Si spectas quanto capitis discrimine constant
 Incrementa domus, ærata multus in arca
 Fiscus, & ad vigilem ponendi Castora nummi,
 Ex quo Mars ultor galeam quoque perdidit, & res
 Non potuit servare suas. ergo omnia Floræ,
 Et Cereris licet, & Cybeles aulæa relinquas,
 Tanto majores humana negotia ludi.
 An magis oblectant animum jactata petauro
 Corpora, quique solent rectum descendere funem;
 Quam tu, Corycia semper qui puppe moraris,
 Atque habitas Coro semper tollendus & Austro,
 Perditus ac vilis sacci mercator olentis?
 Qui gaudes pingue antiquæ de littore Creræ
 Passum, & municipes Jovis advexisse lagenas?
 Hic tamen ancipiti figens vestigia planta
 Victum illa mercede parat, brumamque famemque
 Illa recte cavet: tu propter mille talenta,
 Et centum villas temerarius. aspice portus, (jam
 Et plenum magnis trabibus mare: plus hominum est
 In pelago, veniet classis, quocunque vocarit

Spes

Spes lucri, nec Carpathium, Getulaque tantum.
 Æquora transiliet, sed longe Calpe relicta,
 Audiet Herculeo stridentem gurgite Solem.
 Grande operæ pretium est, ut tenso folle reverti
 Inde domum possis, tumidaque superbus aluta,
 Oceani monstra, & juvenes vidisse marinos.
 Non unus mentes agitat furor: ille sororis
 In manibus vultu Eumenidum terretur, & igni;
 Hic bove percusso mugire Agamemnona credit,
 Aut Ithacum. parcat tunicis licet, atque lacernis,
 Curatoris eget, qui navem mercibus implet
 Ad summum latus, & tabula distinguitur unda:
 Cum sit causa mali tanti, & discriminis hujus
 Concisum argentum in titulos, faciesque minutas.
 Occurrunt nubes, & fulgura: solvite funem,
 Frumenti dominus clamat, piperisque coëmptor,
 Nil color hic cœli, nil fascia nigra minatur,
 Æstivum tonat. infelix, ac forsitan ipsa
 Nocte cadet fractis trabibus, fluctuque premetur
 Obrutus, & zonam lava, morsuque tenebit.
 Sed cujus votis modò non suffecerat aurum,
 Quod Tagus, & rutila volvit Pactolus arena,
 Frigida sufficient velantes ilia panni,
 Exiguusque cibus, mersa rate naufragus assem
 Dum rogat, & picta se tempestate tuetur.
 Tantis parta malis, cura majore, metuque
 Servantur: misera est magni custodia census.
 Dispositis prædives hamis vigilare cohortem
 Servorum noctu Licinus jubet, attonitus pro
 Electro, signisque suis, Phrygiaque columna,
 Atque ebore, & lata testudine. dolia nudi
 Non ardent Cynici; si fregeris, altera fiet
 Cras domus, aut eadem plumbo commissa manebit.
 Sensit Alexander, testa cum vidit in illa
 Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
 Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem,
 Passurus gestis æquanda pericula rebus.
 Nullum numen abest, si sit prudentia: sed te
 Nos facimus, Fortuna, Deam. mensura tamen quæ
 Suffi-

Suffici
 In qu
 Quan
 Quan
 Nun
 Acrib
 Ergo
 Bis se
 Hæc
 Sume
 Si no
 Nec
 Suffici
 Indul
 Parui

QU
 Pars
 Effigi
 Dimi
 Atque
 Illic
 Oppio
 Porru
 O fan
 Num
 Mens
 Carni
 Tale
 Alcin
 Move
 Hunc
 Finge
 Nam
 Cyan
 Credi
 Et cur

Sufficiat census, si quis me consulat, edam :
 In quantum sitis, atque fames, & frigora poscunt ;
 Quantum, Epicure, tibi parvis suffecit in hortis,
 Quantum Socratici cœperunt ante penates.
 Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
 Acribus exemplis videor te claudere : misce
 Ergo aliquid nostris de moribus ; effice summam
 Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis ;
 Hæc quoque si rugam trahit, extenditque labellum ;
 Sume duos equites, fac tertia quadringenta ;
 Si nondum implevi gremium, si panditur ultra ;
 Nec Cræsi fortuna unquam, nec Persica regna
 Sufficiunt animo, nec divitiæ Narcissi ;
 Indulsi Cæsar cui Claudius omnia, cujus
 Paruit imperiis uxorem occidere jussus.

S A T Y R A X V.

Q Uis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
 Ægyptus portenta colat ? crocodilon adorat
 Pars hæc, illa pavet saturam serpentibus lbim.
 Effigies sacri niter aurea cercopitheci,
 Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ,
 Atque verus Thebe centum jacet obruta portis.
 Illic cæruleos, hic piscem fluminis, illic
 Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.
 Porrum & cæpe nefas violare, ac frangere morsu.
 O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
 Numina ! lanatis animalibus abstinet omnis
 Mensa ; nefas illic foetum jugulare capellæ :
 Carnibus humanis vesci licet. attonito cum
 Tale super cœnam facinus narraret Vlysses
 Alcinoos, bilem aut risum fortasse quibusdam
 Moverat, ut mendax aretalogus. in mare nemo
 Hunc abicit, sæva dignum veraque Charybdi,
 Fingentem immanes Læstrygonas, & Cyclo pas ?
 Nam citius Scyllam, vel concurrentia saxa
 Cyanes, plenos & tempestatibus utres
 Crediderim, aut tenui percussum verbere Circes,
 Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.

Tam

Tam vacui capitis populum Phæaca putavit ?
 Sic aliquis merito nondum ebrius, & minimum qui
 De Corcyrea temetum duxerat urna :
 Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.
 Nos miranda quidem, sed nuper Consule Vinco
 Gesta, super calidæ referemus mania Copti :
 Nos vulgi scelus, & cunctis graviora cothurnis.
 Nam scelus à Pyrrha, quanquā omnia syrmata volvas,
 Nullus apud tragicos populus facit : accipe nostro
 Dira quod exemplum feritas produxerit ævo.
 Inter finitimos vetus, atque antiqua simulas,
 Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus :
 Ardet adhuc Combos, & Tentyra. summus utrinque
 Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
 Odit uterque locus, quum solos credat habendos
 Esse Deos, quos ipse colit : sed tempore festo
 Alterius populi rapienda occasio cunctis
 Visa inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
 Lætum, hilaremque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
 Sentirent positis ad templa, & compita mensis,
 Pervigilique toro, quem nocte ac luce jacentem
 Septimus interea sol invenit, horrida sane
 Ægyptus ; sed luxuria, quantum ipse notavi,
 Barbara famoso non cedit turba Canopo.
 Adde quod & facilis victoria de madidis, &
 Blæsis atque mero titubantibus : inde virorum
 Saltatus nigro tibiae, qualiacunque
 Unguenta & flores, multæque in fronte coronæ :
 Hinc jejunum odium. sed jurgia prima sonare
 Incipiunt animis ardentibus, hæc tuba rixæ :
 Dehinc clamore pari concurritur, & vice teli
 Sævæ nuda manus ; paucæ sine vulnere malæ ;
 Vix cuiquam, aut nulli toto certamine nasus
 Integer, aspiceres jam cuncta per agmina vultus
 Dimidios, alias facies, & hiantia ruptis
 Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnōs.
 Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
 Excercere acies, quod nulla cadavera calcant,
 Et sane quo tot rixantis milia turbæ,

Si vivunt omnes? ergo acrior impetus, & jam
 Saxa inclinatis per humum quaesita lacertis
 Incipiunt torquere, domestica seditione
 Tela: nec hunc lapidem quali se Turnus & Ajax,
 Et quo Tydides percussit pondere coxam
 Aeneæ; sed quem valeant emittere dextræ
 Illis dissimiles, & nostro tempore natæ.
 Nam genus hoc vivo jam decrefcebat Homero.
 Terra malos homines nunc educat atque pusillos.
 Ergo Deus quicumque aspexit, ridet & odit.
 A diverticulo repetatur fabula; postquam
 Subsidiis ausis pars altera promere ferrum
 Audet, & infestis pugnam instaurare sagittis:
 Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
 Qui vicina colunt umbrosæ Tentyra palmæ.
 Labitur hic quidam, nimia formidine cursum
 Præcipitans, capiturque: ast illum in plurima sectum
 Frustra ac particulas, ut multris mortuus unus
 Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
 Victrix turba: nec ardenti decoxit ahenis,
 Aut veribus: longum usque adeo, tardumque putavit
 Expectare focos, contenta cadavere crudo:
 Hinc gaudere libet, quod non violaverit ignem,
 Quem summa cæli raptum de parte Prometheus
 Donavit terris: elemento gratulor, & te
 Exultare reor. sed qui mordere cadaver
 Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
 Nam scelere in tanto ne quæras, & dubites, an
 Prima voluptatem gula senserit: ultimus autem,
 Qui stertit absumpto jam toto corpore, ductis
 Per terram digitis, aliquid de sanguine gustat.
 Vascones, ut fama est, alimentis talibus usi
 Produxere animas: sed res diversa, sed illic
 Fortunæ invidia est, bellorumque ultima, casus
 Extremi, longæ dira obsidionis egestas.
 Hujus enim, quod nunc agitur, miserabile debet
 Exemplum esse tibi, sicut modo dicta mihi gens
 Post omnes herbas, post cuncta animalia; quicquid
 Cogebat vacui ventris furor (hostibus ipsis

Pallorem ac maciem, & tenues miserantibus artus)
 Membra aliena fame lacerabant, esse parati
 Et sua. quisnam hominum veniam dare, quisve deorū
 Vrbibus abnuerit, dira atque immania passis,
 Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes,
 Quorum corporibus vescerantur? melius nos
 Zenonis praecepta monent; nec enim omnia, quaedam
 Pro vita facienda putat; sed Cantaber unde
 Stoicus, antiqui praesertim aetate Metelli?
 Nunc totus Grajas, nostrasque habet orbis Athenas.
 Gallia caesidicos docuit facunda Britannos;
 De conducendo loquitur jam rhetore Thule.
 Nobilis ille tamen populus, quem diximus, & par
 Virtute, atque fide: sed major clade Saguntus
 Tale quid excusat: Mæotide saevior ara
 Ægyptus: quippe illa nefandi Taurica sacri
 Inventrix, homines (ut jam quæ carmina tradunt
 Digna fide credas) tantum immolat; ulterius nil,
 Aut gravius cultro timet hostia: quis modo casus
 Impulit hos? quæ tanta fames, infestaque vallo
 Arma coegerunt, tam detestabile monstrum
 Audere? ane aliam terra Memphitide sicca
 Invidiam facerent nolenti surgere Nilo?
 Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam,
 Sauromataeque truces, aut immanes Agathyrsi,
 Hac saevit rabie imbelles, & inutile vulgus,
 Parvula fistilibus solitum dare vela phaselis,
 Et brevibus pictæ remis incumbere testæ.
 Nec pœnam scelerei invenies, nec digna parabis
 Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt
 Et similes ira atque fames. mollissima corda
 Humano generi dare se natura fatetur,
 Quæ lacrymas dedit: hæc nostri pars optima sensus.
 Plorare ergo jubet causam lugentis amici,
 Squaloremque rei, pupillum ad jura vocantem
 Circumsriptorem, cujus manantia fletu
 Ora puellares faciunt incerta capilli.
 Naturæ imperio gemimus, cum funus adultæ
 Virginis occurrit, vel terra clauditur infans,

S A T Y R A X V.

67

Et minor igne rogi, quis enim bonus, aut face dignus
 Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos,
 Ulla aliena sibi credat mala? separat hæc nos
 A grege mutorum, atque ideo venerabile soli
 Sortiti ingenium, divinorumque capaces,
 Atque exercendis capiendisque artibus apti,
 Sensum à cœlesti demissum traximus arce,
 Cujus egent prona, & terram spectantia, mundi
 Principio indulsit communis conditor illis
 Tantū animas, nobis animum quoque: mutuus ut nos
 Affectus petere auxilium, & præstare juberet;
 Dispersos trahere in populum; migrare vetusto
 De nemore, & proavis habitatas relinquere sylvas;
 Edificare domos, laribus conjungere nostris
 Tectum aliud, tutos vicino limine somnos
 Ut collata daret fiducia; protegere armis
 Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere civem;
 Communi dare signa tuba, defendier iisdem
 Turribus, atque una portarum clave teneri.
 Sed jam serpentum major concordia: parcit
 Cognatis maculis similis fera, quando leoni
 Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam
 Expiravit aper majoris dentibus apri?
 Indica Tigris agit rabida cum Tigride pacem.
 Perpetuam: sævis inter se convenit ursis.
 Ast homini ferrum lethale incude nefanda
 Produxisse parum est, cum rastra, & sarcula tantum.
 Assueti coquere, & marris ac vomere lassī
 Nescierint primi gladios excudere fabri.
 Aspicimus populos, quorum non sufficit ira
 Occidisse aliquem, sed pectora, brachia, vultum.
 Crediderint genus esse cibi: quid diceret ergo,
 Vel quo non fugeret, si nunc hæc monstra videret
 Pythagoras? cunctis animalibus abstinuit qui
 Tanquam homine, & ventri indulsit non omne le-
 gumen?

E

S.A.

Et

Q Vis numerare queat felicitis præmia, Galle,
 Militis? nam si subeantur prospera castra,
 Me pavidum excipiet tyronem porta secundo
 Sydere: plus etenim sati valet hora benigni,
 Quam si nos Veneris commendet epistola Marti,
 Et Samia genitrix quæ delectatur aræna.
 Commoda tractemus primum communia, quorum
 Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
 Audeat: immo & si pulsetur, dissimulet, nec
 Audeat excussos prætori ostendere dentes,
 Et nigram in facie tumidis livoribus offam,
 Atque oculos medico nil promittente relictos.
 Bardiacus iudex datur hæc punire volenti,
 Calceus, & grandes magna ad subsellia suræ,
 Legibus antiquis castrorum, & more Camilli
 Servato, miles ne vallum litiget extra,
 Ex procul à signis, iustissima centurionum
 Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
 Ultio, si iustæ defertur causa querelæ.
 Tota cohors tamen est inimica, omnesque manipuli
 Consensu magno efficiunt, carabitis, ut sit
 Vindicta gravior, quam injuria. dignum erit ergo
 Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
 Cum duo crura habeas offendere tot caligatos,
 Millia clavorum, quis tam procul absit ab urbe?
 Præterea, quis tam Pylades molem aggeris ultra
 Ut veniat? lacrymæ siccentur protinus, & se
 Excusaturos non sollicitemus amicos.
 Da testem, iudex quem dixerit; audeat ille
 Nescio quis, pugnos qui vidit, dicere, vidi;
 Et credam dignum barba, dignumque capillis
 Majorum, citius falsum producere testem
 Contra pagani possis, quàm vera loquentem
 Contra fortunam armati, contraque pudorem.
 Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus
 Sacramentorum: convallem ruris aviti
 Improbus, aut campum mihi si vicinus ademit,

S A T Y R A XVI.

79

Aut sacrum effodit medio de limite saxum,
 Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo,
 Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
 Vana supervacui dicens chirographa ligni;
 Expectandus erit, qui lites inchoet, annus
 Totius populi: sed tunc quoque mille ferenda
 Tædia, mille moræ, toties subsellia tantum
 Sternuntur, jam facundo ponente lacernas
 Cæditio, & Fusco jam micturiente, parati
 Digredimur, lentaque fori pugnamus arena.
 At illis, quos arma tegunt, & balteus ambit,
 Quod placitum est, illis præstatur tempus agendi,
 Nec res atteritur longo sufflamine litis.
 Solis præterea testandi militibus jus
 Vivo patre datur: nam quæ sunt parta labore
 Militiæ, placuit non esse in corpore census,
 Omne tenet cujus regimen pater. ergo Coranum
 Signorum comitem, castrorumque æra merentem,
 Quamvis jam tremulus captat pater: hunc labor æ-
 quus
 Provehit, & pulchro reddit sua dona labori.
 Ipsius certe ducis hoc referre videtur,
 Vt qui fortis erit, sit felicissimus idem,
 Vt lati phaleris omnes, & torquibus omnes.

F I N I S.

12

100

2-2-22

917

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

... ..

P I

I

14

100

100

100

三

11

THE

1000

100

100

2.2

Voer

C

1

...

A U L I
P E R S I I F L A C C I
S A T Y R Æ

In Vsum Scholæ Westmonasteriensis

L O N D I N I

Excusæ typis ROGERI DANIELIS.
Vcnales apud T. GARTHWAIT ad
Ofcium minus Boreale Ecclesiæ S. Pauli
C I O I O C L V I.

A U I A
P E T R I A S C I

IN HOC MONASTRIO
SITUS EST MONASTIUM

MONASTIUM
MONASTIUM
MONASTIUM

MONASTIUM
MONASTIUM
MONASTIUM

MONASTIUM
MONASTIUM
MONASTIUM

MONASTIUM
MONASTIUM
MONASTIUM

MONASTIUM
MONASTIUM
MONASTIUM

A

I

non a
profe
ginu
divit
studii
amic
gios
pecun
testan
buit
tas L
amor
tate
Inter
trige
VII

A. PERSII-FLACCI

V I T A

Ex Antiquorum monumentis.

Aulus Persius Flaccus, patre Flacco, matre Fulviâ, natus est Volaterris Hetruriæ oppido, Tiberii anno 22°, pridie nonas Decembris. Romam literarum causâ profectus, Palamonem in Grammaticis, Virginium Flavium in Rhetoricis studiosè audivit. Sumptâ virili togâ, in philosophiæ studiis Magistro usus est Cornuto: Cujus amicitiam per reliquum vitæ tempus religiosè coluit; eidemque moriens magnam pecuniarum vim, simul cum bibliothecâ suâ, testamento legavit. Amicos præterea habuit Macrinum ex ordine equestri, & poetas Lucanum & Bassum. Omnium verò sibi amorem conciliavit summâ vitæ integritate, & eximiâ tum formâ tum pudiciâ. Interiit stomachi vitio, ætatis anno undetrigesimo, Neronis Imperatoris neno, VIII. Cal. Dec.

4
TESTIMONIUM *de Satyris*
ejus in hac verba perhibet QVINTI-
LIANVS: Multum & veræ gloriæ
quamvis uno libro PERSIVS me-
ruit

MARTIALIS *itidem:*
Sæpius in libro memoratur PER-
SIVS uno.

AU

Ne n
Præ
Elev
Casti
Nam

A U L I
P E R S I I F L A C C I

in Satyras

P R O L O G U S.

NEc fonte labra prolii caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, ut repente sic poëta prodirem.
Heliconidasque pallidamque Pyrenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederae sequaces: ipse semipaganus
Ad sacra vatum carmen affero nostrum.
Quis expedit vit psittaco suum Xaïr?
Corvos quis olim concavum salutare?
Picasque docuit nostra verba conari?
Magister artis, ingentque largitor
Venit, negatas artifex sequi voces.
Quod si dolosi spes refulserit nummi;
Corvos poëtas, & poëtrias picas
cantare credas Pegaëum melos.

S A T Y R A I.

Curas hominum! ô quantum est in
rebus inane!

Quis leget hæc? min' tu istud ais? ne-
mo hercule. nemo?

Vel duo, vel nemo. turpe, & misera-
bile. quare?

Ne mihi Polydamas, & Troïades Labeonem
Prætulerint. nugæ. non, si quid turbida Roma
Eleuet, accedas: examenve improbum in illa
Castiges trutina: nec te quæfiveris extra.

Nam Romæ quis non? ah! si fas dicere. sed fas,

Tunc cum ad caniciem, & nostrum istud vivere triste
 Aspexi, & nucibus facimus quæcunque relictis:
 Cum sapimus patruos, tunc tunc ignoscite. nolo.
 Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno.
 Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber, (let.
 Grande aliquid quod pulmo animæ prælargus anhe-
 Scilicet hæc populo, pexusque, togaque recenti,
 Et natalitia tandem cum sardonyche albus,
 Sede leget celsa, liquido cum plasmate guttur
 Mobile colluerit, scortanti fractus oculo:
 Hic neque more probo videas, neque voce serena
 Ingentes trepidare Titos, & carmine rumpi.
 Tun' vetulæ auriculis alienis colligis escas?
 Auriculis, quibus & dicas cute perditus, ohe!
 Quò didicisse, nisi hoc fermentū, & quæ semel intus
 Innata est, rupto jecore exierit caprificus?
 En pallor seniumque! O mores! usque adeone
 Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
 At pulchrum est digiro monstrari, & dicier, hic est.
 Ten' cirrorum centum dictata fuisse
 Pro nihilo pendas? Ecce inter pocula quæzunt
 Romulidæ saturi, quid dia poemata narrent.
 Hic aliquis, cui circū humeros hyacinthina læna est,
 Rancidulum quiddam balba de nare locutus,
 Phyllidas, Hypsipylas, vatum & plorabile si quid,
 Eliquat, & tenero supplantat verba palato.
 Assensere viri: nunc non cinis ille poëtæ
 Felix? nunc levior cippus non imprimit ossa?
 Laudant convivæ: nunc non è manibus illis,
 Nunc non è tumulto, fortunataque favilla
 Nascentur violæ? rides, ait, & nimis uncis
 Naribus indulges: an erit, qui velle recuset
 Os populi meruisse, & cedro digna locutus, (thus?
 Linquere nec scombros metuentia carmina, nec
 Quisquis es, ô, modo quem ex adverso dicere feci,
 Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit
 (Quando hæc rara avis est,) si quid tamè aptius exit,
 Laudari metuum; neque enim mihi cornea fibra est.
 sed recti finemque extremumque esse recuso

Euge tuum, & belle. nam bellè hoc excute totum,
 Quid non intus habet? non hìc est Ilias Arcti
 Ebria veratro; non si qua elegidia crudi
 Dictarunt proceres, non quicquid denique lectis
 Scribitur in citreis. Calidum scis ponere fumen,
 Scis comitem horridulum trita donare lacerna;
 Et verum, inquis, amo; verum mihi dicito de me.
 Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
 Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.
 O Jane! à tergo quem nulla cicoria pinxit;
 Nec manus auriculas imitata est mobilis albas;
 Nec lingua, quantum siritat canis Apula, tantum.
 Vos, ò patricius sanguis, quos vivere fas est
 Occipiti cæco, posticæ occurrere sannæ.
 Quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
 Nunc demum numero fluere, ut per læve severos
 Effundat junctura unguis? scit tendere versum
 Non secus, ac si oculo rubricam dirigat uno;
 Sive opus in mores, in luxum & prandia regum,
 Dicere res grandes nostro dat musa poetæ:
 Ecce modò heroas sensus afferre videmus
 Nugari solitos Græcè, nec ponere lucum
 Artifices, nec rus saturum laudare, ubi corbes,
 Et focus, & porci, & fumosa Palilia scæno;
 Unde Remus; sulcoque terens dentalia, Quinti,
 Cum trepida ante boves dictatorem induit uxor,
 Et tua aratra domum lictor tulit. Euge poetæ.
 Est nunc Brysæi quem venosus liber Acci,
 Sunt quos Pacuviusque & verrucosa moretur
 Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
 Hos pueris monitus patres infundere lippos
 Cum videas, quærisne, unde hæc sartago loquendi
 Venerit in linguas? unde istud dedecus, in quo
 Trossulus exultat tibi per subsellia lævis?
 Nilne pudet capiti non posse pericula cano
 Pellere? quin tepidum hoc optes audire, decenter?
 Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis
 Librar in antithetis, doctus posuisse figuras (pruris?)
 Laudatur: bellum hoc. hoc bellum? an, Romule,

Men' moveat quippe? & cantet si naufragus, assem
 Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum.
 Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
 Plorabit, qui me volet incurvasse querela.
 Sed numeris decor est, & junctura addita crudis.
 Claudere sic versum didicit, Berecynthus Atys:
 Et qui czruleum dirimebat Nerea delphin:
 Sic, costam longo subduximus Apennino.
 Arma virū: nonne hoc spumofum & cortice pingui,
 Ut ramale vetus pragrādi subere costum?
 Quidnam igitur tenerum, & laxa cervice legendum?
 Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
 Et raptum vitulo caput ablatura superbo
 Bassaris, & lyncem Manas flexura corymbis
 Evion ingeminat; reparabilis adsonat Echo.
 Hæc fierent, si virtutis vena ulla paternæ
 Viveret in nobis? summa delumbe saliva
 Hoc natat in labris, & in udo est Manas, & Atys:
 Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues.
 Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide sis, ne majorum tibi forte
 Limina frigeſcant. sonat hic de nare canina
 Litera. per me equidem sint omnia protinus alba.
 Nil moror. euge, omnes, omnes bene miræ eritis res.
 Hoc iuvat: hic, inquis, veto quisquam faxit oletum.
 Pingere duos angues; pueri, sacer est locus; extra
 Mejite: discedo. secuit Lucilius urbem,
 Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis.
 Omne vaſer virium ridenti Flaccus amico
 Tangit, & admiſſus circum præcordia ludir,
 Callidus excuſſo populum ſuſpendere naſo:
 Men' mutire nefas? nec clā, nec cum ſcrobe? nuſquā.
 Hic tamen infodiam; vidi, vidi ipſe, libelle;
 Auriculas aſini quis non habet? hoc ego opertum,
 Hoc ridere meum, tam nil, nulla tibi vendo
 Iliade: audaci quicunque aſſate Cratino,
 Iratum Eupolidem pragrādi cum ſene palles,
 Aſpice & hæc, ſi forte aliquid decoſtius audis,
 Inde vaporata leſtor mihi ferveat aure.

Non.

SATYRA II.

9

Non hic, qui in crepidas Grajorum ludere gessit
Sordidus; & lusco qui poscit dicere, lusce:
Sese aliquem credens, Italo quod honore supinus
Fregerit heminas Areti ædilis iniquas:
Nec, qui abaco numeros, & secto in pulvere metas
Scit risisse vafer, multum gaudere paratus,
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
His mane edictum, post prandia Callirhoën do.

SATYRA II.

HUunc, Macrine, diem numerosa meliore lapillo;
Qui tibi labentes apponit candidus annos.
Funde merum Genio: non tu prece poscis emaci,
Quæ nisi seductis nequeas committere divis.
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuivis promptum est murmurque humilesque
susurros

Tollere de templis, & aperto vivere voto. (hospes.
Mens bona, fama, fides, hæc clare, & ut audiat
Illa sibi introrsum, & sub lingua immurmurat, ô si
Ebullet patruî præclarum funus! & ô si
Sub rastro crepet argenti mihi seria, dextro
Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
Impello, expungam! namque est scabiosus, & acri-
bile tumet. Nerio jam tertia conditur uxor.
Hæc sanctè ut poscas, Tyberino in flumine mergis
Mane caput bis terque, & noctem flumine purgas.
Heus age, responde (minimum est quod scire laboro)
De Jove. quid sentis? est ne ut præponere cures
Hunc cuiquam? cuinam? vis Stajo? an scilicet hæres,
Quis potior iudex, puerisve quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Jovis aurem impellere tentas,
Dic agedum Stajo. pro Juppiter! ô bone, clamer,
Juppiter! at sese non clamet Juppiter ipse?
Ignovisse putas, quia, cum tonat, ocyus illex
Sulfure discutitur sacro, quam tuque domusque?
An quia non fibris ovium, Ergennaque jubente,
Triste jaces lucis, evitandumque bidental,
Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam

Iuppiter? aut quidnam est? qua tu mercede deorum
 Emeris auriculas? pulmone & lactibus unctis?
 Ecce avia, aut metuens divum matertera, cunis
 Exemit puerum, frontemque atque uda labella
 Infami digito, & lustralibus ante salivis
 Expiat, urentes oculos inhibere perita.
 Tunc manibus quatit, & spem macram supplice voto
 Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in ades.
 Hunc optent generum rex & regina; puella
 Hunc raptant; quicquid calcaverit hic, rosa fiat.
 Ast ego nutrici non mando vota; negato,
 Iuppiter, hæc illi, quamvis te albata rogarit.
 Poscis opem nervis, corpusque fidele senectæ:
 Esto age, sed grandes patinæ, tucetaque crassa
 Annuere his superos vetuere, Iovemque morantur.
 Rem fluere exoptas cæso bove, Mercuriumque
 Arcessis fibra: da fortunare penates,
 Da pecus, & gregibus foetum. Quo, pessime, pacto;
 Tot tibi cum in flammis junicum omenta liquecant?
 Attramen hic extis, & opimo vincere farto
 Intendit; jam crescit ager, jam crescit ovile,
 Iam dabitur, jam jam; donec deceptus, & expes
 Nequicquam fundo suspiret nummus in imo.
 Si tibi crateras argenti, incusaque pingui
 Auro dona feram, sudes, & pectore lavo
 Excultas guttas, lætari prætrepidum cor;
 Hinc illud subiit, auro sacras quod ovato
 Perducis facies: nam fratres inter ahenos,
 Somnia pituita qui purgatissima mittunt,
 Præcipui sunt, sitque illis aurea barba.
 Aurum vasa Numæ, Saturniaque impulit æra,
 Vestalesque urnas, & Tuscum fictile mutat.
 O curvæ in terris animæ, & cœlestium inanes!
 Quid juvat hoc, templis nostros immittere mores,
 Et bona diis ex hac scelerata ducere pulpa?
 Hæc sibi corrupto casiam dissolvit olivo;
 Hæc Calabrum coxit vitiatum murice vellus;
 Hæc baccam conchæ rasisse, & stringere venas
 Ferventis massæ crudo de pulvere iussit.

S A T Y R A I I I.

rr.

Peccat & hæc, peccat; vitio tamen utitur: at vos
Dicite, pontifices, in sacro quid facit aurum?
Nempe hoc quod Veneri donata à virgine pupæ.
Quin damus id superis, de magna quod dare lance
Non possit magni Messalæ lippa propago?
Compositum jus, fasque animi, sanctosque recessus
Mentis, & incoctum generoso pectus honesto:
Hæc cedo, ut admoveam templis, & farre litabo.

S A T Y R A I I I.

NEmpe hoc assidue? jam clarum mane fenestras
Intrat, & angustas extendit lumine rimas.
Sertimus, indomitum quod despumare falernum
Sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
En quid agis? siccas insana canicula messes
Iamdudū coquit, & patula pecus omne sub ulmo est,
Unus ait comitum, verumne? itane? ocyus adsit
Huc aliquis: nemon? turgescit vitrea bilis.
Finditur; Arcadiæ pecuaria rudere dicas.
Iam liber, & bicolor positis membrana capillis,
Inque manus chartæ, nodosæque venit arundo.
Tum queritur crassus calamo quod pendeat humor;
Nigra quod infusa vanescat sepiæ lymphæ;
Dilutas, queritur, geminet quod fistula guttas.
O miser, inque dies ultra miser! huccine rerum
Venimus? at cur non potius, teneroque columbo,
Et similis regum pueris, pappare minutum
Poscis? & iratus mamma lallare recusas?
An tali studeam calamo? cui verba? quid istas
Succinis ambages? tibi luditur; effluis amens,
Contemnere: sonat vitium percussa, maligne
Respondet viridi non cocta fidelia limo. (acri
Udum, & molle lutū es; nunc nunc properandus, &
Fingendus sine fine rota: sed rure paterno
Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum,
(Quid metuas?) cultrixque foci secura parella est:
Hoc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmata quod Tusco ramum millesime ducis,
Censoremque tuum vel quod trabeare salutas?

Ad.

Ad populum phaleras: ego te intus, & in cute novi
 Non pudet ad morem distinctivivere Natræ?
 Sed stupet hic visio, & fibris increvit opimum
 Pingue, caret culpa, nescit quid perdat, & alto
 Demersus summa rursus non bullit in unda.
 Magne pater divum, savos punire tyrannos
 Haud alia ratione velis, cum dira libido
 Moyerit ingenium ferventi tincta veneno;
 Virtutem videant, intabescantque relicta.
 Anne magis Siculigemuérunt ærajuvenci;
 Et magis auratis pendens laquearibus ensis
 Purpureas subter cervices terruit; imus,
 Impus præcipites, quam si sibi dicat, & intus
 Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor?
 Sæpe oculos, memini, tingebam parvus olivo,
 Grandia si nossem morituri verba Catonis
 Discere, ab insano multum laudanda magistro;
 Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
 Iure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
 Scire erat in voto; damnosa canicula quantum
 Raderet; angustæ collo non fallier orca;
 Ne quis callidior buxum torquere flagello.
 Haud tibi inexpertum est curvos deprendere mores,
 Quæque docet sapiens braccatis illita Medis
 Porticus, insomnis quibus & detonsa juvenus
 Invigilat, filiquis, & grandi pasta polenta.
 Et tibi, quæ Samios diduxit littera ramos,
 Surgentem dextro monstravit limite callem.
 Stertis adhuc, laxumque caput compage soluta.
 Oscitat hesternum, dissutis undique malis:
 Est aliquid quo tendis, & in quod dirigis arcum?
 An passim sequeris corvos, testaque, lutoque,
 Securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis?
 Helleborum frustra, cum jam cutis ægra tumebit,
 Poscentes videas; venienti occurrere morbo.
 Et quid opus Cratero magnos promittere montes?
 Discite ò miseri, & causas cognoscere rerum:
 Quid sumus; aut quidnam visuri gignimur; ordo
 Quis datus; aut metæ quam mollis flexus, & unde;
 Quis.

Quis modus argento ; quid fas optare ; quid asper
 Utile nummus habet ; patriæ, charisque propinquis
 Quantum elargiri deceat ; quem te Deus esse
 Jussit, & humana qua parte locatus es in re.
 Disce, neque invidias, quod multa fidelia putet
 In locuplete penu defensis pinguibus Vmbris,
 Et piper, & pernz, Marſi monumenta clientis,
 Mænaque quod prima nondum defecerit orca.
 Hic aliquis de gente hircosa centurionum
 Dicat, quod satis est, sapio mihi ; non ego curo
 Esse quod Arceſilas, ærurnoſque Solones,
 Obſtupo capite, & figentes lumine terram,
 Murmura cum ſecum, & rabioſa ſilentia rodunt,
 Atque exporrecto trutinantur verba labello,
 Ægroti veteris meditantès ſomnia ; gigni
 De nihilo nihil, in nihilum nil poſſe reverti.
 Hoc eſt quod palles ? cur quis non prandeat hoc eſt ?
 Hos populus ridet, multumque toroſa juventus
 Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos.
 Inſpice, nescio quid trepidat mihi pectus, & ægris
 Faucibus exuperat gravis halitus ; inſpice fodes ;
 Qui dicit medico ; juſſus requieſcere, poſtquam
 Tertia compoſitas vidit nox currere venas,
 De majore domo modice ſitiente lagena
 Lenia loturo ſibi Surrentina rogavit.
 Heus bone, tu palles ; nihil eſt : videas tamen iſtud,
 Quicquid id eſt : ſurgit tacite tibi lutea pellis :
 At, tu deterius palles ; ne ſis mihi tutor ;
 Jam pridem hunc ſepeli, tu reſtas : perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atque albo ventre, lavatur,
 Gutturè ſulphureas lente exhalante Mephites.
 Sed tremor inter vina ſubit, calidumque trientem
 Excutit è manibus ; dentes crepuere reſecti,
 Uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris :
 Hinc tuba, candelæ ; tandemque beatulus alto
 Compoſitus lecto, craſſiſque lutatus amomis,
 In portam rigidos calces extendit ; at illum
 Heſterni capite induto ſubiſſe Quirites.
 Tange miſer venas, & pone in peſtore dextram ;

Nil

Nil calet hic : summosque pedes attinge, manusque;
 Non frigent : visa est si forte pecunia, sive
 Candida vicini subrisit molle puella,
 Cor tibi rite salit ? positum est argente catino
 Durum olus, & populi cribro decussa farina :
 Tentemus fances ; tenero laterculus in ore
 Putre, quod haud deceat plebeja radere beta.
 Alges, cum exoussit membris timor albus aristas :
 Nunc face supposita fervere cir sanguis, & ira
 Scintillant oculi : dicisque facisque, quod ipse
 Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.

SATYRA IV.

REm populi tractas ? (barbatum hoc crede magi-
 strum

Dicere, sorbitio tollit quem dira cicuta.)
 Quo fretus ? dic hoc magni pupille Pericli.
 Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
 Ante pilos venit ; dicenda tacendaque calles.
 Ergo ubi commota fervet plebecula bile,
 Fert animus calida fecisse silentia turbæ
 Majestate manus : quid deinde loquere ? Quirites,
 Hoc (puto) non iustum est, illud male, rectius istud.
 Scis etenim iustum gemina suspendere lance
 Ancipitis libræ ; rectum discernis, ubi inter
 Curva subit, vel cum fallit pede regula varo ;
 Et poris es nigrum vitio præfigere theta.
 Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus,
 Ante diem blando caudam jactare popello
 Desinis, Anticyras melior sorbere meracas ?
 Quæ tibi summa boni est ? uncta vixisse patella
 Semper, & assiduo curata cuticula sole.
 Expecta, haud aliud respondeat hæc anus : I nunc,
 Dinomaches ego sum ; suffula, sum candidus : esto ;
 Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
 Cum bene discincto cantaverit ocyma verna.
 Ut nemo in sese tentat descendere, nemo :
 Sed præcedenti spectatur mantica tergo !
 Quæsieris ; nostin' Væctidi prædia ? cujus ?

Dives

Dives arat Curibus, quantum non milvus oberret.
 Hunc ais? hunc, Diis iratis, genioque sinistro;
 Qui, quandoque jugum pertusa ad compita figit,
 Seriolæ veteris metuens deradere limum,
 Ingemit, hoc bene sit: tunicatum cum sale mordens
 Cæpe, & farrata pueris plaudentibus olla,
 Fannosam faciem morientis sorbet aceti.
 At si unctus cesses, & figas in cute solem,
 Est prope te ignotus, cubito qui tangat, & acre
 Despuat in mores spurcæque opprobria vitæ.
 Quinque palæstricæ licet hæc plantaria vellant,
 Elixasque genas labefactent forcipe adunca;
 Non tamen ista filix ullo mansuescit aratro.
 Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis.
 Vivitur hoc pacto; sic novimus. ilia subter
 Cæcum vulnus habes; sed lato balteus auro
 Protegit: ut mavis, da verba, & decipe nervos,
 Si potes. egregium cum me vicinia dicar,
 Non credam? viso si paller, improbe, nummo,
 Si puteal multa cautus vibice flagellas;
 Nequicquam populo bibulas donaveris aures.
 Respue quod non es. tollat sua munera cerdo:
 Tecum habita, ut noris quam sit tibi curta supellex.

S A T Y R A V.

V Atibus hic mos est, centum sibi poscere voces,
 Centum ora, & linguas optare in carmina centū;
 Fabula seu mæsto ponatur hianda tragædo,
 Vulnere seu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
 Quorsum hæc? aut quantas robusti carminis offas
 Ingeris, ut par sit centeno gutture niti?
 Grande locaturi nebulas Helicone legunt;
 Si quibus aut Prognès, aut si quibus olla Thyestæ
 Fervebit, sæpe insulso cœnanda Glyconi.
 Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino,
 Folle premis ventos; nec clauso murmure raucus
 Nescio quid tecum grave cornicaris inepte:
 Nec scloppo tumidas intendis rumpere buccas.
 Verba togæ sequeris, junctura callidus acri,

Ore teris modico, pallentes radere mores
 Doctus, & ingenuo culpani defigere ludo.
 Hinc trahe quæ dicas; mensamq; relinque Mycenis,
 Cum capite & pedibus; plebejaque prandia noris.
 Non equidem hoc studeo, bullaris ut mihi nugis
 Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.
 Secreti loquimur; tibi nunc hortante Camæna
 Excutienda damus præcordia, quantaque nostræ
 Pars tua sit, Cornute, animæ, tibi, dulcis amice,
 Ostendisse juvat: pulsa, dignoscere cautus,
 Quid solidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.
 Hic ego centenas ausim deposcere voces,
 Ut, quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
 Voceris iam pura; totumque hoc verba resignent,
 Quod latet arcana non enarrabile fibra.
 Cum primum pavido custos mihi purpura cessit,
 Bullaque succinctis laribus donata pependit:
 Cum blandi comites, toraque impune Suburra
 Permisit sparsisse oculos jam candidus umbo:
 Cumque iter ambiguum est, & vita nescius error
 Deducit trepidas ramosa in compita mentes,
 Me tibi supposui; teneros tu suscipis annos
 Socratico, Cornute, sinu: tunc fallere solers
 Apposita intortos ostendit regula mores,
 Et premitur ratione animus, vincique laborat,
 Artificemque tuo ducit sub pollice vultum.
 Tecum etenim longos memini consumere solces,
 Et tecum primas epulis decerpere noctes:
 Unum opus, & requiem pariter disponimus ambo,
 Atque verecunda laxamus seria mensa.
 Non equidem hoc dubites, amborum fœdere certo
 Consentire dies, & ab uno sydere duci;
 Nostra vel æquali suspendit tempora libra
 Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
 Dividit in geminos concordia fata duorum;
 Saturnumque gravem nostro Jove frangimus una;
 Nescio quod, certe est quod me tibi temperat, astrum.
 MILLE hominum species, & rerum discolor usus.
 Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

Mer-

Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
Rugosum piper, & pallentis grana cymini:
Hic satur irriguo mavult turgescere somno:
Hic campo indulget: hunc alea decoquit: ille
In Venerem est putris: sed cum lapidosa chiragra
Fregerit articulos, veteris ramalia fagi;
Tum crassos transisse dies, lucemque palustrem,
Et sibi jam seri vitam ingemuere relictam.
At te nocturnis juvat impallefcere chartis:
Cultor enim juvenum, purgatas inferis aures
Fruge Cleanthea: petite hinc juvenesque senesque
Fir- in animo certum, miserisque viatica canis.
Cui hoc fiet, idem cras fiet. quid? quasi magnum,
Nempe diem donas? sed cum lux altera venit,
Jam, cras hesternum consumpsimus: ecce aliud cras
Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno
Vertentem sese frustra sectabere cantum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo,
Libertate opus est; non hac, qua, ut quisque Velina
Publius emeruit, scabrosum tesserula far
Possidet: heu steriles veri, quibus una Quiritem
Vertigo facit! hic Dama est non tressis agaso,
Vappa, & lippus, & in tenui farragine mendax;
Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
Marcus Dama. papæ! Marco spondente, recusas
Credere tu nummos? Marco sub iudice palles?
Marcus dixit; ita est: assigna, Marce, tabellas.
Hæc mera libertas, hanc nobis pilea donant.
An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere; non sum
Liberior Bruto? mendose colligis, inquit
Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
Hæc reliqua accipio: licet, ut volo, vivere, tolle.
Vindicta postquam meus à prætore recessi,
Cur mihi non liceat, jussit quodcunque voluntas;
Excepto, si quid Masuri rubrica vetavit?
Disce, sed ira cadat naso, rugosaque sanna,
Dum veteres avias tibi de pulmone revello.

Non

Non prætoris erat, stultis dare tenuia rerum
 Officiis, atque usum rapidæ permittere vitæ:
 Sambucam citius caloni aptaveris alto.
 Stat contra ratio, & secretam gannit in aurem,
 Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
 Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
 Ut teneat vetitos inscitia debilis actus.
 Diluis helleborum, certo compescere puncto
 Nescius examen; verat hoc natura medendi.
 Navim si poscat sibi peronatus arator,
 Luciferi iudis; exclamet Melicerta, perisse
 Frontem de rebus. tibi recto vivere talo
 Ars dedit, & veri speciem dignoscere calles,
 Ne qua subarrato mendosum tinniat auro:
 Quæque sequenda forent, & quæ vitanda vicissim,
 Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.
 Es modicus voti, pressio lare, dulcis amicis:
 Iam nunc astringas, jam nunc granatis laxes,
 Inque luto fixum poscis transcendere numinum,
 Nec gluto sorbere salivam Mercurialem.
 Hæc mea sunt, teneo, cum vere dixeris; esto
 Liberque, ac sapiens, Prætoribus ac Iove dextro.
 Si tu, cum fueris nostræ paulo apte fasinæ,
 Pelliculam veterem retines; & fronte politus,
 Astutam vapido servas sub pectore vulpem:
 Quæ dederam supra, repero, funemque reduco.
 Nil tibi concessit ratio: digitum exere, peccas:
 Et quid tam parvum est? sed nullo thure libabis,
 Hæreat in stultis brevis ut semuncia recti.
 Hæc miscere nefas; nec, cum sis cætera fossor,
 Treis tantum ad numeros satyri moveare Pathylli.
 Liber ego: unde datum hoc sumis, tot subdite rebus?
 An dominum ignoras, nisi quem vindicta relaxat?
 I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer,
 Si increpuit, cessas nugator? servitium acre
 Te nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat,
 Quod nervos agitet? sed si intus, & in jecore ægro
 Nascuntur domini, qui tu impunitior exis,
 Atq; hic, quæ ad strigiles scutica & metus egit herilis?

Mane

Mane piger stertis ; surge, inquit Avaritia : eja
 Surge : negas, instat ; Surge, inquit : Non queo Surge.
 En quid agam ? Rogitas ? En, saperdam advehie Ponto,
 Castoreum, stupas, hebenum, thus, lubrica Coa :
 Tolle recens primus piper è sitiente camelo :
 Verte aliquid : jura : sed Iuppiter audiet. cheu.
 Baro, regustatum digito terebrare salinum
 Contentus perages, si vivere cum Iove tendis.
 Iam pueris pellem succinctus & œnophorum aptas ;
 Ocyus ad navem ; nihil obstat, quin trabe vasta
 Aggum rapias, nisi solers luxuria ante
 Seductum moneat, quo deinde insane ruis ? quo ?
 Quid tibi vis ? calido sub pectore mascula bilis
 Intumuit, quam non extinxerit urna cicuta.
 Tum mare transilias ? tibi torta cannabe fulto
 Cœna sit in transtro ? Vejentanumque rubellum
 Exhalet vapida læsum pice sessilis obba ?
 Quid petis ; ut nummi, quos hic quincunee modesto
 Nutrieras, peragant avidos sudare deunces ?
 Indulge genio ; carpamus dulcia ; nostrum est,
 Quod vivis : cinis, & manes, & fabula fies : (est.
 Vive memor lethi, fugit hora : hoc, quod loquor, inde
 En quid agis ? duplici in diversum scinderis hamo :
 Huncceine an hunc sequeris ? subeas alternus, oportet,
 Ancipiti obsequio dominos, alternus oberres :
 Nec tu, cum obstiteris semel, instantique negaris
 Parere imperio, rupi jam vincula, dicas.
 Nam luctata canis nodum arripit ; ast tamen illi,
 Cum fugit, à collo trahitur pars longa catenæ.
 Dave, cito, hoc credas, jubeo ; finire dolores
 Præteritos meditor ; crudum Chærestarus unguem
 Abrodens ait hæc : an siccis dedecus obstem
 Cognatis ? an rem patriam rumore sinistro
 Limen ad obscœnum frangam, dum Chrysidis udas
 Ebrius ante fores extincta cum face canto ?
 Euge puer, sapias ; Diis depellentibus, agnam
 Percute : sed censen ploravit, Dave, relicta ?
 Nugaris ; solea, puer, objurgabere rubra.
 Ne trepidare velis, atque arctos rodere casses,

Nunc

Nunc ferus, & violens: at si vocer, haud mora, dicas;
Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accerfor, &
ultra

Supplicet, accedam? si torus, & integer illinc
Exieris, nunc nunc, hic hic, quem quarimus, hic est:
Non in festuca, listor quam jactat ineptus.
Ius habet ille sui, palpo quem ducit hiantem
Cretata ambitio? vigila, & ciceringere large
Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
Aprici meminisse senes: quid pulchritus? at cum
Herodis veneredies, unctaque fenestra
Disposita pinguem nebulam vomuere lucernæ,
Tortantes violas; rubrumque amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
Labra moves tacitus, recutitaque sabbatha palles.
Tunc nigri lemures, ovoque pericula rupto,
Tunc grandes Galli, & cum sistro lusca sacerdos
Incussere Deos instantes corpora, si non
Prædictum ter mane caput gustaveris alli.
Dixeris hæc inter varicosos Centuriones,
Continuo crassum ridet Vulpenius ingens,
Et centum Græcos curto centusse licetur.

S A T Y R A VI.

Ad movit jam bruma foco te, Basse, Sabino? (da?
Iamne lyra, & tetrico vivunt tibi pectine chor-
Mire opifex numeris veterum primordia vocum,
Atque marem strepitum fidiſ intendiſſe Latinæ,
Mox juvenes agitare jocos, & pollice honesto
Egregios luſiſſe ſenes. mihi nunc Ligus ora
Intepet, hybernatque meum mare, qua latus ingens
Dant ſcopuli, & multa littus ſe valle receptat.
Lunaſ portum eſt operæ cognoscere cives.
Cor jubet hoc Enni, poſtquam deſtertuit eſſe
Mæonides quintus pavone ex Pythagoræ.
Hic ego ſecurus vulgi, & quid præparet Auſter
Infelix pecori: ſecurus, & angulus ille
Vicini, noſtro quia pinguior: etſi adeo omnes
Diteſcant orti pejoribus, uſque recuſem

Cur-

Curvus ob id minui senio, aut cœnare sine uncto,
Et signum in vapida naso terigisse lagena.
Discrepet his alius: geminos, horoscope, vâro
Producis genio: solis natalibus est qui
Tingit olus siccum muria vaser in calice empra,
Ipse sacrum irrorans patinæ piper: hic bonâ dente
Grandia magnanimus peragit puer: utar ego, utar;
Nec rhombos ideo libertis ponere laurus,
Nec tenuem solers turdorum nosse salivam.
Messe tenuis propria vive; & granaria, fas est;
Emole: quid metuas? occa; en seges altera in herba est.
Ast vocat officium; trabe rupta, Brutia saxa
Prendit amicus inops; remque omnem, furdaq; vota
Condidit: Ionio jacet ipse in littore, & una
Ingentes de puppe Dei; jamque obvia mergis
Costa ratis lacera: nunc & de cespite vivo
Frange aliquid, largire inopi, ne pius oberret
Cærulea in tabula. sed cœnam funeris hæres
Negliget iratus, quod rem curtaveris; urnæ
Ossa inodora dabit; seu spirent cinnama surdum,
Seu ceraso peccent casæ, nescire paratus.
Tunc bona incolumis minuas? sed Bestius urget
Doctores Grajos: ita fit, postquam sapere urbi,
Cum pipere & palmis, venit nostrû hoc, maris experts;
Fœnificæ crasso viciarunt unguine pultes.
Hæc cinere ulterior metuas? at tu meus hæres
Quisquis eris, paulum à turba seductior audi:
O bone num ignoras? missa est à Cæsare laurus
Insignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis, ac jam postibus arma
Iam chlamydas regum, jam lutea gausapa captis,
Essedaque ingentesque locat Cæsonia Rhenos.
Diis igitur, genioque ducis centum paria, ob res
Egregie gestas, induco; quis vetat? aude:
Væ, nisi connives. oleum, artocreasque popello
Largior; an prohibes? dic clare. non adeo, inquis,
Exossatus ager juxta est. age, si mihi nulla
Iam reliqua ex amitis, patrnelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, sterilis matertera vixit,

Deque avia nihilum superest; accedo Bovillas,
 Clivumque ad Virbi: præsto est mihi Manius hæres,
 Progenies terræ. quære ex me, quis mihi quartus
 Sit pater? haud prompte, dicam tamen: adde etiam
 unum,

Unum etiam; terræ est jam filius, & mihi ritu
 Manius hic generis prope major avunculus exit.
 Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
 Sum tibi Mercurius, venio Deus huc ego, ut ille
 Pingitur: an renuis? vin' tu gaudere relictis?
 Deest aliquid summæ: minui mihi, sed tibi totum est.
 Quicquid id est, ubi sit, fuge quærere, quod mihi
 quondam

Legarat Stadius, neu dicta repone paterna.
 Fœnoris accedat merces, hinc exime sumptus.
 Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impensius
 Vnge, puer, caules: mihi festa luce coquatur (unge,
 Vrtica, & fissa fumosum sinciput aure,
 Vt tuus iste nepos olim satur anseris extis
 Patricio bona det scorto? mihi trama figuræ
 Sit reliqua? ast illi tremat omento popa venter?
 Vende animam lucro, mercare, atque excute solers
 Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
 Cappadocas rigida pingues pavisse catasta.
 Rem duplica; feci: jam triplex, jam mihi quarto,
 Iam decies redit in rugam: depinge, ubi sistam,
 Inventus, Chrysispe, tui finitor acervi.

F I N I S.

am

eft.
ihi

ius
ge,

s

,